

STREEK & TAOL

OOST-BRABANT

Van de samenstellers van de spreukenkalenders

Wist u dat er ook jaarlijks spreukenkalenders verschijnen in andere dialecten?

Jaarlijks verschijnen de volgende spreukenkalenders:

Amsterdamse spreukenkalender, Brabantse spreukenkalender, Zeeuwse spreukenkalender, Veluwe spreukenkalender, Westfriese spreukenkalender, Grunneger spreukenkalender, Fryske spreukenkalender, Stellingwarver spreukenkalender, Achterhoekse spreukenkalender, Twentse spreukenkalender, Drentse spreukenkalender en Overijsselse spreukenkalender,

VAN HEPSCHEUTEN IN STREEKTALEN

Na het succes van vier Brabantse prentenboekjes werd duidelijk dat de humor ook in de rest van Nederland erg wordt gewaardeerd. Reden voor de uitgever om een aantal streektaalschrijvers te verzoeken een selectie te maken uit de gepubliceerde prenten, en de Brabantse teksten te vertalen.

In deze serie zijn de volgende edities verschenen:

Van Hepscheuten op z'n Brabants	We tobbe mar aon Och, we meuge nie klaoge 't Is aaltij wè We blèëve laache
Van Hepscheuten op z'n Drents	We blijft lachen!
Van Hepscheuten op z'n Zeeuws	Och, oons meuge nie klaeje, 'òòr
Van Hepscheuten op z'n Achterhoeks	Wi-j knooit maor vedan
Van Hepscheuten op z'n Westfries	Zuks nou maar!

Uitgave: Uitgeverij Van de Berg, Dukdalfweg 15b, 1332 BH Almere, te. 036-5320480, www.streekboeken.nl of www.uitgeverijvandeberg.nl.

STREEKTAOL
Oost-Brabant

Cor Swanenberg

met Van Hepscheutens
‘Schetsen uit het leven van alledag’
van Jan van Rijthoven
met tekeningen van Kees Wouters

1e druk

2011

Uitgeverij Van de Berg Almere

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Swanenberg, C.

Streek & Taol - Oost-Brabant ; C. Swanenberg - Almere : Van de Berg

ISBN 978-90-5512-353-7

NUR 525

Trefw. : dialect, spreuken ; oorspronkelijk

ISBN 9789055123537

© Cor Swanenberg, 2011 Berlicum

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of welke andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.uitgeverijvandeberg.nl & www.streekboeken.nl

Voorwoord

Oost-Brabants in Streek èn Taol... Dan zumme hier uurst mar efkes mi onze streek begiene.

Ons gebied is vurral de Meierij van D'n Bos, mar d'r zit zeeker ok Maoslands in. Grofweg geuget um 't laand wè d'r li tusse D'n Bos, Oss, Uje èn Vèggel. Daorbé mótte weete dè Ballekum, Mirroi, Rósmòlle, de Krausstraot, Heezik, Lósbroek, Vorstenbosch, D'n Dunge, Gèssel, Naolend èn Vinkel de belangrijkste plòtse zen vur dees dialekt. Bekend ùit onzen hoek zen natuurlek d'n Bosse Sint Jan èn 't Heeziks kasteel.

We hen veul bé 'illustrer figuurre' ùit deeze regio meuge buurte èn laustere (dik mi d'n baandrekorder in d'n ònslag, onder meer vur Omroep Brabant èn Tijdschrift Brabants) èn we zen al die prachtige minse vanèiges heel dankbaar.

Vur de samestelling van dees boek hebbe we vurral ok geput ùit rùim twentig jaorgange van d'n Brabantse Spreukekalènder. Daorbé is natuurlek gekoze vur d'n Óst-Brabantsen inbrenge. We zegge durrum dank òn alle inzènders èn zegslùì.

Ok hebbe we nog spreuke gekoze ùit ons irder buukskes *Zin 't wefke...*, *Lachen om het Leven*, *Daor stòdde mi oew zweetvoewte*, *Ze is wèl 'n zonde wèrd* èn ùit ons 'miste(r)wèrk' *Bij wijze van spreuken*.

Vanzèlfsprekend is d'r ok wer heel veul neij grèij verwerkt.

Wij kieze wer vur d'n tèrm 'spreuken', zoowès we dè ok al 25 jaor doen vur d'n *Brabantse Spreukenkalender*. We make dus gin verskil tusse spreekwoorde èn zegswijze, mar kieze simpelweg vur 'zinrijke gezegdes' zoowès ze *spreuk* wèl definieere.

De prènte kommen ùit *Van Hepscheuten scheurkalender*, *Schetsen uit het leven van alledag*, 2010. We zen Jan van Rijthoven erkentelek umdè-t-ie z'n onderschifte vur dees boek hi wille overzette van Neederlands nor Midde-Brabants dialekt.

Cor Swanenberg, Mirroi, 2011

Inhoud

Voorwoord		5
Óst-Brabantse zinselkes	<i>1. Zinsels van d'n boer èn zón sórte</i>	7
Van Hepscheuten		9
Vertélselkes	I. Verlèijelek grèij	12
A. Brabantse limmerikskes		14
Óst-Brabantse zinselkes	<i>2. Zinsels van 't aander geslacht</i>	15
Van Hepscheuten		17
Van Hepscheuten		21
Vertélselkes	II. Èigentult	22
Vertélselkes	III. Stèrk wèrk	25
Van Hepscheuten		29
Óst-Brabantse zinselkes	<i>3. Zinsels over de pestoor, de mister èn aander vaktlù</i>	33
Van Hepscheuten		35
a. Dichjes		37
Vertélselkes	IV. Sjurgie	38
Óst-Brabantse zinselkes	<i>4. Zinsels van 't bistespul</i>	40
Óst-Brabantse spreuke	<i>1. Spreuken over de aander helft van 't traowbuukske</i>	41
Van Hepscheuten		45
Vertélselkes	V. Klótjong Sientje	47
Vertélselkes	VI. Bos	49
Óst-Brabantse spreuke	<i>2. Spreuken over 't pruuve èn zoo</i>	55
Vertélselkes	VII. Dookus	59
B. Brabantse limmerikskes		65
Óst-Brabantse spreuke	<i>3. Spreuken over leeven èn dood</i>	66
Van Hepscheuten		67
Vertélselkes	VIII. Over de vröllie	69
Van Hepscheuten		72
Vertélselkes	IX. 't Gistelek èn zoo	76
Van Hepscheuten		79
C. Brabantse limmerikskes		81
Óst-Brabantse spreuke	<i>4. Spreuken over dierredinger</i>	82
b. Dichjes		86
Vertélselkes	X. Alterand	87
Vertélselkes	XI. Moraalverhaaltjes	92
Óst-Brabantse spreuke	<i>5. Alterande Óst-Brabantse spreuke</i>	97
Van Hepscheuten		99
Van Hepscheuten		105
Vertélselkes	XII. Brabantse sprookjes zen kort	111
Losse èndjes		115
Van Hepscheuten		116
Brabantse Petòzzie		119
Boeken van Cor Swanenberg		120

Óst-Brabantse zinselkes

(Oost-Brabantse Zeispreuken.)

1. Zinsels van d'n boer èn zón sórte (Zeispreuken van de boer en consorten.)

Adel kumt bé adel, zin Wout, èn ie gonk bé de freùle heuve.
(Adel bij adel, zei Wout en hij ging bij de freule tuinieren.)

Gezegd wanneer iemand ten onrechte doet
alsof hij bij een hogere stand hoort.

Alles hi z'n gistighèd, zin Grèt, èn ie kiejk nor 't gedierte in z'n pèt.
(Alles heeft zijn geestigheid, zei Gret,
en hij keek naar het ongedierte in zijn pet.)

Alles op z'nen ted, zin Klaos Klòsse, èn ie hiel mi baomes z'ne Pòsse.
(Alles op zijn tijd, zei Klaas Klaassen,
en hij hield met Bamis (1 okt.) zijn Pasen.)

Arbeid adelt, zin Hannus Héég, èn iej gonk stèmpele ...
(Arbeid adelt, zei Hannus Hijg, en hij ging stempelen.)
Deze zeispreuk heeft geen werkwillige in de hoofdrol.
'Stempelen' moesten diegenen die 'in de steun liepen'.

Brannittels is zùiver goewd, zin 't boerke,
daor veegt gin man z'n gat mi af.
(Brandnetels is zuiver goed, zei het boertje,
daar veegt geen mens zijn gat mee af.)

Ge mót bé 't begien begiene, zin de slachter èn hij stopte unne worst.
(Je moet bij het begin beginnen, zei de slachter
en hij stopte een worst (in de darm).

't Begient goewd, zin d'n timmerman èn ie sloewg op z'nen dùim.
(Het begint goed, zei de timmerman en hij sloeg op zijn duim.)
Gezegd wanneer men meteen bij de start al een fout maakt.

Daor zen gin balken onder, zin de jód, èn ie zakte dur 't ijs.
(Daar zijn geen balken onder, zei de Jood en hij zakte door het ijs.)
Deze zeispreuk bezigt men wanneer iets hard tegenvalt.

*B'óns mi al dè volk, zin Jóst, al de èipel waren al ùit de pan
vur d'n damp òn de zulder waar...*

(Bij ons met al dat volk, zei Joost, al de aardappelen waren al uit de pan
voor de damp aan de zolder was...)

Hierbij moet men zich het beeld van de aardappeleters van Van Gogh voor
de geest halen; zo at men vroeger in onze omgeving de piepers pikkend uit
de pan. Het gezegde van Joost illustreert de gretigheid waarmee men at.

*Daor hédde heur ok wér, zin Jan Hèchel,
èn ie spulde skuppe Mie vur de twidde keer in 't zèlfde pùtje.*

(Daar heb je haar ook weer, zei Jan Hechel,
en hij speelde schoppen Mie voor de tweede keer in hetzelfde potje.)
Jan Hèchel betekent valsspeler.

*Dè hèlpt nog 's teege de maos, zin 't boerke,
èn ie staak z'n skuur in brand.*

(Dat helpt nog eens tegen de muizen, zei het boertje,
en hij stak zijn schuur in brand.)

Dè 't oe bekomme maag, zin Hás, èn ie gaaf z'ne maot 'n leeg glas.
(Dat het je bekomen mag, zei Has, en hij gaf zijn maat een leeg glas.)

Dè lucht óp, zin Pirke, èn ie zaat óp de plee.
(Dat lucht op, zei Peerke, en hij zat op de plee.)

*De minse meuge men nie, zin Tijl Uilenspiegel,
mar ik hé 't 'r ók nor gemakt.*
(De mensen mogen mij niet, zei Tijl Uilenspiegel,
maar ik heb het er ook naar gemaakt.)

De minse mótte praote, zin Toon de Pan, want de beum kunnen 't nie.
(De mensen moeten praten, zei Toon de Pan, want de bomen kunnen het niet.)
Gezegd als veroordeling van roddelpraatjes.

Dè velt mee, zin d'n boer èn ie viel mi 't wijf ùit de bedstee.
(Dat valt mee, zei de boer en hij viel met zijn vrouw uit de bedstee.)

D'n ònhauwer wint, zin Dookus, èn ie gonk nor bed mi al z'n dingen òn.
(De aanhouder wint, zei Dokus, en hij ging naar bed met al zijn kleren aan.)
Dookus betekent behalve Jodocus ook 'sufferd'.

Van Hepscheuten op z'n Brabants

IK SPEUL HIER AALTIJ DE TWIDDE VIÔOL.....
BEN MAR BLIJ DÈ GE NOG IN 'T ORKEST ZIT !

De wirreld is 'n kiepekoi, zin Jan Hen, de boveste beskeijte de onderste.

(De wereld is een kippenkooi, zei Jan Hen,
de bovenste beschijten de onderste.)

Dwale is menselek, zin d'n boer èn ie zocht z'n pèrd toen ie 'r op zaat.
(Dwalen is menselijk, zei de boer en hij zocht zijn paard toen hij erop zat.)

*Geluk bé 'n ongeluk, zin boer Tob, m'n koew is k'pot,
mar m'n hoi is krèk op.*

(Geluk bij een ongeluk, zei boer Tob, mijn koe is kapot,
maar mijn hooi is net op.)

Ik goi 't in de groep, zin d'n boer èn ie skeet op stal.
(Ik gooi het in de groep, zei de boer en hij scheet op stal.)
(de groep is de mestgoot.)

*Ik straf ons wijf mi goei woorde, zin d'n boer
èn ie sloewg ze mi de katechismus.*
(Ik straf mijn vrouw met goeie woorden, zei de boer
en hij sloeg ze met de katechismus.)

Ja mi geweld, zin Jan de Koew, dan kunde unnen os nog wèl stiere.
(Ja, met geweld, zei Jan de Koe, dan kun je een os nog wel stieren.)

Gèld makt alle durre ope, zin d'n boer, èn ie gaafz'n dochter te traowe.
(Geld maakt alle deuren open, zei de boer, en hij gaf zijn dochter te trouwen.)

Hard teege hard, zin d'n duvel, èn ie din 'n skeet teege d'n donder.
(Hard tegen hard, zei de duivel en hij deed een scheet tegen de donder.)

Ik haal d'r ùit wè d'r in zit, zin Eus, èn ie staak 'ne vinger in z'n neus.
(Ik haal eruit wat erin zit, zei Eus, en hij stak een vinger in zijn neus.)
Eus is de korte vorm van de naam Eugène.

Is dè oew vèl, zin Bèrt, dè is 't ònhaauwe nie werd.
(Is dat je vel, zei Bert, dat is het aanhouden niet waard.)

't Is zó lang ès dè't breed is, zin Fons, èn ie ston vur 'n vierkant.
(Het is zo lang als dat het breed is, zei Fons, en hij stond voor een vierkant.)

't Is zó wijd mis ès 't kan, zin d'n boer, de gèit k'pot èn 't wijf beeter.
(Het is zo vermis als het kan, zei de boer, de geit kapot en de vrouw beter.)

Daor zal 'n bèkske op smake, zin de kniejp èn ie hà z 'n wijf begrave.
(Daar zal een bakje op smaken, zei de vrek en hij had zijn vrouw begraven.)
Deze zeispreuk wordt ook *d'n dominiej* (dominee) wel in de mond gelegd.

Daor hé 'k verstaand af, zin d'n boer, èn ie viel in d'n birput.
(Daar heb ik verstand van, zei de boer, en hij viel in de beerput.)

Dè velt hard, zin Janus, èn ie kriegj 'n dakpan op z 'ne kanus.
(Dat valt hard, zei Janus, en hij kreeg een dakpan op zijn kanus.)
Gezegd wanneer iets heel hard tegenvalt.

Dè vélt meej, zin d'n boer, èn ie viel mi z 'n wijf ùit de bedsteej.
(Dat valt mee, zei de boer, en hij viel met zijn vrouw uit de bedstee.)

*Ès we allemòl dezèlfde smaak han, zin Driek,
dan han we allemòl 'tzèlfde wijf.*
(Als we allemaal dezelfde smaak hadden, zei Driek,
hadden we allemaal dezelfde vrouw.)

*Ès ge smèires goewd it èn saoves goewd it,
zulde in d'n dag nie stèrve, zin d'n boer èn ie gonk snaachs dood.*
(Als je 's morgens goed eet en 's avonds goed eet,
zul je overdag niet sterven, zei de boer en hij ging 's nachts dood.)
Een zeispreuk die de onzekerheid van het bestaan
nog maar eens onderstreept.

Ge mót mi de vurrùitgang meejgaon, zin d'n boer, èn ie viel op z 'n gat.
(Je moet met de vooruitgang meegaan, zei de boer, en hij viel op zijn gat.)

Goeien dag same, zin d'n boer teege de vèldwachter èn z 'nen hond.
(Goeie dag samen, zei de boer tegen de veldwachter en zijn hond.)

Ieder z 'ne meug, zin d'n boer, èn ie fraat pèirdevéége.
(Ieder zijn meug, zei de boer, en hij vrat paardenvijgen.)

Ieder z 'ne meug, zin d'n boer, èn ie kuste 't vèrke z 'n kont.
(Ieder zijn meug, zij de boer, en hij kuste de kont van het varken.)
Gezegd wanneer men weinig kieskeurig kan zijn.

Ieder z 'ne meug, zin de gèk, èn ie sniej 't mager van 't spèk.
(Ieder zijn meug, zei de gek, en hij sneed het mager van het spek.)

Vertélselkes

I. Verlèjjelek grèij (Verleidelijke zaken.)

Skón

Harrie waar nor Indië geweest èn hij ha d'r zón skón slanke vrouwkes gezien, zin ie.

“Daor liepte al van over ès ge nog moest begiene...!”

Kranteberichje

D'r ston 'n advertènsie in de krant: “Meisje van achttien met sjarme, gevoel voor humor èn paardestaart zoekt manneleke partner met dezelfde eigenschappen.”

Burries

Driek waar mi Mina's getraowd. Veul keus ha Driek noit gehad; Mina ha twee houtere been.

Driek zaat nò z'nen traow veul in de kroeg èn ès ie vort te veul gepruufd ha, zin ie alted: “ik zal t'aovend bé ons Mina nog wèl in de burries mótte.”

Aauwerdomsgebreeke

Twee pruuverkes zitten òn de tap.

“Wè kunde nou eigelek 't beste hebbe?” zi d'n inne teege d'n andere, “Alzheimer of Parkinson?”

“Nou,” antwoordt de gevraogde, “ik denk Alzheimer, want mi Parkinson, begiende te bibbere èn rakt oewen borrel mee leeg èn mi Alzheimer vergitte gewoon af te reekene.”

Veilig vliege

D'r waar unne mins die mi 't vliegtuig mee moes. Hij zaat krèk binne, mooi bé't rumke èn ie docht dè-t-ie 't getroffe ha, want d'r kwaamp gin man neeven 'm zitte. “Lèkker veul rùimte,” docht ie. Mar krèk vur ze gongen opstijge kwaamp 'r unne mins in uniform van de Security neeven 'm zitte mi 'ne grooten hond.

Onze reiziger docht: “wè zumme nou kreijge?” Èn de veiligheidsman zin: “ik zie oe zó vraogend keijke; dees is Snuffel, d'n hond. Die weet 't

gelijk te vertellen ès d'r verkeerde dinger òn boord zen." Hij stuurde zonnen hond de rèchse gang in. Snuffel liep 'n èindje èn stopte toen bé 'n jong vrouwke veur in 't toestel èn snuffelde òn d'r tasje. Toen kwaamp ie trug èn lin inne poot op de rèchsen èrm van de veiligheidsman. "Daor hedde't al," zin ie, "marihuana! Die dame zulle we daak onder vier ooge spreeke." Hij stuurde d'n hond de linkse gang in. Snuffel liep nor vurre, kwaamp bé unne mins mi 'n diplomaatekùfferke, stopte, snuffelde èn drèijde um. Hij lin twee poote op d'n èrm van de mins van de Security. "Kik 's òn, cocaïne," zin ie. Hij stuurde Snuffel de gang in achter 'm èn vier stuul wijer drèijde d'n hond mee um. Hij holde trug, gonk vur de veiligheidsman zitte èn skeet innins alles onder! "Wè kreijge we nou toch?" vroeg onze passagier. "Tja," zin de veiligheidsmins, "nou hi-t-ie 'n bom ontdekt!"

Osse

In't Vèggels kafee 'Dist op in' hebbe ze unne kastelein èn òn humme praot kunde heure dè-t-ie 'out Oss' kùmt. Pas vroeg unne pruuver òn hum: "Hee, ware jouw aauwlùì ok Osse?" "Nou," zin de caféhauwer gevat, "onze vaoier zeeker nie!"

Artrose

Unnen dronkaard die flink nor d'n drank stonk, kwaamp in d'n trein neeve unne paoter te zitte. De zùiperd zaag 'r heel onverzùrgd ùit; z'n overhemd zaat onder de rooi plakke van de lippestift èn 'n òngebroke fles sneevel staak ùit de tès van z'ne jas. Hij ha 'n krèntje bemachtigd èn begos te leeze. Mar dè duurde nie lang. Hij vroeg de priester innins: "irwarde paoter, ik denk dè gij veul wit. Wor kregde eigelek artrose van?" De priester antwoordde: "M'nen beste mens, zo wijd ik weet, kregde dè vurral van ruig leeve, veul drinke, veul vrouwe èn wènnig waasse..." De zatlap mopperde: "verdomme nog!" èn hij lin z'ne krant weg. De paoter vond dè-t-ie missskien wèl iets te hard waar geweest teege de pruuver èn zin: "sorry, missskien heb ik oe wèl laote verskiète..., hoe lang hedde al laast van artrose?" "Ikke? Ik heb hille mòl gin laast van artrose, paoter, mar ik lees hier krèk dè de Paus daor veul laast af hi!"

A. Brabantse limmerikskes

Oss

*D'r waar 's 'n meesken in Oss
dè leefde d'r lustig op los
Z'n vòdder wier kaod
en klaagde z'ne nood
'n Pimpelmees is alt ok de klos*

Beugt

*D'r waar 's 'n kèlfke op Beugt
dè wandelde bléij dur z'n jeugd
De romme vlot drinke
en goewd bé de pinke
din alleman daor dik veul deugd*

Dongen

*'n Wijsneuzig ventje in Donge
wies wor Eva's èppelkes honge
Bé 't uurst' vréjerswèrk
kwaamp hij in de kerk
èn bleek toen te hebbe gezonge*

Megen

*'n Heel skriel hòntje ùit Mege
geniet 'r 't leeve terdege
Hij treejt alle henne
Die hum wille kenne
Over d'aander dan nog mar gezwege*

Óst-Brabantse zinselkes

(Oost-Brabantse Zeispreuken.)

2. Zinsels van 't aander geslacht (Zeispreuken van het andere geslacht.)

Dè heur ik gèir, zin 't wefke èn ze spulde op d're poot.
(Dat hoor ik graag, zei het vrouwtje en ze speelde op haar poot.)
Gezegd wanneer de echtgenoot onder de knoet zit.

Ès d'r niks tusse kùmt, zin 't wefke, dan wor 't 'n mèske.
(Als er niets tussenkomt, zei het vrouwtje, dan wordt het een meisje.)

*Gòdde gé daor mar 's zitte, zin 't wefke teege d're mins,
dan kan ik m'n zùrgen 's overzien.*
(Ga jij daar maar eens zitten, zei het vrouwtje tegen haar man,
dan kan ik mijn zorgen eens overzien.)

't Is nie zó èrg, zin 't wefke, d'r is gevaor van deurkomme.
(Het is niet zo erg, zei het vrouwtje, er is gevaar van doorkomen.)

Dè's getroffe, zin Paulien èn ze makte van d'n bok 'n minneke.
(Dat is getroffen, zei Paulien en ze maakte van de bok een geitje.)
Hier wordt waarschijnlijk verwezen naar de castratie van een geitenbok.

Klootekoew, zin 't wefke èn ze ston vur de stier.
(Klotekoe, zei het vrouwtje en ze stond voor de stier.)

Dè's kaoien eek, zin wefke Fris èn ze pruuftde pèirdepis.
(Da's slechte azijn, zei vrouwtje Fris en ze proefde paardenpis.)
Wel gezegd bij het kaartspel, wanneer men slechte kaarten heeft gekregen.

*Dè heeget gèld gekost, zin 't wefke teege de knècht,
èn ze gaaf hum de koffiedrats.*
(Dat heeft het geld gekost, zei het wijfje tegen de knecht,
en ze gaf hem de koffiedrab.)

't Kùmt, 't kùmt, zin 't wefke èn ze zaat drijè daag op 't pùtje.
(Het komt, het komt, zei het vrouwtje en ze zat drie dagen op het potje.)
Gezegd om iemand tot geduld te manen.

Mèrt, mèij, hoi zat, zin 't wefke èn ze viel in april dur de balke.
(Maart, mei, hooi genoeg, zei het vrouwtje en ze viel in april door de bal-
ken (van de hooizolder).)

Vreije doen we wèl, zin 't wefke, ès we getraowd zen.
(Vrijen doen we wel, zei het vrouwtje, als we getrouwd zijn.)

*Daor komde wèl kaol vanaf, zin 't wefke,
èn d're mins kwaam van d'n barrenbier.*
(Daar kom je wel kaal vanaf, zei het wijfje,
en haar man kwam van de barbier.)

Behalve swèrres gò 'k alle daag nor de kerk, zin 't wefke.
(Behalve 's werkendaags ga ik alle dagen naar de kerk, zei het vrouwtje.)
Behalve door de week ga ik alle dagen naar de kerk...

*Wie wè bewaort die hi wè, zin 't wefke
èn ze waar al tachtig jaor maagd.*
(Wie wat bewaart die heeft wat, zei het vrouwtje
en ze was al tachtig jaar maagd.)

Praoten èn brèije, zin 't wefke.
(Praten en breien, zei het wijfje.)
Gezegd wanneer er doorgewerkt moet worden.

Oe, wè slap gesteeve, zin d'aauw Bèt, èn ze viet 'n skóttelslèt.
(O, wat slap gesteven, zei de oude Bet, en ze pakte een vaatdoek.)

*'ne Krintemik vur m'ne verjeurdag, zin Drika,
dè's mar hallefskai..., (want brood eete ze toch).*
(Een krentenbrood voor mijn verjaardag, zei Drika,
dat is maar half schade..., (want brood eten ze toch).)

Ik heb 'r alted èijer onder geleed, zin Mina, mar hij makte d'r struif af.
(Ik heb er altijd eieren onder gelegd, zei Mina, maar hij maakte er struif af.)
Ik heb hem altijd verwend, maar hij was het niet waard.

Ès ge mót, dan wilde, zin de meid èn ze moes traowe.
(Als je moet, dan wil je, zei de meid, en ze moest trouwen.)

Van Hepscheuten op z'n Brabants

HIJ KAN Z'N ELLENDE NIE OVERZIEN !

Op is op, zin de boerrin, èn ze daowde d'n boer ùit de bedstee.
(Op is op, zei de boerin, en ze duwde de boer uit de bedstee.)
Gezegd wanneer iets op is, wanneer alles gegeten is bijvoorbeeld.

*We meuge mekare nie mer zien van onze pap,
zin 't mèidje, kom, doen we gaauw de lamp ùit.*
(We mogen elkaar niet meer zien van mijn vader,
zei het meisje, kom, doen we gauw de lamp uit.)

Niks vur niks, zin moeier overste, èn 'n bietje vur 'n dubbeltje.
(Niets voor niets, zei moeder overste en een beetje voor een dubbeltje.)

't Is mooi geweest, zin Miej èn ze ha mar inne keer gedanst.
(Het is mooi geweest, zei Mie en ze had maar een keer gedanst.)

*Uurst zen 't minnebroeders, zin Han Haffel,
mar nòdderhand zen 't kraushirre.*
(Eerst zijn het Minnebroeders, zei Han Haffel,
maar naderhand zijn het Kruisheren.)
De liefde van de man is vooral seksueel getint.

Zé ha 't hum al, zin Stiejn Steuk, toen 't zen nog nie van heur waar...
(Zij had het zijne al, zei Stien Steuk, toen het zijne nog niet van haar was...)
Laatdunkend gezegd over een nieuwe relatie.

*De kop mót de kónt verkoope, zin Triejn
èn ze liet d're skónste póffer mee zien*
(De kop moet de kont verkopen, zei Trien,
en ze liet haar mooiste poffer tegelijkertijd zien.)
De póffer is de grote Brabantse pronkmuts met kant en tule die tot de tweede helft van de twintigste eeuw gedragen werd door de boerenvrouwen op het platteland in de Meierij. Waarschijnlijk verwijst poffer hier naar 'de opgeblazen vorm'.

Niks lèkkerder ès èigegebakke koopmik, zin Vrouw Voets.
(Niets lekkerder dan zelfgebakken koopmik, zei Vrouw Voets.)
Zelfgebakken koopmik is een contradictio in terminis.

*'t Is zó heet, ik docht ik laot ze mar los in de koi,
zin 't wefke èn 't droeg ginnen beehaa.*

(Het is zo heet dat ik dacht, ik laat ze maar los in de kooi,
zei het vrouwtje en het droeg geen bh.)

Alles van 't vèrken is goewd, zin 't wefke èn 't lèkte 't zilleken af.

(Alles van het varken is goed, zei het vrouwtje
en ze likte het (hiel-)touwtje af.)

Zeel = touw, verkleinwoord zilleke.

Men bedoeld het touwtje waarmee het varken op de leer hing.

't Li alt erres òn, zin 't wefke, is 't nie de fiool, dan is 't wèl de stréijkstok.

(Het ligt altijd ergens aan, zei het vrouwtje, is het niet de viool,
dan is het wel de strijkstok.)

Gezegd over een echtpaar zonder kinderen.

Ofge nou traowt of nie, zin Dien de Klos,

't wèijt alt erres teegen oew kloote.

(Of je nu trouwt of niet, zei Dien de Klos,
het waait altijd ergens tegen je kloten.)

Voor ieder mens zitten de dingen wel eens tegen.

Nou brikt m'ne klómp, zin Leen, èn de kaar riej over d'r teen.

(Nou breekt mijn klomp, zei Leen, en de kar reed over haar tenen.)

Gezegd bij grote verbazing.

Platte kéénder zen 't hèndigste, zin Klaar,

èn ze kriejg ieder jaor 'ne klèine.

(Platte kinderen zijn het makkelijkst, zei Klaar,
en ze kreeg ieder jaar een kleine.)

*Platte kéénder zijn kinderen die nog niet kunnen lopen
en alleen 'plat liggen'.*

Ik wil ginne nééje kalènder, zin de pin,

d'n aauwe kan nog hèndig 'n jaor of wè mee.

(Ik wil geen nieuwe kalender, zei de gierigaard,
de oude kan nog makkelijk een jaar of zo mee.)

*Wor mar noit gin kappesien, zin Toos,
want dan mótte 'nen òllingen naacht in 't wòtter staon.*

(Word maar nooit geen kapucijn, zei Toos,
want dan moet je een hele nacht in het water staan.)

Het moge duidelijk zijn dat de kloosterorde en de peulvrucht
hier opzettelijk door elkaar gehaald worden.
(De kapucijners moeten voor gebruik geweekt worden in water.)

't Zal d'r heet worre, zin de heks, èn ze zó verbrand worre.
(Het zal er heet worden, zei de heks en ze zou verbrand worden.)

Deze zei-spreuk wordt gebezigd als men aan ziet komen
dat iets misgaat (bijv. bij het kaartspel dat men gaat verliezen.)

't Vlis is zwak, zin Bèrta Bùil èn ze droeg unnen èijzeren beehaa.
(Het vlees is zwak, zei Bertha Buil en ze droeg een ijzeren bh.)

Ik hét zó in m'n keel, zin Drika, ik zó goewd bé 't His mannekoor kunne.

(Ik heb het zo in mijn keel, zei Drika,
ik zou goed bij het Heesch mannenkoor kunnen.)
Hier wordt gespeeld met de betekenissen 'hees'
en 'Heesch', de plaats bij Oss.

*Die griep van onze Jan kreijg ik nie, zin Drika,
ik heb van hum nog noit niks gehad.*

(Die griep van onze Jan krijg ik niet, zei Drika,
ik heb van hem nog nooit iets gehad.)

*Wie mooi wil gaon, mót peijn durstaon, zin Mie
èn ze spèlde d'r muts òn d'r orre.*

(Wie mooi wil gaan, moet pijn doorstaan, zei Mie
en ze spelde haar muts aan haar oren.)

*Wè doede d'r òn, ès ùirzallefnie hèlpt, zin Triejn
èn ze poetste d'r taand mi gruune zeep.*

(Wat doe je eraan, als uierzalf niet helpt, zei Trien
en ze poetste haar tanden met groene zeep.)

Ge kunt men nog meer vertelle, zin Bèt èn ze nèijde d'n horren op d'n haak.
(Je kunt me nog meer vertellen, zei Bet en ze gooide de hoorn op de haak.)

Van Hepscheuten op z'n Brabants

OCH.... BÉTER AS GE WAART
WORDE TOCH NIE MIR !

Vertélselkes

II. Èigentult (Eigenteelt.)

Zèlfkennis

Wij komme van de Nulandse hèij, Vruuger zinne ze de Naolense hèij. Wij wónden 'n èind in de grond. Gin lektries of stroomend wótter.. We waaren èrm.

Ik heb geluk gehad dè'k ès jungske geborre ben...

Anders ha'k vruuger noit niks gehad um mi te speule...

Reklame

B'ons midden op de hèij zaat vruuger Bórtje te wone in 'n èrremoeieg hutje. Hij din in drij dinger die alle drij stonke: d'n bok, d'n beer èn bromóllie. Vruuger din Bórtje d'n beer nog lèije èn gonk ie langs wor d'r bruustige zógge ware, mar de lesten ted moesse de boerre vort nor Bórtjes komme èn dè waar ok van toepaassing op de gèitehauwers.

Mar op unnen dag moes een van de durskes traowe èn dùrrum ston d'r innins 'n groot bord bé Bórtjes hut mi d'n tekst: 'weeges huwelek gin dekking!'

Strant

“Wè zedde gé vort strant dè gé dè dùrft!” zin 'nen auwe klasgenoot van de lagere skool teege men.

Hij kwaamp ok van de Nulandse hèij èn hij bedoelde dè wij van vruuger ùit toch van ze leeve nie op 'n poodium han dùrve te staon. Och jonge, we dinnen al in ons boks ès we daoròn dochte, zó verleege ès wij ware!

Ik von 't wèl heel bizunder dè nou nèt hij dè teege men moes zegge. Want ja, zoo in 'n theater op de planke, dè ha-j-ik vruuger noit van m'n èige gedocht..., mar diejen auwen buurtgenoot van ons, die duu tee-gesworrig èiges òn bundzjiedjumpe! Die springt òn zónne stiek zèlfs in Rotterdam van d'n Euromast af... èn ik..., ik dùrf nog ginnins Rotterdam in te reije!

Toppunt

Ik ben in D'n Bos nor de kweekskool gegaon en ik heb 'r lötter op verskèije skole gewerkt. Ik kom alt nog gèire in D'n Bos en umdè'k in Rósmòlle geborre ben, ze'k nò de geminteleke herindeeling mi trugwerkende kracht eigelek Bossenaar van geborte!

Mar ik heb d'r ok nog oit vekansiewèrk gedaon. Dè waar vur skildersbedrijf Piet Plas in de Remington fabriek. Dè mó't in 1961 geweest zen.

Daor heb ik bé de skaft de mist malsen Bosse praot geheurd.... De werkers zate mekare 'n bietje op te nèije onder d'n eete. D'n inne vertelden-'t al stèrker ès d'n andere. En toen ston d'r inne grooten Bossenaar op. Hij kwaamp uit de Koestraot en zin innins: "in die straot van mijn... Ik kan nog gin kijnd mer slaon of 't is van m'n eige!"

Herkenning

Hedde dè ok wèl 's oit? Dè ge nor aander kekt en denkt, "die is nèt zó oud ès ikke, mar ik zie d'r toch lang nie zó oud uit ès hij!"

Ik zaat te waachte bé de neijen tandarts toen men dè overkwaamp. 't Waar men uurste afspraak en toen ik de naam laas, docht ik: "Van der Heijden..., dè zal toch nie dieje knappe kèirel zen, die vruuger nog mi men op de middelbare skool hi gezeete...?" Dè waar nou meer ès vijfzig jaor geleeje.

Toen ik in de spreekkamer geroepe wier en 'm zaag in z'ne witte jas, docht ik mee dè't nie waor kos zen. Dieje kaole, grijze mins waar veulste oud um mi men in de klas gezeete te kunne hebbe...

Toen ie men taand bekeke ha, vroeg ik toch of ie vruuger ok op men skool ha gezeete in Oss. "Jazeeker," waar 't antwoord.

"En in wèlk jaor zedde geslaagd," vroeg ik.

"In 1960," waar z'n antwoord.

"Worrum?"

"Dan hedde gé nog bé men in de klas gezeete!" zin ik vol overtuiging.

Hij bekeek men 's goewd en vroeg toen: "wèlk vak gaafde gé dan?"

Veurleeze

Merie waar 'n goei vreijentijdsdichterès. Ze ha pas 'n bundelke uit en ik moewg in de boekeweek same mi heur optreejen in 't theaterke van Vught. Merie waar kèij-zinnowèchtig. Ze ha daor alt veul laast af en

nou ha ze pas van d'n dokter pillekes gekreege um d're wekker in bedwang te haauwen ès ze op 't poodium ston; bèta-blokkers of zóiets.

Merie zaat mi men in 'n kèimerke te zweete vur ze op moes. Ze ha d'r pil in d'ren blaowe zoudoek gedrèijd èn nou moes ze dè ding toch wèl gòn vatte, vuulde ze.

Èn wè waar d'r nou gebeur! Die pil leek hillemòl opgelost; d'r zaat enkelt 'ne groote geelwitte vlèk in d're snotlap. Dus wè din Merie van èrremoei! Ze begos te sèbbelen op dieje vlèk. Èn dè holp merakels. Ze din d'r skón gedichte op 't poodium zoowès 't gin man beeter ha kunne doen!

Mar nò de pauze moes Merie nog 'ne keer op. Èn wir wier ze daor gruwelik onrustig van. Dus zij zocht wir in d'r tasje nor de zoudoek èn gerdimme, daor vond ze in 'n aander vèkske van d'r tas d're zoudoek mi de pil d'r nog in!

Ik vroeg Merieje wor ze d'n uurste keer dan op gesèbbeld ha.

“Snot...! Vergimme,” riep ze.

Fietsestalling...

Wij zen alt op D'n Bos gericht geweest. Klumpers in de Minderbroederstraot, m'n uurste kemuniepèkske.. Ons moeder èn ik waren op de fiets. Ons moeder moes ok langs de mèrt èn alles wè ze kocht moes in groote tasse die òn d'r stuur kwame hange.

Op de kruising van de Hintummerstraot èn de Torrestraot èn de Sint Jozefstraot ston nog unne plisieman 't verkeer te regele. 't Waar nog nie eenrichting of niks. Ons moeder kùmt daor zwaor gelaojen op d'r fiets òn èn ze mót remme, mar ze kan dur al die tasse nie mi d'n trapper trug èn ze reijt de plisieman pardoes tusse z'n been.

Ons moeder moppert: “wè gòdde hier toch ok ongelukkig midden op de weg staon, gij!”

Geleuf 't of nie, mar ons moeder kreeg gin verbaal!

Locht

Ik hagget pas mi Tiene over die schón locht mi al die stapelwolke. Zi dieje klippel: “schón locht, dè hen wij ins in de week ès ons Ant d'r èige gewaasse èn verskónd hi.”

Vertélselkes

III. Stèrk wèrk (Sterk werk.)

Test

D'r waar 'n jungske èn dè hiette Bèrtje èn 't mènneke kos nie goewd leere. Irdaags gonk ie van de basisskool wor tie al 's waar bleijve zitte. Nou han ze Bèrtjes laote teste...

Moederke kwaamp mi d'n uitslag in d'r haand binne èn zin teege vaouers: "Ja èn nou hen ze'm getest... èn nou kan ie nog niks!"

Doos

Mar Bèrtje hagget van gin vremde... Hullie moeder kwaamp 's op ouderaovend èn zin teege de mister:

"Ja mister, onze jongen is toch nie zó stom ès ie 'r uùt zie!"

"Dè kan ik, zunt zat, van aow nie zegge," antwoordde de mister, "want ullieje jonge zit hier hillemol nie op skool!"

Kiet

'n Brabants boerke zaat in 'n dèftige geleegenighèid in Amsterdam. Toen ie z'n bèkske op ha, moes ie efkes mi de boks af èn din nor aachte-re.

Och jee, daor zaat 'n wefke bé de plee mi 'n skuttelke vur sènte èn d'r ston dè't twee kwartjes kostte. 't Boerke gonk pisse èn toen ie klaor waar, zocht ie nor sènte, mar hij ha hillemol gin klein gèld op zak. Efkes ston ie te rikraoie. Toen stapte-n-ie nor de 'toilettièr' èn zin dè-t-ie gin klèin gèld ha. "Mar witte wè, vrouwke. We speule kiet; komde gé bé-j-ons ok mar 's 'ne keer vur niks pisse!"

Paow...

Ik zaat mi Tiene in 'n kruugske op de mèrt. Tien keek z'n oogen uùt, want neeven ons zaat unne jonge punker òn toffel mi piekhaor in alle klurre van de reegenboog. Tien bleef dieje jonge gast mar òngape èn ik vroeg m'n èigen af, wè d'r komme zó.

De punker waar 't innins bùi èn greens: “wè bliekte; he'k iets van oew òn, aauwe? Ge het vruuger zeeker noit iets gèks dùrve doen, gé!”
“Oei oei,” docht ik èn ik wies hòst zeeker dè Tien mi iets raaks op de proppe zó komme.

Èn Tien zin zonder mankeere: “ik ben op aowe leefte d' s oit straolbezo-
pe geweest èn toen he'k ammòl gèkke stom dinger gedaon. Ik heb, mèin
ik, toen nog seks gehad mi 'ne paow èn nou vroeg ik m'n èigen af of gé
meskiens nie menne zoon zódt kunne zen!”

Veursprong

Toon èn Tien, twee pruuvers, zaten in de kroeg. “Gos,” vroeg Toon,
“hedde gé dè nou ok dè ge smèires zó moeilek òn de gang kunt komme?”
“Nee,” zin Tien, “daor he'k hille mòl gin laast af. Ik lig alt unne slag
veur; ik wor smèires wakker, doe m'n oogen ope èn dan zie'k ons Merie
daor neeve men ligge te snürke èn dan he'k mee al geëete èn gedron-
ke...!”

Rèchtspraak

D'r wier 'n aauw vrouwke gearresteerd vur winkeldiefstal.

Ze moes vur de rèchter komme èn die vroeg wè ze gestolen ha.

“'n Bus spirzikke,” zin 't wefke

Toen moes de rèchter weete worrum ze dè gedaon ha èn ze zin dè ze zón-
nen hunger gehad ha dè ze 't nie ha kunne laoten um dè blik mee te nim-
me.

De rèchter vroeg hoeveel spirzikke d'r in de bus han gezeete.

“Veijf,” haget wefke geantwoord.

“Dan geef ik oe veijf daag gevangenisstraf,” zin de rèchter.

Toen staak 'r 'n aauw mènneke in de rèchtszaol z'n haand op èn vroeg of
ie iets moewg zegge. Dè moewg.

“Nou,” zin 't mènneke, “ze hi ok nog 'n hil bus èrte gejat!”

Klacht

D'r zit unnen èrme skoier langs de weg die elken dag twentig euro kreg
van 'ne meneer die daor vurbé kùmt. “God zal 't oe lone,” zi d'n èrme
krùier alle kirres ès ie z'n gèld kreg.

Dè gi zoo al bekant 'n jaor lang. Èn dan kreg d'n èrme sloeber innins, van
d'n innen op d'n anderen dag gin twentig, mar nog mar tien euro mer.

D'n beedelaar denkt bé z'n èige dè 10 euro nog alted nie slècht is, mar hij hi toch moeite mi die vermindering van z'n dagelekse inkomste. Hij wil eigelek wèl 's weete, wè daor toch de reeje van is. Hij vreugt dus worrum dè-t-ie vort mi de helft gekort wordt.

“Tja,” antwoordt de mins, “t leeven wordt alsmar duurder èn dees jaor is m'nen oudste zoon nor de universiteit gegaon èn dè kost veul gèld. Vandaor dè'k nog mar 'n tientje kan misse.”

De skoier hi d'r wèl 'n bietje begrip vur èn vreugt hoeveel keijnder z'ne weldoender hi.

De mins antwoordt: “wij hebbe vier skatte van keijnder!”

D'n èrme klótzak kekt hil bezürgd èn zi: “mar ge gòt ze toch hopelek nie allemòl op men koste laote leere, zeeker?”

Póllitiek

Póllitici kunde 't beste teegekomme op unne poster; daor hurde ze nie èn zen ze 't hèndigste weg te kreijge!

Kadooke

Unne mins kocht 'n grafplòts op 't kerkhof ès Suntereklaoskadooke vur z'n skónmoeier.

't Jaor daorop kreeg ze niks van hum.

Toen ze'm vroeg, worrum ze niks ha gekreege mi de leste Suntereklaos, zin ie: “Bè ge het oew kadoo van vurrig jaor nog hillemlòl nie gebrùikt!”

Stille getùige

Mina, de kweezel van 't dùrp wit alted wè. Ze stikt gèire d'r neus in aandermans zake. D'r zen minse zat die 'ne gleoienden heekel hebbe òn Mina's geroddel èn geklèts, mar niemes zi d'r iets af. Mar nou hi ze onderlest toch 'n lilleke fout gemakt...

Ze hi kaoie praot verkocht over Sjèfkes. Ze hi overal verkondigd dè Sjèf 'nen alkoholist is, nòdè ze dieje mins z'n vrachtwagentje unnen hille middag lang zaag staon vur de plòtseleke kroeg. Ze hi Sjèfkes daor ok op òn gesprooke èn gezeed dè alleman die z'ne wage daor gezien ha, wèl kos weete wè-t-ie daorbinne gedaon ha.

Sjèf is 'ne mins van wènnig woorde. Hij hurde Mina's òn, drèijde um èn din 'weg. Hij ontkende niks èn din gin moeite um iets uit te leggen of z'n èige te verdedige of niks.

Mar lötter in d'n aovend parkeerde Sjèfke z'ne wage stiekem vur 't hùiske van Mina's èn wandelde nor de kroeg. Hij liet z'ne wage daor d'n hille naacht staon!

Bejaardeséks

Janus èn Sientje zate bèij sens kort in 'n ònleunwunningske bé 't bejaardehuis sens dè ze d're partner kwet ware gerakt. Ze kwame mekare teege bé de koffiè èn ze dinne gèire buurte. Ze dinne zoogezeed eigelek ok bé mekare 'n bietje ònleune. Per slot van reekening ware ze lotgenote. 't Begos steeds beeter te klikke tusse die twee. D'n eerste keer han ze afgesproke bé de rollators... Ze gonge samen ùit eete èn ze dinne saoves 'n borreltje pruuve èn zoo kwaamp van 't een 't aander. Vrimd dè op oewen aauwen dag, ondanks al dè aachterstallig onderhoud, de chemie nog kan werken èn de hormonen ok. Telangeleste lage ze ok vur d'n uurste keer samen in bed! Toen diejen onvergeeteleken aovend verbé waar, docht Janus bé z'n èigge: “ès ik geweeten ha, dè Sientje nog maagd waar, dan ha'k 't toch vurzichtiger òn gedaon.”

Èn Sientje zit bé te komme èn denkt: “ès ik geweeten ha, dè d'r dees van zó komme, ha'k toch m'ne panty ùitgelaote...!”

Adios!

Jòske zit in 't bejaardehuis. Hij is nog goewd hèl èn durrum mag ie nog vur virtien daag mee op reis nor Spanje!

Ès ie trug is op z'n aauw stek, vreugt Joke van de verpleeging hoe Jòske 't gemakt hi.

“Och, zó goewd!” glorieert Jòs, “'t waar d'r zó goewd van eete èn drinke èn saoves dinne we lèkker kaarte... èn die Spònse minse ammòl zó vriendelek! Ès ze weggonge, riepe ze allemòl “Aah die Jos!”

Streupe

D'r waar unnen Ujese mins èn die din zó gèire streupe; hij hatter nog wèl vur vaastgezeete. Nou waar 't ok wel klaoren èrremoei in die daag èn 'n knéént in de pot waar noit weg.

In de vijftiger jorre gong de mins emigreere nor Australië èn nò 'n jaor of tien kwaamp ie vur d'n uurste keer over.

Trug in Uje kwaam ie unnen aauwe kennis teege èn die vroeg: “Doede daor gienswijd in Australië ok streupe?”

“Nee,” zin d'n emigrant, “b'ons in Australië daor meugde't!”

Van Hepscheuten op z'n Brabants

**HÉËL VERVELEND.....
AS DE MOED IN OEW SCHOENE ZAKT,
EN GE HÈT SANDAAL AON !**

Sportmop

De pruuver kwaamp in 'n kruugske binne èn zin teege de kastelein: "Zal ik oew 's unne skónne sportmop vertelle!?"

"Nou," antwoordde de kastelein, "ik ben vruuger kampioen bokse geweest èn die twee birre daor òn dè tuffelke zen bèij gewichtsheffer èn diejen breejen in d'n hoek is unnen body-builder... Witte zeeker, dè gé hier vur dees gezelskap nog unne sportmop wilt vertelle?"

"Nee," zin de pruuver, "alles vier kirres ùit gòn ligge legge..."

Muzikale variاسie

D'r zaat unne muzikant z'n best te speule op 'n fisje. Toen kwaam 'r unne fisteling op 'm af èn die vroeg: "Spulde gij alles wè wij wense?"

"Jazeeker!" zin de muzikant vlot.

"Gò dan 's 'n uurke biljèrte."

Kaol is in...

Ik ben alt haorgeïnteresseerd geweest. Ik heb nie vur niks 20 jaor geleeje al jorrelang vur Dree de Kapper gespuld bé Umroep Brabant... Nou vraog ik m'n èige al jorren af worrum jong kèirels d'r èige kaol laote skeere; kaol ès 'nen biljèrtbal... èn nou wee'k 't!

D'r is dur beroemde psycholoogén in Wene onderzuuk gedaon nor kaolhèid bé maansvolk èn daor kwaamp 't volgende uit: Ès ge veul denkt, worde veur kaol..., ès ge veul òn seks doet, worde aachter kaol èn ès ge hillemlò kaol wordt, dan denkte dè ge veul òn seks doet.

Kapper Blom

Bé kapper Blom in Rosmòlle zaat 'n boerke van 't Hiseind dè geknipt èn geskore moes worre. Toen ie òn de burt waar, vroeg de kapper hum: "God, witte gij niks teege de vliejge,... wij hen hier in de salon zonne laast van vliejge èn die poepe hier ammòl op de spiegels èn al dè blinkspul èn dè gif me 'n gepoets..."

Nou, nee, teege de vliejge wies 't boerke niks.

De klant wier geknipt èn geskorre èn moes op 't eind afreekene.

"Èn wè kost dè?" vroeg 't boerke.

"Drië kwartjes," zin de kapper. Dè vond 't boerke gruwelek veul èn ie betòlde mi teegezin. Hij viët zonne jas èn zin: "Kapper, gij hagget hier over die vliejge, nou weet ik hoe dè ge d'r af kunt komme: Ge mó't ze

vange, knippe èn skeere èn drij kwartjes laote betaole èn ge ziet ze noit mer trug!”

Krant

’ne Mins komt bé de kiosk èn vraogt ’ne krant.

“Wè kost ie?” zi-t-ie.

“Vier gulde” klink ’t ùit de kiosk.

“En hier sti twee gulde!” ruupt de klant verontwaardigd.

“Ge mót nie alles geleuve wè d’r teegeworrig in de krant sti,” zi de mins van de kiosk.

Tinus

’t Waar nò d’n orlog. Tinus èn Driek fietste samen ’t dùrp ùit. Ze kwame langs ’n huukske opgegrave grond èn daor zage ze warempel drij orlogsgrenate ligge. Die ware nog nie ontploft; de slaghoedjes zate d’r nog in.

“God,” zin Tinus, “dè’s veulste gevorlek. Die zulle wij efkes nor ’t plisieburoo brenge.”

Tinus din d’r mee twee onder de stieke van z’n fiets èn Driek viet de ander èn din ze onder zenne snèlbinder. Zoo fietste ze same over de klinkers trug ’t dùrp in.

’t Skokte nogal op die klinkers èn Driek zin dùrrum: “Dè’s eigelek toch ok kèijgevorlek zoo. D’r zó dalek nog ’s goed zó’n grenaat af kunne gaon...”

“Oo, dè gif dan nog niks,” antwoordde Tinus mee, “dan zegge we op ’t plisieburoo toch gewoon dè we d’r mar twee gevonde hebbe!”

Tinus z’nen tattoo

Tinus ha alt al gedrómd van ’n tatoeaazje. Èn op ’ne keer ha-t-ie durgebeete. Hij ha nogal wè moewd ingedronke èn kwaamp heel laot op haus òn èn toen hullie Bèrta vroeg, wor ie toch zó laot vandòn kwaamp, ha-t-ie ’t ok mar opgebiecht: “ik heb m’n èige laote tatoeweere.”

“Hoe komde daor toch in godsnaam bé,” ha Bèrta gegreenze, mar ze wier wèl mee kèijnijskierrig. “Wèffer ’n afbiling hedde laote zette?”

“Ik heb vort de biltenis van ’n verfrommeld briefke van honderd euro òn m’n lijf,” glunderde Tinus gruts.

“Hoe hòlde ’t in oewe kop” greens Bèrta èn skudde d’re kop. Èn toen moes ze natuurlek ok weete wor Tinus dè skilderijke ha laote zette.
“Op m’ne sjarel,” antwoordde Tinus nò veul gedrèij èn gedrèntel.
“Hoe komde daor nou toch bé..., gé lekt gerdomme wèl gèk geworre!”
“Nou,” zin Tinus toen, “ik wil m’n gèld wèl ’s zien groeie èn zó nou èn dan wil ik ok wèl ’s laote speule mi m’n sènte...!”

De romboer

Bé ons kwaam vruuger unne romboer mi mèlk èn èijer langs de deur. Hij waar ondernimmend. Ge moest bé hum alted ’n eeve getal èijer vatte. Op unne keer zin Tieske de Vrijgezél teegen ’m: “ik ha gèire drie èijer gehad.”
“Ja,” riep de romboer, “wie zó dè nie!”
Mar ’t kos dus nie dè ge drij èijer bé hum kocht.
Hij zin: “ge mót ’r twee of vier vatte, anders stò ik dalek onderweege mi één èi te kloote!” (Hij verkocht ’r alted twee vur ’n kwartje.)

Infrastruktuur

D’r waar ’s ’n ònnimerke in de wegebouw. Begonne ès onderònnimmer èn z’n èige opgewerkt. Unne ‘selfmade man’ zoogezeed èn nou waar ie vort een van de grotste ondernimmers van ’t dùrp.
Op unnen dag kwaam de wethaauer bé ’m mi ’n nééj geminteplan èn de bestuurder zin: “Wij ha ’n gedocht um jou d’n infrastruktuur in dees neij plan te laote te doen.”
“God,” zin d’n ònnimer, “ik wó mar dè ge men de weeg liet ònlegge!”

Bankpraot

D’r kùmt unne vent bé de boerreleenbank binne, lupt nor ’t loket èn zi: “Hee klótzak, gif men ’s ’n neij chequebuukske.”
De loketbediende bèlt beus nor zunnen baas èn zi dè-t-ie ‘klótzak’ genoemd wordt. Zunnen baas vreugt dur wie?
“Dur de mùlder.”
“En hi-t-ie ’n reekening bé ons?”
“Jazeeker.”
“Hoe hóg?”
“Anderhalve ton.”
“Mar klótzak, zi d’n bankdirekteur, “gift ’m dan ok z’n buukske!”

Óst-Brabantse zinselkes

(Oost-Brabantse Zeispreuken.)

3. Zinsels over de pestoor, de mister èn aander vaklù (Zeispreuken over de pastoor, de meester en andere vaklieden.)

Alle vracht licht, zin de skipper èn ie goide z'n wijf in 't wòtter.
(Alle vracht licht, zei de schipper en hij gooide zijn vrouw in het water.)

Alleman gelijk, zin de plisie èn ie skriefz z'n skónmoeier op.
(Iedereen gelijk, zei de politieagent en hij schreef zijn schoonmoeder op.)
Gezegd wanneer men iedereen nadrukkelijk gelijk wil behandelen.

Alles mi maote, zin de sneijer èn ie sloewg z'n wijf mi de el.
(Alles met mate, zei de kleermaker en hij sloeg zijn vrouw met de el.)

Daor of daor 'ntrént, zin de landmeeter.
(Daar of daaromtrent, zei de landmeter.)
Gezegd bij vage aanduiding.

De jong zen lastig, zin de mister, mar ik slò m'n èige d'r wèl durheene.
(De kinderen zijn lastig, zei de meester, maar ik sla me er wel doorheen.)
Deze formulering op een ouderavond op school verdient de annalen te halen. Het komische zit natuurlijk in de dubbele betekenis van slaan.

*Die goei fles mót mar 's overèind, zin de pestoor,
ze hi vórt lang zat geleege.*
(Die goede fles moet maar eens overeind, zei de pastoor,
ze heeft voortaan lang genoeg gelegen.)
Gezegd bij het aanbreken van een nieuwe fles.

D'r zit niks anders op, zin de smid èn ie zaat op 'n pinéezerke.
(Er zit niets anders op, zei de smid en hij zat op een punaise.)

*'n Doodgoei meid, ge kunt 'r over loope, zin de pestoor;
ze heeget nie gèir, mar ge kun 't wèl!*
(Een doodgoeie meid, je kunt erover lopen, zei de pastoor;
ze heeft het niet graag, maar je kunt het wel.)

Gelukkig zit ik 'r nie tusse, zin de mister, èn z'n jong waren òn 't vèchte.
(Gelukkig zit ik er niet tussen, zei de meester,
en zijn leerlingen waren aan het vechten.)

't Geloof is toch mar alles, zin de pestoor èn ie kiek in de skaol.
(Het geloof is toch maar alles, zei de pastoor
en hij keek in de (kollekte-)schaal.)

't Gi goewd, zin d'n dokter, andere poot 'r ok af.
(Het gaat goed, zei de dokter, ander been er ook af.)
Met sarcasme gezegd, wanneer de dingen steeds slechter gaan.

Gin dreug brood te verdiene, zin d'n bèkker èn 't reegende binne.
(Geen droog brood te verdienen, zei de bakker en het regende binnen.)

*Hógmoed kùmt vur de val, zin de pestoor
èn Triejn gonk wèl onderùit mi d'r splinternéij klompe!*
(Hoogmoed komt voor de val, zei de pastoor
en Trien ging wel onderuit met haar splinternieuwe klompen!)

*Hier kunde alles koope, zin Piet de Smid...,
behalve ons vrouw., die kunde kreijge!*
(Hier kun je alles kopen, zei Piet de Smid...,
behalve mijn vrouw., die kun je krijgen!)
Piet de Smid was fietsenmaker te Vinkel.

Ieder z'n vak, zin de mètser èn ie viel in de kèlder.
(Ieder zijn vak, zei de metselaar en hij viel in de kelder.)

Ik kom d'r òn, zin d'n oober èn ie liep weg.
(Ik kom eraan, zei de ober, en hij liep weg.)

Ik maak alles nééjmóddes, zin de sneijer, wè wilde, te lang of te kort?
(Ik maak alles 'nieuwmodisch', zei de snijder, wat wil je te lang of te kort?)

*Ik doe d'r wijer 't zweijge toe, zin d'n bisskop
èn ie verslikte z'n èige in unne vètte pölling.*
(Ik doe er verder het zwijgen toe, zei de bisschop
en hij verslikte zich in een vette paling.)

Van Hepscheuten op z'n Brabants

OBER... HËDDE GIJ HIER ZËLLEF
ÔK AL 'S GEGEETE ?

Ik draag 't lieste zwart, zin de pestoor, dan velm m'n ziel nie zó op.
(Ik draag het liefst zwart, zei de pastoor, dan valt mijn ziel niet zo op.)

*Ik heur d'r hier wèl 'n stuk of vier, zin d'n dirigènt,
die d're kop nie opedoèn.*
(Ik hoor er hier wel een stuk of vier, zei de dirigent.
die hun kop niet opendoen.)

Ik zal vandaag nie preeke, zin de pestoor, want ik heb oe iets te zegge.
(Ik zal vandaag niet preken, zei de pastoor, want ik heb u iets te zeggen.)

*Ik zé van hooge komaf, zin de knècht,
óp de balke gemakt èn ónder d'euze gebórré.*
(Ik ben van hoge afkomst, zei de knecht,
op de balken gemaakt en onder de 'euzen' geboren.)
Ironisch gezegd door iemand die van lage afkomst is. *De balke* betekent
'de hooizolder', de *euze* zijn de dakschuinten.

't Is toch grijs, zin Jan Meel...
(Het is toch grijs, zei Jan Meel...)
Verzuchtend gezegd om teleurstelling te uiten.
Jan Meel was de dorpsnaam voor de molenaar.

Mannebroeders, zin d'n béziende pestoor èn ie spraak vur de K.V.O.
(Mannenbroeders, zij de bijziende pastoor
en hij sprak voor de Katholieke Vrouwen Organisatie.)

Nie ammel innins, zin de mister, èn niemes staak z'ne vinger op.
(Niet allemaal tegelijk, zei de meester, en niemand stak zijn vinger op.)

Orde mó't 'r zen, zin de mister èn ie zaat in d'n bak.
(Orde moet er zijn, zei de meester en hij zat in de cel.)

Punt ùit, ame, zin de mister èn ie zette 'n komma...
(Punt uit, amen, zei de meester en hij zette een komma...)

Tijd is gèld, zin d'n oober èn ie telde d'n datum bé de reekening.
(Tijd is geld, zei de ober en hij telde de datum bij de rekening.)

Veul geskreek èn wènnig wól, zin de skeeper èn ie skoor z'n vèrke.
(Veel geschreeuw en weinig wol, zei de herder en hij schoor zijn varken.)

a. Dichjes

(Gedichtjes.)

Vurjaor

*Ès 't leste vlùkske sneuw versmelt,
't tèkske groeit, 't knùpke zwelt,
't gruuinste gras de wèij wir kleurt,
de kruinagel in d'n hof wir geurt,
zùrgt dan dè ge bleij èn vrolek zijt,
want dan wor 't wir volop lentetijd!*

Vruug

*Ik zaag in de wèij wè blomme
skòn blinken in d'n daauw.
Ik hurde 'n hommél al bromme
in d'n uurste griebelegraauw ...*

Lente

*Ès de vurjaorsvogel zingt,
't zunnéke de grond in dringt,
wordt alles jong wè leevend is.
't Gruunt èn blomt zó lèkker fris*

(Naar Bernard van Meurs)

Geluk

*Unne wage ha-t- 'm frontaal gevat
èn de pleeg van d' intensive care zin:
"jonge, wè hedde gé geluk gehad!"*

Muziek

*Een ding blef 'n vaast gegeeve:
wor ge ok gòt of wor ge ok stòt:
muziek is de maot van alle leeve.*

Vertélselkes

IV. Sjirurgie (Chirurgie.)

Komplikasie

'n Verpleegster moes 'n vrouwke klaor make vur de operasie òn d'n blenden dèrm. 't Waar wèl 'n bezunder punk-pasjènte; ze ha 'nen oranjesen haonekam, pèirse haor èn 'nen hoop tatoewaaazjes op alle meugeleke plòtse, veul blinkend hang èn slùitwèrk in orre, neus èn lippe èn opvallend klurrige kleeer. 't Waar 'n geval van akuuten blenden dèrm èn d'r moes aachtermekare ingegreepe worre. Toen de zieke òlling ùitgekleejd op de operasietoffel laag, zaag de verpleegster dè de skaamhaor van de pasjènte gruun gevèrfd waar èn daorbove stonne letters getatoeweerd. "Blef van 't gras af" ston daor te leeze.

Toen de operasie verbé waar, skreef de verpleegster 'n briefke: "Komplikasie... Zunt, mar we hebben 't gras mótte mèije."

Drèiging

Unne mins op leefteed moet 'n èrnstige operasie ondergaon. Hij zie daor gruwelek teegen op, mar hij hi geluk, want z'ne zoon is een van de beste sjirurge èn die zal de ingreep èiges ùitvoere.

Op de mèrge van de operasie stòn d'n anestesist èn de sjirurg èn 't verpleegend pèrseneel òn 't bed van de pasjènt die onder 't mes moet.

Toen ze de pasjènt onder narcose wón brenge, vroeg ie of ie uurst nog efkes zunne zoon moewg spreeke.

"Ja vòdder, wè wilde nog zegge?" vroeg de zoon

"Jonge," waar 't antwoord, "ge mót nie zinnouwèchtig zen èn denkt 'r òn, ès dees nie goewd aflupt, dan kùmt ons moeder vort bé ùllie inwone..!"

Arige vraog

Unne sjirurg din de ronde langs z'n pasjènte in 't ziekenhaus. Hij kwaamp òn bed bè 'n jong blond vrouwke dè-t-ie geopereerd ha.

't Vrouwke kwaamp nèt ùit de narkoze. D'n dokter bekeek heur èn zin: "t kùmt goed."

't Vrouwke zin 'n bietje onzeeker: "meneer d'n dokter, wanneer zal ik wir òn seks meugen doen?"

De sjirurg keek op van die vraag èn hiel efkes stil. Daor verskoewt de zieke af: "Oei oei is 't zó erg dokter. Zal't nog oit goewd komme mi men?"

"Oo jawèl," zin ie, "mar die vraag hi men nog noit niemes gesteld nò 't knippe van de amandele..."

Geluk bé'n ongeluk

Tinus waar geopereerd èn ie bleef klachte haauwe. Toen ze'm wir ope-makte, wier d'r 'n skeer gevonde die aachter waar gebleeve in 't lijf van de pasjènt.

Toon, de bruur van Tinuzze, duu gèiren overdreijve èn hij vertelde dè ze nò de operasie in 't lijf van z'n bruur 'n pèrrepluuj han gevonde, mar hul-lieje Tinus ha geluk gehad, want die pluuj ston nie ope.

'Opsnèijers'

Veijf sjirurge zitte in 'n overleg. Ze hen 't 'r over wie de hèndigste pas-jènte zen.

D'n uurste, ùit Tilburg zi: "ik heb 't liefste boekhaauwers op de opera-sietoffel, want ès ik die ope maak, dan stòn d'r allemòl nummerkes op de onderdeelen òn d'n binnekant."

De twidde, ùit Èindhove weet 't beeter: "Nee, de hèndigste zen vur men illektriciens. Alles òn d'n binnekant kunde kenne òn de klurrecodes: bruin, rood èn blaow."

D'n dèrde ùit D'n Bos, zi: "Ik heb 't liefste mi boek- èn bibliotheekmin-se te doen; daor ziede òn d'n binnekant alles nètjes op alfabet."

De vierden ùit Vèggel ruupt: "Mar gif men mar constructie werkers. Die lùì zien 't nie zó naauw èn hebbe d'r begrip vur ès ge 'n por onderdeele overhaauwt."

De vijfde sneijer ùit Oss slu alles. Hij snoert ze gelijk d're mond èn be-weert mi overtùiging: "gèllie hegget ammòl mis. Ge kunt gin beeter pas-jènte trèffe ès dè volk ùit de pòllitiek. Ès ge die opesneijt, dan vende gin hart, gin balle, gin hèreses, gin ruggegraat èn de kop èn de kont zen probleemloos verwisselbaar."

Óst-Brabantse zinselkes

(Oost-Brabantse Zeispreuken.)

4. Zinsels van 't bistespul (Zeispreuken van het 'beestenspul'.)

Alle bietjes hèlepe, zin de mug èn ze pieste in zee.
(Alle beetjes helpen, zei de mug en ze piste in zee.)

Gehad is lillek, zin d'n os.
(Gehad is lelijk, zei de os.)

Dit is de repliek op iemands uitlating dat hij vroeger ooit iets in bezit gehad heeft. Men verwijst hier naar de os van voor de castratie.

Groot bé groot, zin de kat, èn ze kroewp bé d'n hónd.
(Groot bij groot, zei de kat, en ze kroop bij de hond.)
Gezegd wanneer mensen zich proberen aan te sluiten bij belangrijke figuren. Ook vaak ironisch gezegd om het gezelschap te vleien.

Ik gò d'n boer op, zin de laus, èn ze kroewp ùit z'n kloppe.
(Ik ga de boer op, zei de luis, en ze kroop uit zijn klompen.)

Ik wil die witte kiep nie, zin de vos, umdè-t-ie ze nie kreijge kós.
(Ik wil die witte kip niet, zei de vos, omdat hij ze niet krijgen kon.)

't Is vuil, zin d'n uil èn ie beskiet z'n jong.
(Het is vuil, zei de uil en hij bescheet zijn jongen.)

Ongebonde best, zin 't kèlfke èn 't spulde dur de wèij.
(Ongebonden best, zei het kalfje en het speelde door de wei.)
Mensen en dieren dartelen het liefst vrij (niet aangebonden) rond.

Veur wordt nie gebókt, zin de gèit, achterum is 't kerr 'mis.
(Voor wordt niet gebokt, zei de geit, achterom is het kermis.)

Men bedoelt met deze spreuk dat men niet aan de voordeur maar achterom moet komen.

Ès we béij onze gang 's gonge, zin d'n inne mol teege d'n andere.
(Als we beiden onze gang eens gingen, zei de ene mol tegen de andere.)

Óst-Brabantse spreuke

(Oost-Brabantse spreuken.)

1. Spreuken over de aander helft van 't traowbuukske (Spreuken over de andere helft van het trouwboekje.)

*'n Aauw haus èn 'n jong vrouw dè mótte hebbe,
dan hedde alt wè te knutsele.*

(Een oud huis en een jonge vrouw moet je hebben,
dan heb je altijd wat te knutselen.)

Schertsend gezegd als algemene waarschuwende boodschap;
als je een oud huis hebt en een jonge vrouw ben je nooit klaar.

*Dè durske is zó mager, ze mót 'n brúske dragen
um te zien wè veur of achter is.*

(Dat meisje is zo mager, ze moet een broche dragen
om te zien wat voor of achter is.)

Gezegd van een mager meisje met weinig postuur.

Die klepkont kan 't thaus nie haauwe.

(Die klepkont kan het thuis niet (uit-) houden.)

Die zwerfkat moet altijd op stap; altijd van huis.

Ès vrouwke vuil d'n hèrd ùitkeert, dan laache alle huukskes.

(Als vrouwtje vuil de vloer uitveegt, dan lachen alle hoekjes.)

De hoekjes worden door slordige huisvrouwen overgeslagen.

*D'n hèrd is het Brabantse woord voor 'huiskamer';
het gaat terug op 'haard'.*

Ès 'n aauw skuur begient te brande, is d'r gin blusse mer òn.

(Wanneer een oude schuur begint te branden
is er geen blussen meer mogelijk.)

Gezegd wanneer iemand op oudere leeftijd nog verliefd wordt
en het er heet aan toe gaat.

Ge meugt mi men doen wè ge wilt, ès ge mar van m'n lijf afbleft.

(Je mag met me doen wat je wilt, als je maar van mijn lijf afblijft.)

Grappig bedoeld verweer van een meisje.

Ge wordt nie gèk ègge nie wilt.

(Je wordt niet gek als je niet wilt.)

Minachtend gezegd bij het zien van heel vreemd gedrag of vreemde kleding. Soms ook gezegd als Ge wordt nie gèk ès ge nie wilt, mar ès ge't het, dan is't èrg. Gezegd van flirtende, losbandige meisjes.

Hij hi dè mèdje opgelaoje.

(Hij heeft dat meisje opgeladen.)

Hij heeft haar zwanger gemaakt.

Ik wò'r nog nie, al ha ze goud op snee!

(Ik wou haar nog niet al had ze goud op snee!)

Duidelijke afwijzing.

't Is ted um de skuur te vèrve.

(Het is tijd om de schuur te verven.)

Gezegd door een vrouw die zich gaat opmaken.

Ja ja, ik ken 'n wijf èn dè is nog dikker!

(Ja ja, ik ken een vrouw en die is nog dikker.)

Gezegd tegen iemand die sterke verhalen aan het vertellen is aan iemand die ervan niets van gelooft.

Jukt is èrger ès de pènt.

(Jeuk is erger dan de pijn.)

Vooraf gezegd van dartele, uitdagende meiden.

Krèijende henne, brullende koei èn fluitende meide

zen zèlde mar goei.

(Kraaiende kippen, brullende koeien en fluitende meiden zijn zelden maar goeie.)

Vrouwen horen volgens het oude 'volksfatsoen' niet te fluiten.

Kuikes èn mèskes meugde uitzuke.

(Kuikentjes en meisjes mag je uitzoeken.)

Gezegd door manvolk.

'n Kaoi wijf is èrg, mar ginnen thaus is veul èrger.

(Een kwaaië vrouw is erg, maar geen thuis is nog veel erger.)

Lillek in de luier, skón in de sluiet.

(Lelijk in de luiet, mooi in de sluiet.)

Een lelijke baby kan een knappe bruid worden.

Mi ons Mina zulde de kachel nie ònmake.

(Met onze Mina zul je de kachel niet aanmaken.)

Mijn vrouw heeft de broek aan.

Van koke kan ze niks; ze lótt 't theewòtter nog ònbrande.

(Zij kan niets van koken; zij laat het theewater nog aanbranden.)

Van 'n skón toffel kunde nie eete.

(Van een schone (mooie) tafel kun je niet eten.)

Van schoonheid gaat je honger niet over;
een mooie vrouw moet ook kunnen koken.

'n Wijf worbé ge massjesees kunt fokke.

(Een vrouw bij wie je marechaussees kunt fokken.)

Gezegd van een indrukwekkende, grofgebouwde vrouw.

Ze gonk mi gloeiend vuur d'n oven in.

(Ze ging met gloeiend vuur de oven in.)

Gezegd van een bruid die zich gepassioneerd in het huwelijk stort,
zonder aan problemen of complicaties te denken.

Ze hi daor d'r kuntje mooi ingedrèijd.

(Ze heeft daar haar kontje mooi ingedraaid.)

Ze heeft zich daar (in die rijke familie of in die zaak)
mooi binnen gewerkt.

Ze hi d'r wolke wir lig hange.

(Ze heeft haar wolken weer laag hangen.)

Gezegd van een vrouw die vlug huilt.

De tranen worden hier met neerslag vergeleken.

Zé is alted in d'n haam.

(Zij moet altijd werken.)

Ontleend aan de paarden.

Ze lupt van hempje rak m'n kuntje nie.
(Ze loopt van hemdje raak mijn kontje niet.)

Je ziet al aan haar manier van lopen dat
dat meisje met zichzelf ingenomen en verwaand is.

Ze hi hil de mèrge al lillekers zitte vange.
(Ze heeft de hele morgen al lelijkerds zitten vangen.)
Gezegd van een ontevreden, chagrijnig kijkend meisje.

Zé is 't lillekste van gelijk al sti ze rontelum in de vèrkes.
(Zij is het lelijkste van allemaal al staat ze rondom in de varkens.)
Gezegd van een aartslelijke vrouw.

Zé wordt dik van 't zund...
(Zij wordt dik, van 'het zonde'.)
Zij wordt dik, omdat ze het zonde vindt etenswaren weg te gooien.
Ze eet het liever zelf op...

Zé zó d'r gat nog weggeveve.
(Zij zou haar gat nog weggeven.)
Gezegd van een vrouw die doodgoed is en alles weggeeft

Zé is van d'n èrme begrave.
(Zij is van de arme begraven.)
Ze is op kosten van de gemeente begraven.

Wie 't langst leeft, heeget gelijk..., ok de kaoi bókse.
(Wie het langst leeft heeft alles..., ook de versleten broeken.)
Degene die het langst leeft, erft alles, ook de slechte zaken.

Ze zit wir in de lappemaand.
(Ze zit weer in de lappenmand.)
Ze sukkelt weer met haar gezondheid.

Weijsvolk èn onweer zen mi gin pèn te beskrijve.
(Vrouwvolk en onweer zijn met geen pen te beschrijven.)
Vrouwen zijn zeer onberekenbaar en wispelturig.

Winterse naachte èn mèskesgedaachte veraandere zes kirres in 't uur.
(Winterse nachten en meisjesgedachten veranderen zes keer in het uur.)
Wispelturigheid troef.

Van Hepscheuten op z'n Brabants

WĒ DOEN WE AS WE 25 JAOR GETROUWD ZĒN ?
... DAN HOUWE WE TWĒE MINUTE STILTE

Teekenende woorden:

’t Is ’n aks van ’n wijf.

(Het is een aks van een vrouw.)

Gezegd van een heel onvriendelijke vrouw.

Dè is ’n haokweuw.

(Dat is een ‘haakweduwe’.)

Gezegd van een ongehuwde moeder.

Wè ’n gèkke fluit!

(Wat een gekke fluit.)

Voor *fluit* wordt ook *flèir* en *floerts* gezegd.

De betekenis is ‘wulpsse slet’.

Ge zet ’n sèmmeltriejn.

(Je bent een treuzelaar.)

Soms ook gezegd van mannen. Meestal zegt men echter: *sèmmelder*.

Vergelijk *trekùir*.

Wè is ’t toch ’n hollewèij!

(Wat is het toch een hollewaai!)

Gezegd van een slordige, gekke meid.

’t Is ’n sibbedeeske.

(Het is een ‘zebedeesje’.)

Gezegd van een verlegen en niet al te slim meisje.

Ook van een oud kwezeltje. Waarschijnlijk afgeleid van Zebedeus.

Dè’s ’n gehaaide tès.

(Dat is een gehaaide ‘tes’.)

Dat is een sluwe tante.

’t Is ’n èrm sloorske.

(Het is een arm persoontje.)

Met *sloorskes* dient men medelijden te hebben.

Die kan toch gòn zitte fielifaauwe.

(Die kan toch zo flauw gaan zitten praten.)

Ook flikflooiën, liefkozen.

Vertélselkes

V. Klójtjong Sientje (Ondeugd Sientje.)

Èigewijs

Sientje, 'n klèin èigewijs durske, heeget op skool mi de juffrouw over walvisse.

De juffrouw beweert dè't eigelek nie meugelek is dè unne walvis unne mins kan durslikke, umdè unne walvis, ok al is ie nog zón groot bist, mar 'n klèin kilsgat hi.

Mar 't mèidje zi dè't toch zeeker wit, dè Jonas ècht wèl is durgeslikt dur 'ne walvis, want dè hi hullieje pap heur èiges verteld.

De juffrouw probeert dè èigewijs Sientje te overtùige dè 'ne walvis toch ècht noit van z'n leeve unne mins zal kunne durslikke. Dè is nou immòl nie meugelek....

Sientje is 't daor niks mi ins èn geef 't nie af: "ès ik lötter in d'n himmel kom, zal ik 't wèl òn Jonas vraoge," zeeget streijelek.

"Ja mar," zi de juf, "ès Jonas nou 's nor de hel is gegaon...?"

"Dan," ruup 't èigewijs dingsjegrennig: "Dan vraogde ge 't mar òn hum!"

God

De juf lupt rond dur heur lokaal. Alle kiendjes zen druk òn 't teekene.

Ès ze bé Sientjes kùmt, die ijverig òn 't teekenen is, vreugt ze wè 't worre mót.

"Ik ben God òn 't teekene," zeeget klèin.

"Mar," zi de juf, "niemes wit toch hoe God d'r ùit zie."

Mee flapt de klèine d'r ùit: "mar dalek vort wèl, hoor!"

Replik

De juf gift les over d'n bloedsumloop. Ze probeert de zaak duidelik te make mi: "Ès ik hier nou op m'ne kop zó gòn staon, dan zó m'n bloewd nor beneeye loope èn dan zó 'k 'n heel rooi gezicht kreijge."

Ja, dè's wèl duidelik vur alle jong.

"Mar worrum lupt al m'n bloewd nou nie nor m'n voewte ès ik hier rèchttop vur de klas stò?"

Ons wijsnuske ruupt: "Umdè oew voewte nie leeg zen!"

Absent

't Waar de gewonte dè 'n keind dè absènt waar geweest op skool 'n briefke van de aauwlùì meebrocht, worrop de reeje van de afwezigheid ston. Sientje ha kennelek z'n klompe kapot gehad, want heur moeier skreef òn de mister: "Juffrouw, ons Sien kos giestere nie nor skool komme mi 't oog op heur klompe, wormi ik oe vriendelek groet."

Skoolsom

Sientje waar 'n goei jong, mar ze waar zeeker gin reekenwonder. Ze ha wèl mee 'n antwoord toen de zuster in de zesde klas 't volgende probleem veurlin: "unne rijke mins hi 'n miljoen ès ie doodgi. Hij hi in z'n testament staon dè een vijfde nor z'n vrouw, een vijfde nor z'ne zoon èn een vijfde nor z'n dochter mó't. De rèst is bestemd vur 't Leeger des Heils... Wè kreg ieder?"

Sientje zi: "unnen advekaot!?"

Neije Papa

Sientje zit op skool èn is d'n hillen dag al gruwelek ongeduurig. Ès de juffrouw vreugt wè d'r toch mi heur òn de hand is, zeeget mèidje: "wij krijge vandaag unnen neije papa èn die kùmt men van skool ophaole!" Ja, daor kan de juffrouw wèl begrip vur hebbe.

Eindelek is de skool ùit èn Sientje stùrmt nor buite mi heur klasgenootjes. Daor sti de neije papa van Sientjes èn Jèntje ruupt mee: "oo, dè's unne goeie! Die hen wij ok gehad!"

Handstand

Sientje kùmt thaus van skool èn zi teege d'r moeder: "Mam, de jonges blijve men mar steeds vraoge of ik nog 's d'n handstand overslag wil doen, want die kan ik toch zó goewd...."

"Nou," antwoordt heur moeder, "die radslage, nee, die mótte toch mar nie mer doen, mèidje, want die rotjong wille denkelek allennig mar oew onderbrukske zien..."

"Dè weet ik ok wèl, Mam, mar durrum he'k dè dan ok ùitgedaon èn in m'ne rugzak gedaowd."

Vertélselkes

VI. Bos (Bosch.)

Vurspèlling

De leste pestoorsmeid van de Petrus Prochie in de Pijp ha duidelek 'n vurrùtziende blik. Al wijd vur d'n orlog zin zé:

Maanskèirels die nie traowe, worre lötter allemòl zùipers of smérlappe.

(Mannen die niet trouwen worden later allemaal zuipers of smearlappen.)

Of ze daorbé ok òn de priesters van heur prochie docht, is himmel nie zeeker.

Bosse kermis

Mi Bos-kermis hurde we 'n vrouwke ùit de Bartjes teege d'r maauwen-de kiendjes greijnze: "As ge nou oewe kwèik nie haauwt, krijgde ginne lèksteel!"

Misverstand

Piet de Weuw wónde in de Kattenbos in Rósmòlle. In oktober 1944 wordt vanaf d'n Osse kant d'n ònval ingezet um D'n Bos te bevrijde. Alleman in 't Sprokkelbos èn in de Kattenbos hi te heure gekreege dè ze moete evacueere, mar Piete hen ze vergeete.

Innins begiene de grenate te fluite èn de kanonne te buldere èn Piet duu halsoverkop mi z'n hil haushauwe z'nen èigegemakte skuilkèlder in. Èn daor gòn ze 't zitte beleije; ze denke ècht dè d'r leste uur geslagen hi...

Nò uurre van geweld wor 't stil èn Piet, 't opperhoofd van de kèlder gi vurzichtig nor de zigzag ùitgang, duuget gerdeijn opzeij èn sti oog in oog mi 'nen Engelsman van de Welsh Division. Onze Piet verskiet z'n èige 'n ongeluk èn krèk ès de miste minse op 'n boerredùrp in die daag kent ie gin woord Engels. Piet begient te hakkele over z'ne kkkèlder èn de saldaot die zie dè Piet gruwelek verskoten is, zi: "All right, all right!" Piet drèijt z'n èigen um èn ruupt: Alleman d'r ùit!"

FC

Bé FC Den Bosch sti unne suuporter mi 'n hundje op de tribune. D'n Bos hi unne goeien dag, want 'r wordt gescoord! Iedereen klapt èn juicht èn 't hundje duu ok mooi z'n vurpootjes teege mekaar èn blaft.

Unne mins neeve d'n FC-suuporter zi dè-t-ie dè wèl heel bezunder vent, zó'n hundje dè meeklapt vur de thuisclub!

“Och”, zi de suuporter, “dan moete'm zien ès de teegestander scoort... Dan makt ie unne salto!”

“Unne salto?” vreugt de sportieven buurman ongeleuvig, “dè kan toch bekant nie hier op diejen trap van de tribune...”

“Hèndig!” zi de D'n Bos-ònhanger.

Efkes is 't stil èn dan vreugt de mins: “Duu-t-ie dieje saldo nor vurre of nor aachtere?”

“Dè,” zi d'n Bossenaar, “ligt 'r mar nèt òn, hoe ik 'm raak.”

Openbaar vervoer

'n Vrouwke in 'n vol stadsbus ha gin zitplòts mer. Ze ston in 't gangpad èn d'r stapte nog steeds minsen in. Bé de volgende halte wó d'r wir volk in èn gin man stapte uit. De sjefeur riep: “vrouwke lópt 's 'n bietje deur nor aachtere.” Daorop greens zé trug: “ja, blaost 'm op gij; ik heb in die bus van uwes al meer geloopt èn gestaon ès gereeje!”

Afgetroefd

Toon ha te kampe mi de aauwmènnkeskwaole èn moes nor d'n uroloog vur 'n prostaatonderzoek in 't Groot Ziekegaasthaus van D'n Bos.

Natuurlek vuulde-n-ie z'n èige daor niks gerust onder, want hij ha verskèije kennisse mi 'tzèlfde mankement die al onder 't mes han gemoete èn die han daor wènnig goei woorde vur over.

De waachtkamer zaat kèijvol toen Toon 'n bietje onzeeker nor 't lùikske van de rissèpsioniste stapte. Hij zaag dè daor òn 't loket 'n onvriendelek vèt frommes zaat die veul weg ha van unne Japanse worstelaar.

Toon zin mi gedempte stem dè-t-ie 'n afspraak ha bé dokter Plasmans. Mee riep de trut hard trug: “geboortedatum!” Toon zin zachjes wanneer ie geborre waar èn 't lomp loket riep kèijhard: “oo ja, uwes heet potèn-sieprobleeme èn plasklachte, is nie!”

Al 't waachtend volk keek op nor Toone, die z'n èige klèinder vuulde worre. Hij gonk efkes hòst dur de grond...

Mar toen kwaamp ie vol glorie trug, want Toon is nie mis. Hij rekte z'n èige èn mi 'n eeve harde stem ès die van 't lùikske riep ie: "Nee, ik kom hier vur 'n seks-operasie, mar ik wil nie dezèlfden dokter ès gé gehad het!" De waachtkamer begos te laache èn te klappe èn de medam van de risèpsie kroop gaauw 'weg achter unne klapper mi formuliere.

Bos kaffee

't Sneevelke ùit Ballekum ha z'nen bijnaam vanweeges 't pruuve. Alles dronk ie; hoe stèrker, hoe liever. Op unne keer zaat ie bé de Meierijse Kar èn beweerde dè ge nerres beeter in kost belegge ès in whiskey.., want wor kreegde vandaag d'n dag nou nog 37 %!?

Vastelaovend

't Sneevelke waar op vastelaovend mi zunne zatte kop de kerk binnegegaon onder 't Virtiguurre-gebed èn de kappelaon din ok nog biecht heure vur minse die vlekkeloos de vaaste wón begiene.

't Sneevelke krùipt d'n biechstoewl in èn velt mee in slaop. Hij snùrkt! De kappelaon die òn d'n andere kant mi 't sakkrement van d'n biecht beezig is, klopt beus op d'n biechstoel. 't Sneevelke skiet wakker èn ruupt: "Ge hoeft nie te kloppe, want hier is ok gin papier!"

In't Bos ziekenhaus

Dezèlfde pruuver moes vur onderzoek nor 't Groot Zieke Gaasthuis in D'n Bos. Hij ha op z'nen aauwen dag vort 'plasprobleeme'.

D'n uroloog vroeg 'm of ie nog wèl 'n steevige straol ha èn Sneevelke hoofde nie lang nao te denke. Hij riep zwaor beleedigd: "ik zèik hier nog alle kikforse van de muur!"

Verweer

Natuurlek gonk onze pruuver ok op de trugweg nog efkes de kroeg in. Hij viet 'r misskien wèl iets teveul, want toen ie trug nor Ballekum moes, vuulde-n-ie veuròn in D'n Bos al, dè-t-ie hognóddig pisse moes. Dürum din ie nor 'n murke èn gonk daor stòn te loerrieje. Hij ha wèl gezien dè d'r 'n bord mi plasverbod ston, mar de nood waar te hog.

't Waar slècht getrofte, want de plisie hatterm gezien, hiel 'm òn èn vroeg: "hedde die plaot van "verboden te wateren" misskiens nie gezien?"

"Ja goewd," riep de Sneevel, "mar ik kom 'ntrent zó hog nie!"

Jèntje

Jèntje kwaamp nor 't Groot Ziekegaasthuis van D'n Bos. Dè waar nog in d'n ted de de Duitse nonne daor mee de scepter zwaaide... Jèntje ha 'n bezetting èn de waar 'n gevorleke ziekte. Daor gongde van dood ès 't verkeerd ùitviel. (Dè doede nog trouws).

Bèt, Jèntjes vrouwke, ha nie meegekunne, toen heure mins mi de ziekenauto weggebracht wier, want zé moes hullie vee nog verzürge: een koew, 'n geit, 'n por kiepe èn kneijnt.

Op de middeg duu Bèt nor D'n Bos vur ziekebezuuk.

Ze vreugt òn 't loket wor heure mins li. Ze wit de kamer, mar mag d'r nog nie nor toew, want 't is nog gin bezoeker. Bèt drèntelt wè op èn neer dur de hal èn gereegeld langs de blomme èn de snoepwinkel. Ès ze d'n dèrde keer langs de snuupkes kùmt, vreugt ze: "hedde gullie niks vur onze Jan, want onze Jan mag niks hebbe."

Eindelek is 't half twee èn de durre gòn ope. Bèt duu op unne vierklèts nor de kamer van Jèntjes. Die li daor in bed nog klènder te leijken ès ie al is.

Bèt kùmt òn z'n bed staon èn vreugt zoowès de hurt: "hoe geuget nou?" "Och ja," zi Jèntje, "'t is hier denkelek goewd van eete èn drinke èn ge wordt gewaasse op plòtse wor ge èiges van z'n leewe nie mer komt..."

Geheur

Jèntje Bloks ùit Ballekum waar zestig jaor aktief lid van hèrremenie TOG, mar hij ha wèl vort heurprobleeme èn de's lastig ès ge bé de hèrremenie spult. Hij gonk nor d'n dokter èn die stuurde hum mee deur nor de KNO-arts in 't Groot Ziekegaasthuis in D'n Bos.

Jèntej moes d'r smèires um neegen uurre zen èn saoves um neegene waar ie nog nie trug. Toen ie um tien uurren thaus op de klep viel, kreeg ie ze mee ùitgemeete van z'n vrouwke die al 't eete ha probeere wèrm te haauwe... "'t Leek toch nerres op," greens ze.

"Ja, ho 's," zin Jan, "dè onderzuuk in 't ziekenhaus is nie zó niks ge-weest. Uurst gemeete èn gewoge èn toen bloewd getapt. Daornao mi 'nen broeder mee nor 'n apart kèimerke wor ik alles nao moes zegge wè d'r zuutjes veurgezeed wier. Diejen broeder fluisterde: 'zeg na; achtèntachtentig' èn ik hurde-n-'t nie èn riep 'vierènvirteg!'

'Half doof,' zin d'n broeder."

"Ja ja," zin 't wefke "gé wit 'r oew èigen alt ùit te lulle."

“Dè waar nog nie alles,” gonk Jèntje wijer, “ik moes mi ’n zusterke mee nor ’n aander kamer èn daor hen ze ’n stukske ùit m’n oor gehòld èn dè sture ze nou op èn ès ik niks heur, dan is’t goewd...”

Bezine

Pas geleeje stopte-n-ik bé ’n aauwverwets Bos tankstation. Daor ha’n ze nog unne pompbediende! Hij vroeg hoeveel d’r in moes èn ik zin: ”Doe mar vur ’n tientje.”

“Haaugt uwes dan oew haand mar eeventjes ope,” zin ie.

Vrimde taole

D’r liepe twee ‘politesses’, van die plisieagèntes, over de Bosse Parade. D’r kwaamp unnen heer op hullie af èn die vroeg: “Do you speak English?”

De plisievrouwkes skudde d’re kop.

“Parlez vous français?” vroeg d’n heer.

De twee skudde d’re kop.

“Sprechen Sie Deutsch?” waar de volgende vraag, mar wir waar de reaksie ’tzèlfde.

“Parlare Italiano?” Wir wier d’r nee geskud. De mins liep mismoedig weg.

Zi dè een plisiewefke teege de aander: “Nou, die kende nog ’s veul vrimde taole!”

Antwoordt de aander: “Ja, èn wè heeget hum geholpe!”

Mislukt

D’r waar unnen Balkummer in D’n Bos in d’n bak terèchtegekonne.

Dieje mins vond dè-t-ie ’t zó slècht getroffe ha in z’n leeve dè-t-ie d’r ’n èind òn wó make. Hij wies enkelt nog nie krèk hoew. Hij ha al wèl ’n euthanaziepil bé ’m, mar hij ha geheurd dè ge daor behoorlek ziek af kost worre vur ge òn de reis nor de ewige jachtvèlde begost.

Dùrrum ha-t-ie bé ’t Bos stasjon z’ne kop op de riels geleed, mar d’n trein die d’r ònkwaamp, veraanderde krèk vur hum van wissel. Toen docht ie: “ik spring van d’n torre van de Sint Jan.” Hij nor de groote kerk. Daor bleek dè d’n torre diejen dag hillemol nie beklomme kos worre. Van èrremoei gonk ie mar bé ’t Pumpke òn ’t bier. Toen ie ’r vort veul op ha, vond ie dè z’n èindpil toch mar in z’n glas bier moes. Dè din

ie, mar hij moes ok wèl gruwelek pisse èn umdùrrum din ie toch nog mar gaauw efkes nor aachtere, dan zó-t-ie onderweeges nie mer hoeve. Kùmt ie trug òn d'n toog èn begient me toch tekeer te gaon! Hij slu glaos kepot èn skènt iedereen ùit vur vuile vis. De plisie kùmt 'r òn te paas èn hij wordt meegenomme. Ès ie 'n bietje ontvuchterd op 't buro zit, vreugt de plisie worrum ie toch zó dur 't lint is gegaon èn dan vertelt onzen Balkummer dè bé trugkomst van de pibak een van die Bossenare z'n leste pilske opgedronken hi!

Bosse intelligènsie

Unne skooljonge waar verhuisd van D'n Bos nor Ballekum. èn toen ie d'n uursten dag thauskwaamp van de neij basisskool, waar ie nogal te-vreeje.

“Gos pap,” zin ie, “al die jong in men klas kunne nog mar tot fiftig telle èn ik al tot honderd, komt dè omda'k van D'n Bos kom?”

“Zó kunne,” zin de vòdder.

“En 't alfabet kenne zij nog mar tot de M èn ik al tot de Z, zó dè komme omda'k van D'n Bos kom?”

“Zó best kunne,” zin vòdder.

“En toen wij moesse gòn sporte èn ons èige dinnen omkleeje, toen zaag ik dè mijn piemeltje 't grootste waar van gelijk, komt dè omda'k van D'n Bos ben?”

“Nee jonge,” zin vòdder toen, “dè komt omdè gij al zestien zijt.”

Bosse kift

D'n Bos is ongetwijfeld de skónste stad van Brabant. Soms zegge we d'r dan nog bé: mar 't is zund dè d'r Bossenare wone, mar dè zegge we alleen, umdè d'n èchten Bossenaar ok 'nen hoop zèlfspot kent èn de 'bui-
testeadse Brabantse boere' gèire vur de gèk haauwt.

Óst-Brabantse spreuke

(Oost-Brabantse spreuken.)

2. Spreuken over 't pruuve èn zoo (Spreuken over het borrelen en zo.)

'n Borreltje op z'nen ted haauwt de mot ùit oew lijf.

(Een borreltje op zijn tijd houdt de mot uit je lijf.)

Een borrel bij gelegenheden is goed voor de gezondheid.

D'r gòn d'r meer dood van d'n drank ès van d'n dorst.

(Er gaan er meer dood van de drank dan van de dorst.)

Alcohol is een ongezonde zaak.

Daor wordt mi de riek geskreeve.

(Daar wordt met de riek (de mestvork) geschreven.)

Daar wordt veel te veel in rekening gebracht.

(Een *riek* heeft meestal vier tanden.)

D'n dieje drinkt vort zonder vinger.

(Die drinkt voortaan zonder vinger.)

Dit wordt schertsend gezegd van iemand die veel alcohol drinkt.
Het beeld is ontleend aan het drinken van jonge kalveren; die werden
zuigend op een vinger geleerd te drinken uit de emmer.

Ès ge erres zet, wor ge gèir zet, dan kunde nerres beeter zen.

(Als je ergens bent, waar je graag bent, dan kun je nergens beter zijn.)

Hij ha 'm arig gerakt.

(Hij had hem aardig geraakt.)

Hij had een flinke borrel op.

Hij lust 'm goed ès ie nie nor kópper smakt.

(Hij lust hem goed als hij niet naar koper smaakt.)

Hij drinkt graag van een ander. *Kópper* staat hier voor 'geld'.

Hij hittem wir hange.

(Hij heeft hem weer hangen)

Hij is weer dronken.

’t Is ’n èchte pruuflocht.

(Het is een echte proefvlucht.)

Gezegd van een cafésfeer waarin men licht blijft hangen.

’t Is unne sokkeverrólder.

(Het is een ‘sokkenverruiler’.)

Het is een sufferd. Ook wordt gezegd:

’t Is unne sokkeverzólder. (‘sokkenverzoler’)

’t Is unnen èike knoest.

(Het is een ‘eiken knoest’.)

Gezegd van een star en ongevoelig persoon.

Met dezelfde betekenis wordt *harde knook* gebruikt.

’t Is unne groote soek.

(Het is een grote gaperd.)

Voor sufferd en gaperd gebruikt men ook veel eigennamen zoals *Dookus, Hannus, Tinus, Driek.*

’t Is unne goeie kloot.

(Het is een brave borst.)

Het woord *kloot* komt veel voor in de typering van manvolk:

Zo kennen we: *unnen onneuzele kloot, unnen èrme kloot, unne stomme kloot* en *unnen arige kloot.*

*D’n hond in de koi, de vrouw in haus èn de mins in de kroeg,
dè’s ’n gereegeld haushaauwe.*

(De hond in de kooi, de vrouw in huis en de man in de kroeg,
dat is een geregeld huishouden.)

Schertsende omschrijving van een huishouden dat op orde is.

’t Gonk ’r ès ’n ordeel.

(Het ging er als een oordeel.)

Dit kan gezegd worden wanneer er ergens veel kabaal,
herrie of ruzie is.

Kak of ginne kak, ge doetet.

(Kak of geen kak, je doet het.)

Dreigend gezegd met de betekenis ‘graag of niet’ je doet het,
omdat ik het zeg. Ook gezegd als *gèire of nooi, ge doetet.*

Hij hi gèire 'nen bittere.

(Hij heeft graag een bittere.)

Hij drinkt graag een jenevertje. Ook wordt gezegd
Hij hi gèire 'n kroesel. *Kroesel* betekent letterlijk ‘kruisbes’
en de oude borreltjes hadden wel de vorm van een grote kruisbes.

Hij stonk nor de sneevel ès unne skoier nor brood.

(Hij stonk naar de jenever als een schooier naar brood.)

Ook gezegd als: ...*ès 'ne frater nor tebak.*

Hij vét saoves gèire 'n lampiunneke.

(Hij neemt 's avonds graag een ‘lampionnetje’.)

Hij neemt dan graag een borreltje.

Dè we 'm nog lang meuge lusse!

(Dat we hem nog lang mogen lusten!)

Gezegd als toast. Variant: *Dè we 'm nog lang meuge hebbe,*
lusse doen we 'm wèl.

Ik zie oe nog nie staon al zumde m 'nen bril mi sneevel.

(Ik zie je nog niet staan al zeem je mijn bril met jenever.)

Ik moet niets van jou hebben.

Liever n 'n buik van 't drinke ès n 'n bult van 't werke.

(Liever een buik van het drinken dan een bult van het werken.)

Stoere negatieve praat.

Ólliede gèllie d 'n ùlliejen ok?

(Oliën jullie die van jullie ook?)

Algemene Oost-Brabantse nonsenszin die voor de grap gezegd wordt.

Wellicht ooit bedacht door iemand die in de olie was.

Verzope gèld kùmt nog goewd terèchte,
ès ge mi de dochter van de kastelein traowt.

(Verzopen geld komt nog goed terecht,
wanneer je met de dochter van de kastelein trouwt.)

Wor veul gezonge wordt èn wènnig gedronke, daor mótte nie zen.

(Waar veel gezongen wordt en weinig gedronken, daar moet je niet zijn.)

Spottend gezegd over kerkbezoek.

Wor d'n braauwer zit, kan d'n bèkker nie zén.
(Waar de brouwer zit, kan de bakker niet zijn.)

Iemand die veel gedronken heeft, heeft geen honger en heeft ook geen geld voor brood.)

Zuipen ès 'n èchel.
(Zuipen als een bloedzuiger)

Erg veel drinken. Bloedzuigers kunnen zich zo vol drinken dat ze eens zo dik worden.

'ne Zùiperd sti alt dreug.
(Een zuiplap staat altijd droog.)

Dronkaards hebben altijd zoveel dorst dat hun glas meteen leeg is.

'ne Zùiperd èn gèld bleijve nie lang bé mekare.
(Een zuiplap en geld blijven niet lang bij elkaar.)
Dronkaards draaien hun geld er meteen door.

Ùitnoodiginge vur kroegpraot:

Buurt nog 'n pepke; ge kunt mar erres in de wirreld zen.
(Praat nog even; je kunt maar ergens in de wereld zijn.)
Pepke (pijpje) gaat terug op de duur van het roken van een pijpje.

Buurt nog efkes, dan gòdde strakke mar wè eer.
(Praat nog even, dan ga je straks maar wat eerder.)
Gebruikelijke uitnodiging om nog wat te 'blijven hangen'.

Komt 'r in èn vat 'ne stoel.
(Komt erin en neem een stoel.)
Dit wordt algemeen gezegd en is zeker niet beperkt tot het café alleen.
Ook gezegd als: *Komt 'r in èn vat 'ne zit.*

Komt 'r in èn vat iets.
(Komt erin en neem iets.)
Ook gezegd als *Komt 'r in èn vat 'r inne.* (..en neem er een.)

Vertélselkes

VII. Dookus (Jo-)Docus.)

Kroeg

Dookus ston mi de karneval mi z'ne maot in de kroeg èn ze han d'r vort veul gehad. Dookus wó nor haus èn vertrok. Efkes nòdderhand kwaamp ie de kroeg wir in èn klaagde dè-t-ie z'ne wage nie vejine kos.

“Dan vatte toch de bus,” zin z'ne maot.

“Nee,” riep Dookus mee, “die kreijg ik noit in de garaazje.”

Naoweeje

Dookus ha steevig karneval gevierd, mar dè waar 'm nie goewd bekomme. Hij waar lillek on de skijtereij gerakt èn dùrrum kreeg ie ès advies te heure dè't beste middel teege d'n diarree twee banane waar. Mar daor waar Dookus 't achteraf niks mi ins.

Nee, greens ie, die uurste die-t-ie d'r in din, din zó zeer, dè-t-ie de aander mar ha opgeëete!

Wildplasse

Dookus hurde dè wildplasse in Oss 'n verbaal opleeverde van 35 euro. Mar in D'n Bos, zoo hurde-n-ie, kostte dèzèlfde vergrijp 80 euro.

“Dè's eigelek wèl te begreijpe,” zin Dookus, “want dè bier dè ze daor make, daormi piste gaoter in de beton!”

Skandaole

Mi al die skandaole in de kerk, zin Dookus, zal 't nog hèndig zoo komme dè ze de hel mótte gòn ùitbouwe, want dè kan d'r noit gelijk mer in!

Ge wit toch in d'n biechstoel al lang nie mer òn welke kant de grótste zondaar zit!

Dookus in dienst

't Is hòst nie te geleuve, mar Dookus hi nog op mótte komme vur z'n nummer. In een van die uurste daag kwaam de sèrzjant mi 'n vraog òn de neije saldaot: “stel, ge stòt op waacht bé de port van de kazèrne èn midde

in d'n donkere naacht kùmt 'r inne in uniform nor oe toewgekrope. Wè doede dan?"

"Ik zó aachtermekare nor diejen officier toeloope èn 'm overèind hèle!"

Kapper

Dookus zaat bé de kapper in de stoel èn d'n barbier vroeg of ie nog spissjale wense ha.

"Ja, links lang, rèchs kort èn achter 'n por happe d'rùit," zin Dookus.

"Nee, dè kan ik nie make," riep de kapper mee.

"Hoezoo? Dè hedde de leste keer toch ok zoo gedaon," greens Dookus.

Mazzel

Dookus liep op straot èn innins stopte d'r unne wage.

"Gordjuu," mopperde de sjefeur, "nou is m'nen tank toch leeg."

"Wè'n geluk, dè gé dè wit," zin Dookus, "ik waar gewoon durgereeje."

Bé d'n apotheek

Dookus ston in de reij in d'n apotheek.

Vur hum ston 'n durske dè smiespelde: "de pil".

D'n apotheker gaaf heur hil diskreet worrum ze vroeg.

Toen kwaam d'r unne mins òn de burt èn die fluisterde: "kapotjes".

Hil diskreet èn onopvallend gaaf d'n apotheker hum 't gevraogde.

Eindelek kùmt Dookus òn de burt. Hij zi heel zachjes: "vazeline".

"Wè zinde?" vreugt d'n apotheeker. "Sprikt toch 's wè harder, man, ik heur oe hòst nie."

"Ja mar," ruupt Dookus, "'t is ok mar vur 'n bietje seks, wánne!"

Bé de geminte

Um bé de geminte òngenomme te worren ès gemintewerker moes Dookus examé doen.

"Kunde ok 'n bietje telle?" wier 'm gevraogd.

Dookus antwoordde dè-t-ie dè goewd kos èn begos: "Een, twee, drij, vier, veijf, zes, zeuve, aacht, nege, tien."

"Prima," zin d'n examiner, "èn kunde ok nog wijer telle?"

"Jazeekers," antwoordde Dookus, "d'n boer, de vrouw, de kunning èn d'n òs."

Vòdder

Dookus zie unne mins mi unne stijve witten boord. 't Is de pestoor.
“Wè wil dè zegge, zo'nnen arige kraag mi de sluiting achter?” vreugt Dookus.
“Dees wil zegge dè ik Vader ben,” antwoordt de priester.
“Oo, ik ben ok vòdder,” zi Dookus, “mar ik draag nie zónnen arige kraag.”
“Ja mar,” laacht de pestoor, “ik ben ok Vader van duzende minse.”
Dan zi Dookus: “Zódde gé dan nie beeter 'n arige boks mi sluiting òn d'n achterkant kunne drage?”

't Zangkoor

Op 'n fisje vroege ze 's òn Dookusse of hij gin zin há um bè 't zangkoor te komme, want ze han vort te wènnig mannestemme.
“Nou,” zin Dookus, “ik kan hillemlò nie zó goewd zinge.”
“Ja mar, dè hoof ok nie,” zinne ze, “'t is kèijgezellig. We doen kaarte èn biljèrte èn we zitte borreltjes te vatte of 'n goei glas bier...”
“Dè's mooi,” zin Dookus, “mar wanneer zingde gèllie dan?”
“Ès we nor haus gòn!” waar 't antwoord.

Dookus zoekt vrouw

'nen Tijd lang hi Dookus gezocht nor 'ne vrouweleke partner. Èn pot-dimme op 'ne keer waar 't raak. 't Waar nie de moiste èn ok nie de jongste, mar toch...
Hij kwaamp mi z'n vriendin z'n stamkroeg binne èn mee vroege ze:
“wor hedde gé die vrouw gehòld?”
“Ûit de krant,” zin Dookus kortaf.
“Èn bevelt ze?”
“Nee,” zin Dookus, “ik denk dè'k ze te neij week wir trugzet in de krant.”

Punte

Mar Dookus is toch oit òn de vrouw gerakt èn hi z'n Drika getraowd èn alles.
Dookus vroeg z'n wefke in 't begien: “Ès gé men nou punte van een tot tien moest geeven ès minnaar, hoe zódde men dan inskatte?”
Zin Drika: “Ge wit toch goewd dè'k niks van breuke ken.”

Kompliment

Dookus z'n vrouwke ston op 'nen dag òlling bloot vur de spiegel èn zuchtte: "Och, wè 'n ellènde toch... Ik heb hard behoefte òn 'n komplimentje."

't Klonk ècht klaaglek.

Dookus riep dùrrum aachtermekare: "mar oew ooge zen nog goewd!"

Vervèrse

Dookus waacht somteds nogal 's lang mi de waas-èn verskónningsburt. Dùrrum greens z'n wefke: "trekte gé onderhand 's 'n por aander sokken òn, want anders gi hier dalek de rookmèlder af!"

Triest

Dookus zaat 'n bietje arig te keijke.

"Wè kekte toch sip," zin z'n vrouwke.

"Ik heb krèk 'n buukske geleeze mi 'n hil triestig èind," zin Dookus.

"Wèffer buukske?" vroeg Drika.

"Ons spaorbuukske!" zin Dookus.

Tillevizievraag

Dookus z'n Drika kwaamp de kamer in èn vroeg: "wè is ter op tillevizie?"

"Stof!" riep d'n Dookus.

Potloodventer

Drika èn Dookus han me toch iets meegemakt bé de Geffese buskes. Daor ston me toch innins unne potloodventer vur hullie te pronke! Ze waren aachtermekare nor de plisie gegaon. Èn daor moesse de hil zaak beskrijve. Op 't lest ha de plisieman gevraagd nor de kleur van 't potlood. "Raos," ha Drika geroepe, maar Dookus docht eer dè't bruin waar...

Toen hi d'n Osse plisie mar opgeskreeve dè't unne kleurpotloodventer waar...

Geheurd...

Dookus is de lesten ted nogal hardhurig en vertelt teegen Drieke dè-t-ie pas 'n neij hoorapparaat hi gekocht. Nogal duur, mar dan ok 'n heel goei. "Wèffer merk?" vreugt Driek.

Dookus kekt op z'ne lózzie en zi "Half twèilef!"

Zeelocht

Dookus waar teleste 'n zuinig boerke geworre. Hij zó bé wijze van spreeke 't pleepapier nog útstoome! Ondanks z'n zuinighèid ha-'t-ie 'r wèl zeuve rondloope.

Drika, z'n vrouwke zin teege d'n dokter dè ze overspanne waar.

D'n huisarts adviseerde heur mar 's 'n week nor Zandvoort te gaon. Hij waar d'r zeeker af dè de zeelucht heur goewd zó doen. Dookus vond dè veulste duur en zin dè-t-ie 't èiges wèl zó oplosse.

D'n andere mèrge ston Drika wer ès urste beneeje. Ze zaag dè Dookus 't op z'n èige manier ha opgelost.... Hij ha twee zoute herringe in de ventilator gehange!

Bestelling

Dookus en Drika zen bèij vort heel dutselèchtig. Drika van Dookuzze zit bé d'n tillevizie en zi: "Gods, ik zó goewd unnen ijsco lusse."

"Dan gò ik die vur aow uit de ijskaast haole," antwoordt Dookus. "Wil-de 'r nog iets op?"

"Ja," ruupt Drika, "èrdbizzumme leijke me wèl lèkker, mar dè kunde gé toch nie onthaauwe."

"Dè kan ik hèndig onthaauwe," bromt Dookus en duu nor aachtere.

No 'n ketier kùmt ie trug mi 'nen uitsmijter mi ham.

Drika vet 'm on en greijnst: "wor hedde de toast gelaote?"

Wir jonk

Dookus en Driek uit 't bejaardehuis zitte same op 'n bènkske onder unnen boom. Zi Driek innins: "Dookus, ik ben d'r nou achtèntachentig en ik vuul m'n èige smèires dik zó beroerd; overal peijn en zó stijf ès 'n plank... Gé zet bekant nèt zó oud ès ikke; hedde gé dè ok?"

Zi Dookus: "ikke nie, smèires vuul ik m'n èigen ès unne pasgeborren baby!"

“Ès unne pas geborren baby! Hoe kan dè nou? Nèt zó oud ès ik èn oew èige ès ’n klèin jong vuule,” zi Driek ongeleuwig.

“Ja,” ruupt Dookus, “gin haor, gin taand èn wir in m’n boks gepiest!”

Sukkel...

“Ès ik strakke dood ben, mótte gé mee al m’n kleeer wegdoen,” zin Dookus in ’n somber bùi.

“Worrum?” wó z’n Drika weete.

“Ik wil nie dè d’r strakke unne sukkel in men grèij rondlupt.”

“Gé mènt toch nie dè’k wir mi unne sukkel zó ònlegge,” greens zé.

’n Goei

Dookus li in ’t ziekenhaus. Hij hi probleeme mi de wòtterlèijing. Z’n wefke kùmt ’m opzuuke èn vreugt hoe ’t mi d’re mins gi. “Goed,” ruupt Dookus, “’t zen hier gelijk zón vriendeleke minse! Nèt ès ie dè zi, kùmt ’r ’n verpleegsterke binne. “Kik,” zi Dookus, “dè’s nou zón vriendelek ding..., die duu hier de catering.”

Daor snapt Drika niks van èn umdè ze nogal nijschierrig is, sprikt ze de verpleegster òn èn vertelt wè heure mins krèk gezeed hi.

“Och,” laacht de zuster, “ik doe hier de kateeter in!”

Òngeskote

Drika hagget ’r heel moeilek mi toen Dookus gestúrve waar. ’t Wier zó erg dè ze nie mer wijer kos èn durrum ha ze ’t plan opgevat um d’r èige van kant te make. Daorvur zó ze de revolver van hulliejen Dookus gebrùike èn ze zó d’r èige dur d’r hart skiete...

Mar ge hurde wèl oit van die mislukkinge. Dè minse nò zón skot toch nie doodginge èn ès ’n plèntje vort bleeve leeve. Dè wó Drika zeeker nie èn durrum bèlde ze d’n dokter um te vraoge wor ’t hart eigelek persies zaat.

“Vlak onder de linker borst,” ha d’n dokter gezeed.

“Oo, dè’s mooi,” zin Drika, “goewd dè’k dè weet.”

Èn nou li ze toch in ’t ziekenhuis umdè ze d’r èigen in d’re knie geskoten hi.

B. Brabantse limmerikses

Waalwijk

*'n Gemoedelek wefke in Wolk
heel gezellig èn zèllef goei volk
hi veul kéénder gebaard
Vur gin klèntje vervaard
dus 'alt volk onder de skolk'*

Zegge

*D'r zit 'ne mins op de Zeg'
die ouwer nog ònvèchting kreg
Hij zuukt zoo mi kirre
'n vrouw, in de virre
mar zeeker al wèl van de leg*

Lierop

*'ne Stevigen drinker ùit Lierop
dronk hèndig twee bakke mi bier op
Dè vond ie nie veul
't waar lèkker speul
hij kós d'r in feite wèl vier op!*

Oijen

*D'r waar 's 'n boerken in Ooije
in 'n èipelvèld òn 't klooie
'n Meid há-t-ie gin
èn 'n wijfnèt zò min
hij moes 't allennig mar rooie*

Dommelen

*Ge hát 'ne kroegbòs in Dommele
die aachter d'n tap ston te rommele
Hij zaag 't wè rùim
èn wò-t-ie wè skùim
dan liet ie d'n bierprijs wè skommele*

Óst-Brabantse spreuke

(Oost-Brabantse spreuken.)

3. Spreuken over leeven èn dood (Spreuken over leven en dood.)

Ammòl onkoste op 't stèrfhaus.

(Allemaal onkosten op het sterfhuis.)

Gezegd van nodeloze, onzinnige kosten.

Beeter 'n kaoi leeve ès unne skónnen dood.

(Beter een slecht leven dan een schone dood.)

Dood is het laatste.

*De uurste helft van oew leeve hedde laast van aauw lùì,
de twidde van keijnder.*

(De eerste helft van je leven heb je last van ouders,
de tweede van kinderen.)

Elke leeftijd brengt zijn problemen met zich mee.

Die zal nog wè koste van umstootte ès ie stònde stèrreft!

(Die zal nog wat kosten van omstoten als hij staande sterft.)

Gezegd van iemand die erg verwaand is.

D'n dood hi alt 'n oorzaak.

(De dood heeft altijd een oorzaak.)

Het ligt altijd ergens aan.

Ge begient pas òn gezond leeve te denke ès ge ziek zet.

(Je begint pas aan gezond leven te denken als je ziek bent.)

Wanneer men gezond is, vindt men dat altijd vanzelfsprekend.

Ook gezegd als: *Ge denkt pas òn gezond zen ès ge ziek zet.*

(Je denkt pas aan gezond zijn wanneer je ziek bent.)

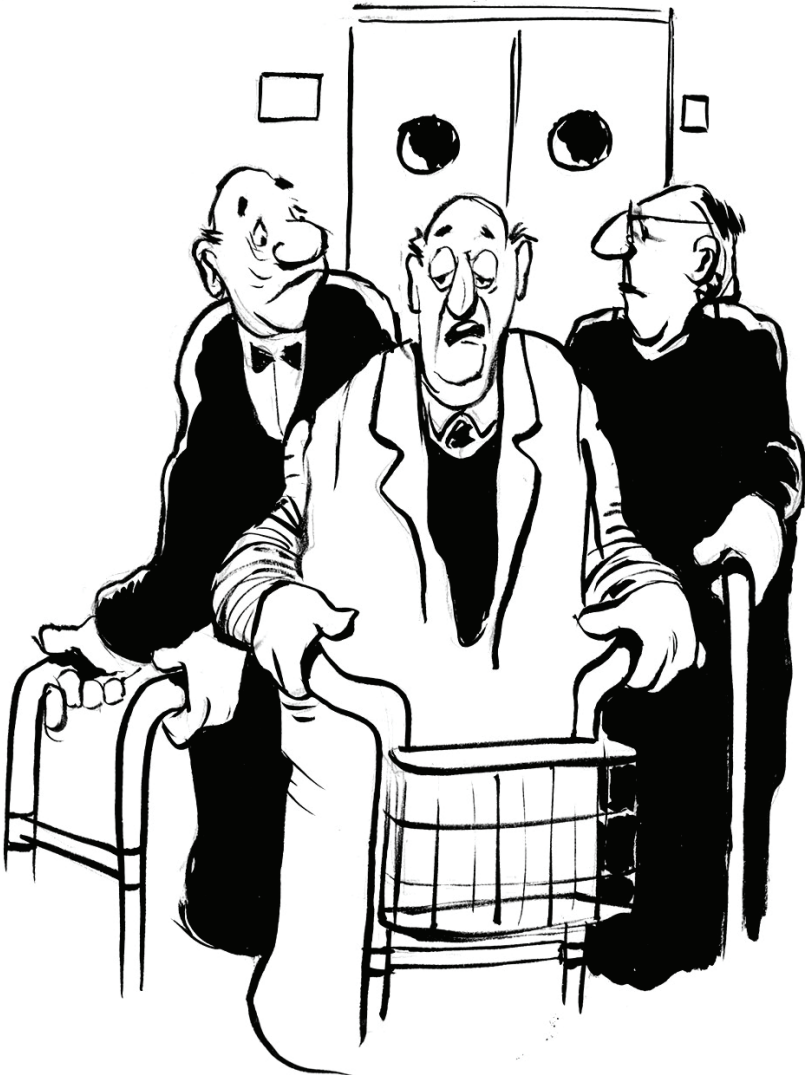
Bij ziekte begint men pas te 'prakkizeren' over zijn bestaan.

Hij hi vort 'n tuintje op z 'nen buik.

(Hij heeft voortaan een tuintje op zijn buik.)

Hij is dood en begraven.

Van Hepscheuten op z'n Brabants

NÈÈ.... GE BENT PAS OUD AS ÁLLES ZEER DOE,
EN WÈ GIN ZEER DOE, NIE MIR WERKT !

Hij slupt vort buite.
(Hij slaapt voortaan buiten.)
Hij ligt op het kerkhof.

Hurt de klokke; d'r is d'r wir inne gestopt mi rooke!
(Hoor de klokken, er is er weer een gestopt met roken.)
Gezegd wanneer de zware klokken voor een uitvaart geluid worden.

Ik heb al vort zó veul meegemakt;
ik zal m'nen dood ok hèndig overleeve.
(Ik heb ondertussen al zo veel meegemaakt;
ik zal mijn dood ook makkelijk overleven.)

't Leeve is 'n groot geskénk, mar ge kreijg 't nie vur niks.
(Het leven is een groot geschenk maar je krijgt het niet voor niets.)
Gezegd door iemand die hard moet werken.

't Leeven is lèk 'n neus; ge mót er ùithaole wè d'r in zit.
(Het leven is als een neus; je moet eruit halen wat erin zit.)

Makt gin dooi, mar ok gin leevende!
(Maak geen doden, maar ook geen levenden.)
Gezegd wanneer jongelui uitgaan.

Ok de dood kregde nie vur niks; hij kost oe oew leeve.
(Ook de dood krijg je niet voor niets; hij kost je je leven.)
Een waarheid als een koe.

Vandaag zedde gezond èn mèrge mótte pisse.
(Vandaag ben je gezond en morgen moet je plassen.)
Zo ben je gezond en zo mankeer je iets.

Van ziek zen wordt enkelt d'n dokter beeter.
(Van ziek zijn, wordt enkel de dokter beter.)
De dokter strijkt immers het geld op.

Wie alles opmakt tot de leste sènt, hi nòdderhand 't beste testamènt.
(Wie alles opmaakt tot de laatste cent, heeft naderhand het beste testament.)
Want dan kan er over nagelaten zaken niet gevochten worden.

Vertélselkes

VIII. Over de vröllie (Over het vrouwvolk.)

God mó't 'n vrouw zen...

Pas zaag ik twee zón skón vröllie vurbékomme èn toen ik m'n oogen ùit-gekeeken ha, zin ons vrouw. "Dè's 'n stel; dè zen lesbiennes!" Èn toen wies ik 't zeeker: God is 'n vrouw, want ès ge zón skón weijs makt, wor ge niks mi meugt...

Tès

Trieneke d'n Boer waar 'n heel aauwverwets wefke; ze droeg nog 'n tès! Zonne vurlaojer mi zónnen bejndel um d'ren buik onder al d'r rokke. Èn nou waar ze d'r tès op de mèrt toch kwetgerakt. Nor 't plisieburo um òngifte te doen.

"Waar droeg u die zoggenaamde tès, mevrouw?"

"Hier onder m'n rokke," zin Trieneke èn ze lichtte hil d'ren handel op.

"Ja, maar mevrouw, dan moet u d'r toch iets af gevoeld hebbe!" zin de plisieman.

"Ja, dè he'k ok wèl," zin Trieneke, "mar ik ha toch òn gin kaoi bedoelinge gedocht!"

Gestoke

Mie Boerdonk waar 'n èrm wefke dè de gewonte ha um in de slótkant te gòn zitte brèije. Mie zaag nie goewd èn op unne keer gonk ze per ongeluk krèk in 'ne wespenest zitte. Nou die wier me toch gestoke! Ze moes in 'nen tèil vol azijn gezet worre um de zwellinge èn de peijn te mindere, ochèrrem.

Ozon

Grutje waar beezig mi 'n spùitbus, toen de klèindochter binnekwaam.

"Oma, denkt toch 's òn 't gat in de ozonlaog," klaagde de klèindochter.

"Ja, dè doe'k dalek nog wèl mi 'n washandje," zin grutje.

Uurste baon

D'r waar 'n nie zó slim, jong durske dè vur 't uurst waar òngenomme op 'n kantoorbaantje. 't Is zunt dè'k 't zegge mó't, mar ze kos niks. De possegels kosse nog nie op de goei plòts plèkke èn koffie zette kos ze ok al nie...

D'n baas riep ze nò twee weeken op 't mètje èn zin: "we hebbe d'r 's ùitgebrèijd over vergaaderd èn zen tot de konkluzie gekomme dè ge te mòndag nie mer hier hoeft te komme."

"Prima," zin 't mèidje, "dan tot d'n densdag dus!"

Verkeersles

De alcoholiste li d'r dochterke de verkeersreegels ùit, terwijl ze vur 't stoplicht stòn:

"Noit oversteeke bé ranja èn bé besse; alleen mar bé pisang ambon."

Módde

D'r kwaam 'n durske bé Hout Brox èn nò veul rikraoie kocht ze 'n jepunneke. Toen ze afreekende, zin ze: "Ès ons moeier 't mooi vendt, maag ik 't dan trugbrenge!?"

Kaoi

D'r zen twee soorte vrouwe: kaoi èn verrèkte kaoi. De men is gin kaoi, dus dan witte 't wèl.

Èipel

D'r waar 'n vrouwke dè gèire tien kilo èipel kocht. De mèrtkoopman vroeg: "wilde manneleke of vrouweleke èipel?" "Nou, doe mar vrouweleke."

"Okee," zin de mèrtmins, "doe de kofferrùimte van oewen auto mar 's ope."

't Vrouwke din dè èn hij skudde d'r mee tien kilo losse èipel in.

"Oeoe," klaagde-n't vrouwke, "nou makte hil m'nen auto smerrig."

"Ja," zin de mèrtmins, "dan hadde manneleke moete vatte; die kommen mi de zak."

Oplèijing

Sjaan van den Broek wit nog dè ze ès mèske vanùit D'n Dunge mi 'n por boerremèskes nor de huishoudskool van de nonne fietste in Skeijndel. Onderweeges stonne daor twee boerre langs de weg te buurte. Inne daorvan waar Jan, de vaoier van een van de skoolmèskes. D'n anderen boer zaag die durskes op de fiets, ok die dochter van Janne èn hij riep mee: 'haauwt ze toch thaus, Jan, die èipelbraoiers!'

Rund

Unne mens waar vur 't gerècht gedaagd umdè-t-ie z'n èige vrouw "stom koew" genoemd ha.

De rèchter liet de mins belove dè-t-ie die lilleke woorde noit mer zó gebrùike vur z'n zorgzame vrouw.

Toen de mins thauskwaam van de rèchtzaak greens ie teege z'n vrouw: "Ès gé nou oewe kop nie haauwt, dan slò'k bèij oew hórres af!"

Wens van de weuw

'n Weedevrouw zin: "As ik nog 's oit traow dan vat ik 'r inne mi de maote: 92-60-42."

Daor keke heur vriendinne van op. Wè ware dè vur getalle?

"Oo," zin ze, "92 jaor, 60 miljoen èn 42 grade kórts!"

Rookverzuuk

'n Vriendelek gruts mènneke vroewg òn 'n boerrevrouw in de waachtkamer: "Stoort 't u als ik rook?"

"Mins, 't kan men niks verskille al brandde hillemlò af!" greens de boerrin trug.

Huisbezuuk

Mi de karneval kùmt 'r unne mins saoves nog bé d'n dokter òn haus. Hij hi flink karneval gevierd èn heeget gruwelek op z'n stem. Ès de vrouw van d'n dokter de deur ope duu, vreugt de mins zachjes mi 'n hil hisse stem: "Is d'n dokter ok thaus?"

"Nee," zi zé zachjes, "komde gij mar gaauw binne!"

Van Hepscheuten op z'n Brabants

IK PAAS HÉÉL GOED OP MÈN VROUW,
WANT ZE KAN ME GESTOOLE WORRE !

Post

'n Aauw moederke waar krèk opgenomen in 't verzorgingstehuis èn 'n verpleegsterke waar smèireges druk mi heur doende. 't Aauw vrouwe moes gewaasse worre. 't Waar allemòl wè onwennig, mar 't gong. Èn toen zin 't zusterke dè 't onderbruukske ùitmoes èn dè de brievebus van ondere ok efkes gewaasse moes worre...

“Och,” zuchtte-n- 't aauw moederke benaauwd, “dè zal zó hard nie nódig zen, zuster, want ik heb al in gin twentig jaor post mer gehad.”

Wè?

Unne mins ston ons 's te vertelle dè ze bé hullie thaus mi twentig keijnder ware... èn dè waar zoo gekomme, umdè hullie moeder nie goewd hurde. Daor wó'n wij meer af weete, want doofhèid hoef toch nie drèkt mi vruchtbaarheid te make te hebbe.

“Nou,” zin de mins, “ès onze vòdder èn ons moeder saoves nor bed toew ginge, dan zin 'ze vòdder alted: “Gòn we slaope of wè?”

Èn ons moeder die slècht hurde, riep dan alted: “Wè!?”

Hèl

't Woordje 'hèl' duu ons alt òn de 90-jorrije Nèlla ùit Ballekum denke. Die beweerde dè ze nog goewd hèl waar; “ik kan nog bekant alles ès ik mar niks doe,” zin ze dan.

Rètse

Tinusoom ha 'n lastige vrouw. Ze ha alt kommentaar èn ze waar noit thaus ès ze d'r moes zen. Tinus zaat in de kroeg mi wè maansvolk èn hagget hogste woord: “Een vrouw vur de hil de buurt zó toch eigelek zat zen,” zin ie mi de volste overtùiging.

“Nee,” zin Janus daorop, “ge zót 'r toch minstes twee móttèn hebbe, zó dè d'r ok een thaus is!”

Gas

Bèrtha zaat in 't stasjonsrestaurant òn de snèrt. Ze hiel van èrtsoep èn zeeker in dees donker daag. Ze ha al 'n kom op èn die waar zó lèkker geweest, dè Bèrtha d'r nog een bestelde.

Toen ze òn d'r twidde begos, vuulde Bèrtha innins dè ze d'r een moes laote, mar ja, dè doede zoomar nie in 'n vol restaurant, wánne.

Nou waar d'r gelukkig nogal harde muziek, dus Bèrtha nom d'r èige veur d'r skeet precies op de maot in de muziek te paasse. Dè zó dan toch niemes heure. Èn jawèl bé 't zworste ritme loste ze zó luidruchtig d'r gas dè de vernis van de toffel begos af te blotte.

Nò die ontloojing vuulde Bèrtha d'r èige grif opgelucht, mar toen ze af gonk reekene, vond ze wèl dè iedereen heur zó arig ònbliekte.

Èn toen pas kreeg ze in de gater dè ze d'n hillen ted de muziek op d're koptillefoon ha gehad, de doos!

Tattoe

Twee aauw vrouwkes zitte in de skoonheidssalon te waachte op hullie burt. Ze wille vur de Kèrsmis d'r haor wèl 's bezunder skón in de krul hebbe.

Dan kùmt 'r zón jong opgeskoote durske binne mi 'n lig ùitgesneeje bloesje òn èn dè zakt mi 'ne zucht op 'ne stoewl. Alleman kan zien dè ze 'n skón reuske hi laote tatoeweere op d're linksen boezem.

Een van de dametjes smiespelt teege de aander èn ze krùipt bekant in d'r oor: "kik daor, die wit nog nie dè die stèil roos van heur op onzen aauwer vort 'nen hanggeranium gi worre!"

Neutelek

Jèntje Klaasse hagget slècht getroffen. Z'n vrouw laag in 't Tilburgs ziekenhaus èn 't gonk slècht. Ze han saoves laot gebèld nor 't taxibedrijf in Diesse, want Jèntje ha èiges gin tillefoon. Ès ze vruuger van 't ziekenhaus bèlde, beteekende dè gewoon dè de pasjènt dood waar. D'n taxi din nor Jèntjes. Hij laag al op bed èn moes in z'n lang onderboks ùit de bedstee komme. Hij kleejde z'n èige rap òn èn din mee nor Tilburg. D'n taxi waachtte bé d'n hoofdingang. Nò 'n half uur kwaamp Jèntje nor buite mi 'ne groote rooie zoudoek vur z'n gezicht èn zuchtte: "ze waar wèl vort verrèkkes neutelek, mar zoo val 't ok nie mee!"

Ziekenhausvraag

Ès ge zo'n vijftig jaor geleeje ès verpleegster in 'n ziekenhaus smèires bé de pesjènte langs gingt, dan moeste steeds vraoge: "hebt u ontlasting gehad?" Dè waar hil gewoon.

Mar nou waar d'r in 't ziekenhaus 'n vrouwke binnegebracht mi 'n gebroke been. 't Minske wónde nogal wijd achteraf èn kende ginne 'stadse, grutse praot'. Ze ha ok nog noit 'n ziekenhaus van binne gezien.

Nò d'n uurste naacht kwaamp de zuster ok bé heur mi de gebrùikeleke vraag. "Hebt u..., hedde ontlasting gehad?"

't Venéndig antwoord waar: "ge wit goewd wè ik hier gehad heb; 'n tas thee èn 'n beskùit!"

De zuster lin nètjes ùit wè de beteekenis èn de bedoeling waar van de vraag. Mar blekbaar ha de pesjènt d'r nò 'n por kirres al skón genog van, want toen de zuster saanderdaags wir mi de vraag op de proppe kwaam, waar 't greijnzig antwoord: "dè gesodemieter hier elke mèrge over dieje stront!"

Speul

De gezinsverzùrgster kwaamp 's keijken hoe 't gonk nò de kraom van de zóvvelste klèine. In de wieg laag 'r inne èn in de boks laag 'r inne èn dieje klèine laag te speule mi 'n kumke. Daor waar de gezinsverzùrgster niks over te spreeke.

"Maar," zin ze verontwaardigd, "u laat uw kind toch niet met zo'n breekbaar kopje spelen!"

"Wè," zin 't getròje moederke, "ik nèij 'r 't hil servies in ès ie z'ne kwèik mar dicht haauxt!"

Familie

'n Stelleke op leefteed reej over unne landweg. 't Gonk nie zó goewd mer mi hullie. Ze zinne gin woord teege mekare.

Ze han pas nog ligge bèkvèchte èn gin van bèije wó 'n woord wissele.

Toen ze langs 'n keijnderboedereij kwame mi gèite, vèrkes èn eezels, zin de mins innins haotelek: "Zie'k daor familie van aow?"

"Ja," spètte ze mee trug, "allemòl òngetraowd."

Klèts

Unne getraowde mins laas 'n stuk veur ùit de krant. 't Gonk 'r over hoeveul worde vrouwe meer gebrùike ès maansvolk. "Gullie vrouwe klètse toch wè af," riep de mins: "twentigduuzend worde teegenover ons maansvolk mar tienduuzend!"

't Vrouwke antwoordde: "de reeje is simpelweg dè wij alles teegen ùllie twee kirres mótte zegge vurdè ge-n-'t begrept!"

De mins drèijde z'n èige um èn vroeg: "wè?"

Vertélselkes

IX. 't Gistelek èn zoo (De geestelijkheid en zo.)

Twijfel

Hij zin dè-t-ie nie geleuvig waar. Toch heb ik 'm dikzat heure vloeke.

Onkuisheid...

Van die jong kappelontjes die in d'n biechstoewl alterande 'onkuisheedes' òn moesse heure, wier gezeed: "die zate daor ok te keijke mi 'n beus boks èn zèllie kosse d're stùiver noit wissele... Ze moesse mótte traowe!"

Zusters

"Worrum zedde eigelek noit getraowd, Driek?" ha de pestoor oit gevraagd.

"Ik wor dur twee zusters prima verzùrgd," zin Driek.

"Mar die kunne toch noit gin echtgenote vervange...?"

"Hoezoo nie? 't Zen g'rdimme mén zusters nie!"

Graflint

Hannus, 'n heel aktief èn aauw lid van d'n Heemkundekring, is skielek gestùrve. Daor zaat de vereeniging wèl mi in; de veurzitter din nor d'n bloemewinkel èn bestelde unne raowkrans, want dè ha Hannus wèl verdiend mi al zonnen inzet vur de kring.

't Durske van d'n bloemist oogt nie zó snugger; ze wil weete wè d'r op 't lint mót komme staon.

"Rust zaacht," zi de veurzitter.

En mó't 'r òn d'n andere kant nog iets anders op misschien?

"Nee," zi de veurzitter, "gewoon 'rust zaacht' òn bèij de kante."

Toen Hannus de kerk ingedrage wier, laag 'r unne skónne krans op de kiest van de heemkunde èn op 't lint ston: "Rust zaacht òn bèij de kante!"

't Kós kòjer

De veurzitter van de biljèrtclub *'t Kós kòjer* waar gòn himmele. De vereeniging wó d'r èige van d'n beste kant laote zien èn d'r kwaam unne prachtige groote krans op de kiest in de kerk.

De pestoor èn de prochiane kiejke d'r oogèn ùit.
D'r hongre heel schön linte òn de krans mi d'n opdruk "*Rust zaacht. 't Kòs kòjer.*"

Preek

't Waar in de zestiger jorre èn de mini-modde joeg veul jong harte op hol. De gistelekhèid bé ons waar d'r niks bleij mi...

't Waar in de winterdag èn d'r waar veul skòtsvolk in èn rond de polder onderweege. De korte rokke waren onze pestoor unnen dorren in 't oog; vanaf de kansel verkondegde-n-ie dè de verlèijing van 't skòtse vurral in 't onderbeijne zaat! èn ie besloot zonne moralistiese preek mi: "Manne, kijk toch niet zo naar die beene, kijk liever naar 't kruis!"

Mina van de pestoor

De pestoor ha nogal 'n opdringerige dienstmaagd, mar Mina gonk dan ok al veul langer over de prochie van Sint Anna ès hij èiges.

Mina skent oit òn de vurdeur van de pastorie gezeed te hebbe: "nee, vandaag heure wij gin biecht!"

Op de pastoorskranse kwaamp Mina d'r in 't begien gewoon bé zitte. De pestoor ha toen toch mar 's duidelik te kenne gegeeve dè dè nie de bedoeling waar.

Bé de volgende krans staak Mina um tien uurre de kop dur de deur èn riep: "pestoor, ik gò mar vast!"

Analfabeet

Driek hagget nie breed èn 't waar unne kaoien ted, toen ie hurde dè d'r unnen neije kùster gezocht wier dur pestoor Ras van Lósbroek. Driek d'r op af. De pestoor vertelde wè-t-ie van 'ne goeie kùster verwaachtte èn Driek knikte.

Op 't lest zin de sollicitant irlek dè-t-ie gèire de kùster van Lósbroek zó worre, mar dè-t-ie 'n probleem ha: hij kos amper leezen of skreijve.

Daor verskoot de pestoor af. Nee, dan zó Driek toch noit gin kùster kunne worre, want leezen èn skreijve ware wèl vereiste.

Driek zocht nor 'n aander bestònsmeugelekhèid èn din nor Kannida. Nò tien jaor waar ie trug in Lósbroek èn gonk nor de pestoor um te vertelle dè-t-ie 't daor gienswijd geweldig goewd gemakt ha.

De pestoor luisterde mi bewondering en zin op 't lest: "wè zódde gé wèl nie geworre zen, ès ge wèl hat kunne leeze en skreijve!?"
Dè kan ik aow persies vertelle, zin Driek: "kùster in Lósbroek!"

Instruksie

De reij-instrukteur waar 'ne goeie mins die 'n heel lastige vrouw getraowd ha.

Ès ie in leswage neeve unne neije kandidaat zaat, zin ie bé 'n rood stoplicht steevaast: "bé rood alted stoppe..., behalve ès ons Drika overstikt."

Lijkrede

Driek is dood. De pestoor kende-n-'m hil goewd en zin bé z'n begraffenis: "Unne groote kerkganger waar Driek zeeker nie... Ès ze 'm hier nou nie mi vier man binnegedrage han, waar ie zeeker wer nie gekomme!"

Hèilige Gist

De pestoor kwaam Krieste in 't dùrp teege.

"God Kriest," zin de gisteleke, "jou moes ik krèk hebbe, want ik moes oe iets vraoge."

"Ge vraogt mar meneer pestoor," zin Kriest.

De pestoor zin: "'t Is blaow en 't vliegt dur de kerk, wè is dè?"

Kriest prakkizeerde en zin toen: "Ik zógget bé God nie weete."

"Dè's d'n Hèilige Gist mi 'n trainingspak, Kriest, mar ik wies wèl dè gij dè nie weete kost, want ge komt teegeworrig vort zó weinig in de kerk!"
zin de pestoor laachend.

Gevalle

D'n auwe pestoor van Naolend waar heel hard op de steen gevalle. Hij bloeide uit z'n neus en orre en hij waar van z'n stukske.

De kerkmister die 'm vond, bèlde achter mekare d'n dokter en liet 'm ok mar mee bediene.

Saanderdaags waar de pestoor bé kennis en 't viel mee. De kerkmister zocht 'm op en vertelde-n-'m vurzichtig dè-t-ie de pestoor ok al 't leste sacrament ha laote geeve.

"Verdorie," zin de pestoor, "ge zódt zoo nog doodgaon zonder dè ge 't zèllef wit!"

Van Hepscheuten op z'n Brabants

IK ZÈÈ DE KLUTS KWÈÈT...
MEE PAOSE HÈ'K M'N ÈÈGE AAIER VERSTOPT

Goeie Vreddeg

Op Goeie Vreddeg ha de pastoor visite gekreege. Unnen aauwe seminariengenoot die-t-ie in gin teije gezien ha. De pestoor vond dè daor op gedronke moes worre èn trok 'n fles wijn ope. De gisteleke han krèk geproost op 't wirzien, toen Mina binne kwaamp èn vol verweijt greens: “gòdde gèllie hier zitte pruuve nou onze Lieven Heer zó slècht li!”

Berusting

Harrie èn Anna bezochte de Kruisheer Martien Sommers, die ès missionaris in Indië zaat.

Ze han vur d're gastheer drop èn drank meegebracht, want ze wiesse dè die dinger in de missie nie te krijge ware èn dè de paoter ze gèire ha.

Toen de krùik sneevel ùitgepakt waar, zin de Kruisheer: “zómme nou d'n deeze mar 's nie mee ònsneije?”

Harrie zin: “mar zòdde dè wèl doen, want 't is vandaag Goeie Vreddeg.”

De Kruisheer knikte, drèijde de krùik ope, begos in te skenke èn zin: “Hij is nou toch dood...”

Himmelpraot

Unne jonge kapelaon wier d'rvan verdocht dè-t-ie z'n èige mi vrouwen ophiel. D'n bisskop kwaamp 'r òn te paas èn riep de kapelaon ter verantwoording. De kapelaon zin dè alles ùit d'n dùm waar gezoge. D'n bisskop mènde dè elken heilige mins ongetwijfeld in d'n himmel zó komme èn dè de kapelaon vur iedere keer dè-t-ie 'n zwaor zonde teege de zedelekhèid ha gedaon ès boetedoening 'n rundje zó mótte maken in d'n himmel.

De jaore verstreeke. Ès uurste gonk de kapelaon dood.

Toen d'n bisskop veul jorre lotter in d'n himmel ònkwaamp, skoewt 'm 't veurval innins wir te binne. Hij vroeg òn Petrus of hij ok 'ne kapelaon Jannesse kende.

“Die kan ik me nie vur de gist haole,” zin Petrus, “mar dieje naam kùmt me wèl bekend veur... Och ja, nou weet ik 't wir; die hengt hier al jorren ès ventilator te werke.”

C. Brabantse limmerikses

Asten

*D'r waar 's 'n wefken ùit Aaste
die tusse de skoewn ston te taaste
d're naam die waar Wies
èn ze zin steeds dè't 'pies'
ès die skuuntjes heur himmòl nie paaste*

Empel

*D'r waar 's 'n durske in Èmpel
dè wónde daor vlakbé d'n tèmpele
Mar van dè spul
ha zé gin belul
Ze waar te modèrn van stèmpele*

Uden

*D'r waar 's 'n mènneke in Uje
dè zaat op 'n plènneke te bruje
Hij wó nor Yab Yum
toen zin die van hum:
“Dè God dè in gods naam verhuje!”*

Engelen

*Unne vroleke visser ùit Engele
zaat steeds nor 't vrouwvolk te hengele
Wè wò nou 't lot?
Hij vong enkelt mar bot
Nou lòt ie de zaak mar vort bengele*

Etten

*D'r waar 's 'ne mèijer in Ette
die zaat 'r z'n zèssie te wette
Zoo rustte-n-ie mee
èn 't skèrpte de snee
Zoo zò-t-ie'r ginnen ted mi verlette*

Óst-Brabantse spreuke

(*Oost-Brabantse spreuken.*)

4. Spreuken over dierredinger (Spreuken over dierendingen.)

Bekant vengt gin haos.

(Bijna vangt geen hazen.)

Hij ha bekant gewonne. Hij ha bekant d'n hoofdprijs.

Hij waar bekant geslaagd. Het betekent allemaal dat men zijn doel niet bereikt heeft. (Vergelijk *Bekant is nog nie half* (pag.97).)

De bieje verdiene mi steele irlek de kost.

(De bijen verdienen met stelen eerlijk de kost.)

De bijen halen honing uit de bloem maar bestuiven die tegelijkertijd.

Hij kekt ès de lesten bukkum ùit 't kiesje.

(Hij kijkt als de laatste bokking uit het kistje.)

Gezegd van iemand die er eenzaam en ongelukkig uitziet.

Die 't langst leeft, hi d'n hónning mi de raot.

(Wie het langst leeft, heeft de honing met de raot.)

Hij erft het meeste.

D'n dieje kan zó d'n beer reije.

(Die kan zo de beer rijden.)

Hij kan zo de beest uithangen. Ook wordt gezegd: *D'r zen d'r alt die d'n beer mótte reije.* (Er zijn er altijd die vervelende streken moeten uithalen.)

Dè's 'ne goeien um d'n beer te lèije.

(Dat is een goede om de beer te leiden.)

Gezegd van iemand die nergens voor deugt.

Waarschijnlijk ontleend aan de vroegere 'beerleider' die begin twintigste eeuw nog op de kermissen kwam.

'k Zó d'r gin èijer onder legge.

(Ik zou er geen eieren onder leggen.)

Dit kan gezegd worden van iemand die niet te vertrouwen is. Het kan ook betekenen: ik zou er niet zo voorzichtig mee omgaan.

Hedde van de gèit gehad?

(Heb je van de geit gegeten?)

Gezegd tegen nieuwsgierige mensen.

Verwaand ès unnen hond mi zeuve lulle.

(Verwaand als een hond met zeven lullen.)

Gezegd van een heel hooghartig persoon.

Zó bleij ès 'nen hond mi zeuve starte.

(Zo blij als een hond met zeven staarten.)

Heel erg blij. Soms ook gezegd als *zó verwaand ès ...*

Ès ge bé d'n hond ligt, dan kregde vloie.

(Als je bij de hond ligt, dan krijg je vlooiën.)

Wanneer je veel met iemand omgaat, ga je je hetzelfde gedragen.

Die lult unnen dooien hond nog kepot.

(Die kletst de oren van je hoofd.)

Skuppes hi 'nen hond nog nie gèir.

(Schoppen heeft een hond nog niet graag.)

Gezegd wanneer iemand bij het kaartspel met schoppen uitkomt.

Òn d'n hond z'n kont nie!

(Aan de hond z'n kont niet!)

Dat had je net gedacht. Het gebeurt niet. Dat kun je vergeten.

Ook gezegd als *òn d'n hond z'n kloote.*

Hoe meer minse ik ken, hoe meer ik mi m'nen hond op heb.

(Hoe meer mensen ik ken, hoe meer ik van mijn hond hou.)

Vaak komt de teleurstelling in de mensheid met de jaren.

D'n diejen is nog lilleker ès kattenzeik.

(Die is nog lelijker dan kattenzeik.)

Gezegd van iemand die heel gemeen is.

Dè dank oe de koekoek!

(Dat dank je de koekoek!)

Dat is nogal logisch.

't Is ammòl koekoek inne zang,
(Het is allemaal koekoek ene zang.)
Het is allemaal steeds hetzelfde.

Ze hi 'ne pèns ès 'n spurriekoew.
(Zij is zo dik als een spurriekoe.)

Zij is weldoorvoed. Spurrie is een gewas dat vroeger veel verbouwd werd als veevoer. Het vulde wel en de koeien werden snel dik, maar spurrie had weinig voedingswaarde.

Hij waar 't lieste onder z'n koei.
(Hij was het liefste onder zijn koeien.)
Hij was mensenvreemd en bleef het liefst in zijn vertrouwde omgeving.

Mi mager koei èn 'n vèt pèrd is hil 't geboer gin flikker wèrd.
(Met magere koeien en een vet paard is heel het geboer geen donder waard.)
Koeien moeten te eten en paarden moeten te werken hebben op een goedlopende boerderij.

Pikt 'm mar 's flink in z'ne kam!
(Pik hem maar eens flink in zijn kam!)
Zet hem op. Waarschijnlijk ontleend aan het hanengevecht.

Dan sket 'r wèl wir 'n krèij die nou nog gin kont hi.
(Dan schijt er wel weer een kraai die nu nog geen kont heeft.)
We zien wel weer als het zo ver is.

Gin laus in de mars.
(Geen luis in de mars.)
Geen cent te verteren.

Ès de laos kepot zen, dan worde van de neete gebeete.
(Als de luizen dood zijn, dan word je door de neten gebeten.)
Je wordt altijd ergens van geplaagd.

Hij is zó èrm dè de laos 'm nie lusse.
(Hij is zo arm dat hem de luizen niet lusten.)
Hij is straatarm.

Zó èrm dè de wandlaos de klok optrekke.
(Zo arm dat de wandluizen de klok optrekken.)
Gezegd van straatarme mensen.

De maos ligge dood vur de spin.
(De muizen liggen dood voor de spinde (voorraadkast).)
Gezegd om aan te geven dat men erg arm is.
Het oude meervoud van 'maus' is in Oost-Brabant 'maos'.

Wè kekte mùlderig.
(Wat kijk je slaperig.)
Mùlder is meikever en molenaar.

Daor kunde 'n pèrd mi vange.
(Daar kun je een paard mee vangen.)
Gezegd bij het zien van heel dikke boterhammen.

Is 't pèrd al gewaasse?
(Is het paard al gewassen?)
Heb je al geslachtsgemeenschap gehad?
Merkwaardige maar mooie verdoezeling van een taboewoord.

Hij hi over de burries geslage.
(Hij heeft over de 'berries' geslagen.)
Hij heeft het erg bont gemaakt. Ontleend aan de paarden.

Ik lus van 't hil vèrke
(Ik lust van het hele varken.)
Gezegd door iemand die alles lust.

Vies vèrkes worre nie vèt.
(Vieze varkens worden niet vet.)
Gezegd als iemand niets lust of overall vies van is.

Alt teegen 't rigneur in, krèk ès 'n vèrke.
(Altijd tegen de draad in, net als een varken.)
Gezegd van iemand die altijd koppig en dwars is.

Ge zult zón vloi in oew bed veijne!
(Je zult zo'n vlo in je bed vinden!)
Gezegd bij het zien van een mooi meisje.

b. Dichjes

(Gedichtjes.)

Goei doel

*D'r ston 'n skón vrouwke onder 't deurgebont
mi 'n kollektebus. Zé zin: "wèllie komme rond!"
"Oo zoo!" zin Jònnus èn ie laachde skamper,
"Komde gèllie rond? Nou ik mar amper!"*

Aauwmènnekes-klacht

*De locht is zó graow - waar ze mar blaow
èn ware de vèlde mar gruun.
De sneuw kekt zó raow - waar d'r mar daow
èn ware de wèije mar gruun.
De wend is zo skaow - woei ie mar laow
èn ware de beum mar wer gruun.
M'n haor wordt zó graow, m'nen baard is zó raow,
m'n leej zen zó stram, m'n hart is zó flaow...
Waar mèrt mar vurbeij, maak 't vurjaor mar vreij
èn makt de wirreld mar gruun.*

(Naar Bernard van Meurs)

Vriendskap

*Minse lief, bedenk:
vriendskap vur 't leeve
is 'n groot geschenk
dé wij ons èige geeve.*

Vertélselkes

X. Alterand (Allerhande.)

Fluite

'n Stelleke op leefted zit op 'n bènkske in 'n park. Wijerop zit 'n jong verliefd stelleke. De aauw zitte dè geflikflooï wè òn te zien èn dan zi de vrouw op leefted innins: “oei-oei, wè 'n wittighèd. Ik denk dè hij heur nou um heur haand gi vraoge... God, Jan fluit 's efkes um dieje jonge te laote weete dè-t-ie nie over inne naacht ijs mót gaon...”

“Wurrrum, zó-j-ik nou gòn fluite,” greijnst Jan, “bé men hi d'r toch ok noit niemes geflote!”

Ingestonke

D'r zit unne pruuver òn d'n tap. Neeve hum zit unnen hakkelaar.

Zi de pruuver: “is dè nou nie lastig dè hakkele?”

D'n hakkelaar antwoordt: “n-n-nee ho-hoor, hi-hillemòl n-n-nie è-èn al-alleman hi w-wèl 'n a-af-af wijking.”

“Hoezoo?” ruupt de pruuver.

“N-n-nou,” stottert d'n hakkelaar, “mi wè-wèlleke ha-haand v-v-veegde g-gé oew ga-gat af?”

“Mi m'n rèchse,” zi de pruuver mee.

“Z-z-ziede wèl! D-d-dè is ao-aow a-af-afwijking... De m-miste m-min-se d-doen d-dè m-mi pe-pa-papier!”

Hakkele

Driej saldaote van de leegerplòts waren in Orskot ùit geweest èn ware te lang bleijve plèkke, wordur ze te laot bé de kazèrne ònkwame mi 't gevolg dè ze d'n anderen dag d'r straf zón heure. Een van hullie waar unnen hakkelaar. D'n uurste ston binne 'n minuut wer buite nò z'n gesprek mi d'n officier van piket, mi d'n twidde gonk 't ok zoo. Bèij moesse ze 't kommend weekend op de kazèrne bleijve. Toen waar Jan d'n hakkelaar òn de burt. Hij begos mee gruwelek te stottere. D'n officier rakte geirriteerd èn zin dè-t-ie mar moes opdondere. Laachend kwaam Jan bé z'n

kammereuj trug èn zin gin straf te hebbe gekreege. Hoe waar dè nou meugelek, vroege z'n maote.

"N-nou," zin Jan, "ggge m-moe-mót 'r oe-ow èè-èige m-mar ù-ùit k-ku-kunne l-lu-lulle."

Vorse sokke

Tinus moes in dienst. Hij ha veul laast van zweetvoewte èn toen ie vur d'n urste keer nor de kazèrne vertrok, ha moeder gezeed dè-t-ie alledaag 'n por skón sokke òn moes doen.

Tinus gong op woenzeg onder de wapene èn op zòtterdag kos ie nie mer in z'n skoewn!

Gin verskil

Unnen aauwe béziende kapitein kwaamp over 't exercisieterrein èn daor ston krèk 'n troep rekruute in 't gelid.

"Dè ziet 'r goewd ùit," zin de kapitein teege de sèrzjant, "enkel d'n dieje in z'n rooi uniform zó 'n bietje meer nor links mótte."

"Dè is ginne saldaot, dè is de brandkraon, kapitein."

"Ja, of ze nou wèl of nie durgeleerd hebbe, ze he'n d'r èige hier mar òn te paasse," greijnst de kapitein.

Afspraak

"Oew pak is begien van de nééj week klaor..., te vredege of te zòtterege," zin Snéijer van Ipere in Vorstenbos.

Kallef

Twee boerkes zitten in 'n kruugske. "Ik heb nog iets wè gin man hi..., 'n kallef mi twee poote," zi d'n inne.

"Ja, dè wee'k g'rdomme al lang, ik he'm giestere nog dur 't dùrp zien loope mi m'n èige dochter..." reageert d'n andere mee.

Hèndig

D'r zen vort veul jong kèirels die van die lang tochtlatte vur d'r órre lao-te groeie. Witte wurrum? Dè is zó hèndig vur dieje néije gsm mi klitter-band.

Diagnose

Piet kùmt bé d'n dokter. Hij vuult z'n èige nie lèkker.

D'n dokter wit dè Piet gèire drinkt. Hij begien 't onderzook.

Ès ie klaar is, zi d'n arts: "ik kan niks vinde, Piet. Ik denk dè 't van d'n drank komt."

"Dè's nie èrg, meneer dokter, dan kom ik mèrge wèl trug, ès ge nuchter bent," antwoordt Piet.

Tweeverdieners

Op 't arbeidsburo vraoge ze òn Tinuzze of z'n vrouw ok werkt.

"Jazeeker," is 't antwoord.

"Èn wor werkt ze dan?" vreugt d'n amtenaar.

"Op men zinnoewe," zi Tinus.

Krintemik

Toen d'n aauwen Toon òn d'n tap zaat, vroeg de kastelein wè-t-ie vruuger vur de kost gedaon ha. "Ik ben alt bèkker geweest," antwoordde Toon. "Ik waar al bèkker toen ze d'n dig nog mi bloote voewten in d'n trog dinne treeje."

"Dan dinde oew voewte tevreure natuurlek goewd waasse," zin de kastelein.

"Nee, dè moeste nou nèt nie doewn, want dan klaagde de klante dè 't brood nor zeep smakte."

Zùrgsèntrum

Toon wier op 't lest van z'n leeve 'n bietje hulpbehoevend. Hij ha laast mi z'n wòtter èn zoo èn durrum waar d'r beslote dè-t-ie nor 't bejaardehuis zó gaon. Daor waar Toon niks bleij mi èn toen ie daorover in kafee De Prins (zen stamkroeg) 'n bietje zaat te klage, zinne de aander pruuvers ammòl dè Toon nie moes maauwe, want dè-t-ie 't dalek vort zó goewd gonk krijge. Alles zó vort vur hum gedaon worre. Hij zó z'n èige nerres gin zùrreg mir over hoeve te make. Z'n pùtje wier gekókt èn z'n bedje wier opgemaakt èn z'n kamer wier skón gehaauwe...

'Dè kan ammel wèl zen,' klaagde Toon, 'mar ge wordt daor gewaasse zonder verdooven of iets.'

Bokke

Willem waar de plòtseleken bokkenhouwer. Unne mins die nog nie zó lang in 't boerredùrpke wónt, kùmt op zondag mi z'n ritse gèit bé Willeme òn èn vreugt of z'ne mèkkermaot geholpe kan worre.

“Nee gin sprake van,” greijnst Willem, “ge mènt toch nie dè'k mi m'n goei pak gò ligge bokke...!”

Lillek veraanderd

D'r wónde 'n boerke op d'n Bospad. Hij ha veijf keijnder èn twee koei. Nò de leste mis viejt ie alt nog 'n steevig borreltje. Dè zaat 'r toen ok nog òn... Mótte nou komme; ze hen honderd koei èn doen op 'ne vierklèts op haus òn... of ze gòn hillemòl nie mer nor de kerk.

Bekant

De Van Dallekes (Klaas èn Jan) ware knèchjes die gonge hèlpe bé 't tui-niere bé Wagenberg. Ze han d'n heelen dag z'n best gewerkt èn toen 't karwèij geklaard waar, vroege ze thaus wè ze verdiend han.

“Onze Klaas kreeg 'n segaar èn ikke bekant!” zin Jan.

Durke

Jan d'n Ing handelde in slopersgrèij. Daor hòlde de minse aauw dakpanne èn durre èn steen. Èn Jòs ha 'n aauw boerdereij hillemòl in stijl opgeknaapt. Hij zaag bé d'n Ing op stal zón skón pleedurke wor de geskiedenis òn af te leeze waar. Zón durke, dè ha Jòs nou krèk nóddig vur zen boerdereij, vond ie èn durrum vrog ie d'n Ing of ie dè pleedurke nie kos koope.

D'n Ing docht efkes nao èn zin toen: “nee jonge, dè zal nie gaon, want dan zitte we èiges toch vort te veul in de keijk!”

Franske

Unne mins kùmt ùit 't stasjon èn zuukt 'ne taxi. Mee stopt 'r inne rècht vur z'n neus. Hij stapt in èn de taxisjefeur zi: “mooi op ted, krèk Franske Franse.”

De passezjier vreugt “wie?”

“Franske Franse. Unne mins die alles alted precies op ted din. Kik, zoowès gé nou, zoo din Franske dè alle daag.”

“Nou alleman makt toch wèl 's oit 'n foutje,” streej de taxiklant.

“Oo nee, Franske nie... Die kos ’t ok gelijk; ’t is d’r noit van gekomme, mar hij ha hèndig kampioen skòtse kunne worre èn voetballe kos ie ok geweldig goewd. Èn zinge! Dè waar ’n arighèid. Franske kos ’t eigelek gelijk...”

“Ja, dan mót dè zoo te heure toch wèl unne bezondere mins zen geweest...”

“Dè’s nog nie alles. Franske kos ’t ok gelijk onthaauwe. Hij ha ’n geheuge ès ’nen ollifant. Hij wies van alleman de verjeurdag ùit z’nen bloote kop. Hij wies alles van wijn èn aander lèkker dinger... Èn hij kos alles make wè kepot waar. In dè opzicht kan ik hille mòl niks...”

“Nou nou,” zuchtte de taxiklant, “dè Franske waar wèl geniaal.”

“Ja, Frans wies ok alted de kortste weg in ’t verkeer. Hij kwaamp noit in de file terèchte nèt ès ikke.”

“Van de zón zen d’r anders nie veul.”

“Nee èn Franske wies ok wè de vrouwe gèire han. Hij zaag ’r alted piekfijn verzürgd ùit. Hij wier op haand gedrage. D’r waar niemes beeter ès Franske.”

“Hoe hedde gé dè Franske leere kenne?”

“Ik heb ’m èiges eigelek noit gesproke.”

“Hoe kunde d’r dan zó hog van opgeeve!?”

“Ik ben gerdjuu toch mi de weuw van Franskes getraowd!”

Kèrstversiering

D’r waar ’n èrm stelleke dè mi heel veul moeite nog ’n klèin kèrstbumke ha kunne koope èn toen ze die in de kamer opgezet ha’n, ha’n ze d’r vier kwartjes ingehange....

Ha’n ze teminste ok nog unne piek!

Dùivepraot

D’r zaat ’n dikke dùif op de dakgoot èn d’r zaat unne grooten blaowen doffer neeve... Zónnen blaowen horre!

En innins liet die dùif toch ’n skeet!

D’n doffer kiek opzeij èn zin: “Oe, roek ’k oew?”

Lang getraowd

D’r zaat ’n stelleke in de hèij langs ’t slingerpad, toen Dorrus van Uje op z’n dooie ooie kwaam langgefietst.

“Zeekeral lang getraowd,” zin Dorrus, “want ge zit vort zó wijd van mekare.”

Vertélselkes

XI. Moraalverhaaltjes

D'n aauwen hèrdershond

'nen Aauwen hèrdershond zit achter 'nen ikhorren òn èn potdorie nò efkes merkt ie dè-t-ie verdwaald is. Ès ie rondzuukt nor de goeie weg trug mèrkt ie dè d'r unne jonge panter in z'n buurt zit èn wè erger is de panter hittem geroke èn hij hi nog nie geëete èn blaft bekant van d'n honger.

D'n aauwen hèrder denkt: "Oei oei! Nou geuget lillek fout! Èn dan ziet ie vlakbé 'n por groote botte op de grond ligge. Hij begient aachtermekaren op die been te knaauwe, terwijl de panter 'm vanaachtere beslùipt. D'n aauwen hond ruupt heel hard: 'Sjonge, dè waar nog 's unne lèkkere panter! Ik hoop mar dè d'r nog meer van dees sort in de buurt zen!"

Daor verskiet de jonge panter wèl van. Hij drèijt mee um èn drùipt mi z'ne start tusse z'n poote af.

"Fffft," blaost de panter opgelucht, "dè he'k 'r af gebrocht! Diejen hèrdershond ha me bekant te pakke gehad!"

Mar nou zit diejen ikhorre van 't begin booven in 'nen boom dè ammòl te bekeijke èn die denkt dè-t-ie de jonge panter mar 's mót hèlpe, want per slot van rekening zaat dieje rothond toch aachter hum èiges, d'n ikhorren, òn. Dus hij kùmt d'n boom ùit èn duu de groote kat aachternao. Mar dè hi d'n hèrder gezien èn die wil weete wè d'n ikhorre gi doen.

D'n ikhorre hòlt de panter in èn zal de hil zaak verraaoie ès de panter hum wil hèlpe.

De jonge panter veijn 't gruwelek dè-t-ie z'n èige zó vur de gèk hi laote haauwe. Hij zi: "kom hier, ikhorre, spring mar op m'ne rug èn bekekt mar 's wè d'r nou gi gebeure mi diejen aauwe rotjoekel!"

D'n hèrdershond zie de panter d'r ònkomme mi d'n ikhorren op z'ne rug èn denkt: "Oei, wè za'k nou begiene?" In plòts van hard weg te renne, gi-t-ie rustig mi z'n kont nor d'n ònvaller zitte, krèk of ie ze hille mòl nie òn zie komme èn nèt ès ze dichtzat bé zen um alles te heure, zi-t-ie: "Wor blef dieje verrèkten ikhorre nou toch die ik 'n uur geleeje weggestuurd heb um men nog zónne lèkkere panter te brenge?!"

De moraal van dees verhaal...:

Ge mót nie wille dollé mi aauw hèrders...!

't Winterkunningske

't Waar winter èn akkrementies kaauw. 't Vroor al weeke lang dè't krachte èn d'r laag sneuw. 'n Winterkunningske zaat in de buskes èn ha al in gin daag mer iets te freete gehad.

Mi z'n leste krachte vloewg 't de buskes ùit èn viel doodmuug in d'n hoefslag tusse 'n por karrespore èn daor ging 't op z'nen dood zitte waachte.

't Zaat 'r goed èn wèl toen d'r innins 'n pèrd òngestapt kwaam mi 'ne wage d'raachter. Zo'n pèrd mi bèlle òn z'n tuig dè't klonk ès 'n klok. 't Gerinkel wier steeds duideleker...

“Zoo,” docht 't veugelke, “dè zal dan 't leste zen” èn 't verwaachtte elk moment doodgetròje te worre. Mar 't pèrd stapte mooi over 't veugelke heen èn d'r gebeurde niks. Dè is te zegge; 't pèrd waar wèl nèt erres mi beezig èn d'r viele groote pèirdedrolle. Èn inne daorvan viel krèk op 't winterkunningske. 't Veugelke wier wèrm, leefde op èn begos te piepe èn hagget dè nou mar nie gedaon, want 'n èindje wijer zaat 'n kat in de sloot. Die hurde ons veugelke, kwaamp 'r op af, viet 't èn fraat 't op.

Einde verhaal..., *mar d'r zit ok 'ne moraal òn dees verhaal:*

't Zen nie alt oew vijande die oe in de stront zette, 't zen nie alt oew vriende die oe ùit de stront haole..., mar ès ge in de stront zit, mótte nie te hard piepe!

't Pineegelke

D'r zaat 's 'n pineegelke langs de weg. 't Waar mar zo'nnen een-baonsen B-weg, mar wèl inne die in 'n sluiproete laag èn zodoende kwaam 'r toch nogal wè verkeer overheene.

On d'n andere kant van de weg zate twee knentjes te smikkele van malse kleever.

In inne keer heur 't eegelke een van de knentjes zegge: “Èn ès we deeze kleever dalek ophebbe, gòn we nor d'n andere kant, want daor sti ook nog veul lèkker mals grèij.”

't Pineegelke ruupt mee: “Oe nee, dè mótte nie doen. Hier oversteeke, dè's veulste gevorlek. Onze vòdder is hier pas verongelukt èn onzen oome Pinus is hier ok al kèijplat gereeje.”

“Oo, ik heur 't al,” zi 't knentje, “dan kende gij 't kunsje nie! Ge mót gewoon rustig oversteeke èn hurde wè ònkomme, dan mótte gewoon mid-

den op de weg dur oew hùikes gaon èn dan geuget verkeer over oe heene èn gebeurt 'r niks!”

Nee, dè kan 't eegelke nie geleuve, dè is toch ok veulste gevorlek.

“Nee, niks nie gevorlek.” 't Knentje zal dè wel 's veurdoen. Ze heure van veerze 'ne wage ònkomme. 't Knentje huppelt nor de midde van de weg èn gi daor mooi ineengedoke zitte waachte. 't Geluid wordt steeds harder èn dan 'Vrroemmm' skiet 'r 'ne groote vrachtwage vurbeij èn 't knentje huppelt ongedeerd nor 't pineegelke.

“Ziede nou wèl!”

Ja, nou mó't eegelke wèl bekenne dè zoo oversteeke gewoon kan. 't Lót z'n èige umpraote èn zal dè dan ok 's doen.

't Lupt nor de midde van de weg èn gi daor opgerold èn wel ligge waachte. Wijd'weg kùmt 'r 'nen auto òn. 't Geluid lekt 'n bietje lichter ès van 'ne vrachtwage.

't Kùmt dichter èn dichterbij. 'Vroemmm...'

Èn dan keijk 't een knentje 't aander òn èn zi: “God, dè ziede zèlde, zónen driewieler!”

Moraal: lót oew èige noit nie te hèndig umpraote.

Vriendskap

't Waar Suntereklaosaovend. 'n Mùiske keek dur 'n spleet in de muur van de aauw boerdereij um te zien wè d'r in d'n hèrd te doen waar. 't Zaag dè d'n boer z'n vrouw 'n pèkske gaaf èn toen de boerrin 't ope gonk make, wier 't mùiske steeds nijskierriger nor wè d'r in dè pakpapier zó zitte. “Wè zó d'r wèl vur lèkker grèij ùit dè deuske komme?”

't Mùiske verskoewt z'n èige 'n ongeluk toen 't zaag dè d'r 'n maozeklem in dè pèkske zaat.

't Mùiske rende al wè 't kos nor d'n aachterstal èn riep zó hard ès 't kos: “ze hen hier 'n neij maozeklem in haus! Zón lillek moordende klem, dè ge 't mar wit!”

D'r ston 'n kiep vlakbé te pikke èn die leek niks onder d'n indruk. De hen pikte gewoon deur èn skabde wijer. Toen staak ze efkes d're kop de locht in èn zin: “tok, tok, tok, hurt 's hier mùiske. Zón klemke, daor kunde gé oew èige ongerust over make, mar ons kan dè niks verskille. 't Is mar dè ge-n-'t wit. »

't Mùiske verskoewt wir èn kreeg traonen in z'n eugskes, 't slikte èn jankte piepend weg.

't Gonk nor 't vèrke èn riep: “d'r is hier 'n neij maozeklem in haus! Zón splinternej rotklem!” 't Vèrke ha 'n bietje milleije mi de maus, mar zin: “knor, knor... , dè's nie zó mooi, mùiske, mar daor kan ik natuurlèk niks òn doen. Ik zal vur oe bidde; 'n spissjaal skietgebedje vur aow.”

't Mùiske kreeg opnijt traonen in z'n eugskes èn liep jankend nor de vorse koew op de vurstal. 't Riep: “Hurt nou toch 's; ze hen hier 'n neij maozeklem gekocht!”

De koew zin: “boeoe..., dè's nie zó mooi vur aow, mùiske, mar men makt dè hille mòl gin moer.”

De maus liep truurend trug nor 't veurhaus. 't Liet z'n kùpke hange èn snikte. 't Zaag 'r nor ùit dè enkelt 't mùiske z'n èige mar druk makte over de klem.

Nou is 't 'n bekend gegeeve dè 't zette van zón klem nogal naauw laustert. Krèk op dieje vruuge Sunterklaosaovend koste innins 't geluid heure van 'n klem die dichtklapt. Èn mee daorop waar 'nen harde skreek te heure. De boerrin kwaamp jankend de geut op geloope, want ze ha d'r èige bezeerd bé 't zette van de neij maozeklem. Nèt toen ze 't stukske kees d'r in daowde, ha ze d'r èige gepikt èn toen waar tot overmaat van ramp de klem dus onverwaachs dichtgeklapt mi heure vinger d'r tusse. In de griebelegraow van d'n aovend ha ze 't allemòl nie goewd kunne zien.

De boerrin ha 'ne zeere vinger èn waar heel lillek verskote. De vrouw kwèkte um hulp. Èn nou zulde misskien denke dè zón klemke nie zó èrg kan zen, mar dan heddet mis.

De vrouw wier al heel gaauw èrg ziek. D'n boer wies z'n èige ginne raod èn zette z'n vrouw vlug in de wage èn reej al wè-t-ie kos mi heur nor 't ziekenhaus. De boerrin wier behandeld èn moewg aachtermekare mee nor haus. Mar ze waar nie beeter, ze gonk steeds wijer aachterùit èn ha flink de kòrtse...

Alleman wit dè d'r niks beeter is teege de kòrtse ès vorse kiepesoep, dus d'n boer hòlde de hiep, haowde de hen de kop af èn makte vorse kiepesoep. Mar z'n vrouw wier nie beeter.

Dùrrum kwaamp 'r steeds meer volk op bezuuk. Familie èn vriende èn buurlù. De zieke wier slèchter èn d'r wier nò 'n por daag al de klok rond bé heur gewaakt.

D'n boer vond dè-t-ie al die minse te eete moes kunne geeve èn dùrrum slachtte-n-ie z'n vèrke. De boerrin wier nie beeter, inteedeel; nò daag van bibber èn kòrts stierf ze.

D'r kwaamp veul volk op begraffenis èn d'n boer slachtte ùit veurzùrg z'n koew. Dan kos ie alleman van vlis vurzien, docht ie.

't Mùiske zaat in 'n spleet in de muur èn zaag alles òn mi groote droefenis.

De moraal van dees verhaal:

Ès ge nou hurt dè iemes probleeme hi èn ge denkt dè aow dè nie òngi, denkt 'r dan wèl òn, dè ge èiges ok gevaor kunt gòn loope ès een van oew vriende bedreigd wordt.

We zen allemòl beezig òn dezèlfde reis die leeve hiet. Wij mótte op mekare lette èn mekaren alt probeere te hèlpe. 't Beste van dees wirreld is ummers èchte liefde èn vriendskap.

Lang haor

Unne jonge van achttien, die op kamers zaat, ha krèk z'n rijbewijs gehòld èn vroeg vòdders: "Pap, ik zó van de zommer gèire 'n por weeken aowen auto leene. Zó dè meuge?"

Vòdder zin dè-t-ie dè gèire zó toestaon ès d'r òn 'n por veurwèirdes wier voldaan. "Ge mót zùrgè dè ge oew studie goewd afrondt, ge mót nèt ès ik, alle daag in d'n bijbel leeze èn ge mót oew haor laote knippe. Ès ge die drier dinger doet, kunne wij zeeker over d'n auto praote."

De jonge antwoordde dè-t-ie gèire van 't ònbod gebrùik zó make.

Nò 'n por mònd kwaamp de jonge bé vòdders op herhaling mi z'n verzoek èn d'n aauwen heer bekeek 'm èn zin: "Jonge, ik ben gruts op aow. Ge het prachtige cijfers gehòld èn ik geleuf dè ge ok alle daag net ès ik in d'n bijbel geleezen het, zoowès ge zegt, mar toch ben ik ok 'n bietje teleurgesteld, want mi die lang maone kunde gé noit nor de kapper geweest zen."

De jonge moes efkes naodenke èn zin toen: "Pap, gé mót weete dè 'k daor diep over naogedocht heb, mar in d'n bijbel kwaam ik 't verhaal van Samson teege die z'n kracht dankte òn z'n lang haor èn toen laas ik over Mozes die lang haor ha èn Johannes d'n Doper mi lang haor èn denkelek ha Jezus èiges ok z'n haor noit laote knippe..."

Vòdder knikte èn riep: "Mar jonge, ès gé dè zó goewd ùit d'n bijbel wit, dan mót aow toch ok wèl opgevalle zen dè al die bijbelse figuurre alted èn overal te voet gonge...!"

De moraal van dees verhaal:

Um in d'n bijbel te komme hedde gin reijbewijs nóddig.

Óst-Brabantse spreuke

(Oost-Brabantse spreuken.)

5. Alterande Óst-Brabantse spreuke (Allerhande Oost-Brabantse spreuken)

Ja, achteraf komde mi 'n kwartje de wirreld rond.
(Ja, achteraf kom je met een kwartje de wereld rond.)
Achteraf praten is gemakkelijk bekritisieren.

Achterum is 't kermis.
(Achterom is het kermis.)

Soms wordt de uitdrukking uitgebreid tot de zeispreuk:
'veur wordt nie gebókt, zin de gèit, achterum is't kèrmis.'

Al wè we goewd gehad hebbe, kan nie slècht trug komme.
(Al wat we goed gehad hebben, kan niet slecht terugkomen.)
Gezegd bij prachtig weer.

Allee kom, haauwdoew.
(Ik ben weg; gegroet.)

Houdoe werd in 2005 tot Brabants mooiste woord gekozen.
Een gangbare verklaring van het woord is: houdoe
is een verkorting van *'houd oew èige tèij'*. (Dus hou je taai!)

Bekant is nog nie half.
(Bijna is nog niet half.)

Bijna betekent vaak dat men het doel op geen stukken na haalt. *Bekant geslaagd* betekent 'gezakt'. *Bekant* is het Nederlandse 'bijkans'.

't Begient d'r op te staole.
(Het begint erop te lijken.)

Binnendeur is alt gericht..., al is 't 'n half uur om.
(Binnendoor is altijd gericht..., al is het een half uur om.)
Binnendoor is altijd een kortere weg..., maar vaak
verdwaalt men dan en wil dat niet graag toegeven..

Beeter unnen bult ès ginne rug.
(Beter een gebrek, dan karakterloos.)

Ginne rug staat voor slapheid, gebrek aan ruggengraat, karakterloosheid.

Beeter 'ne verdreugden hof ès 'ne verzopen hof.
(Een verdroogde tuin is beter dan een overstroomde tuin.)
Bij verdroging komen de gewassen vaak nog terug;
bij overstroming meestal niet.

'nen Bossenaar wit amper dè 't gras gruun is.
(Een Bossenaar weet nauwelijks dat het gras groen is.)
Stadsmensen hebben van veel gewone zaken weinig verstand.

Dan lulde toch nie mir!
(Dan lul je toch niet meer!)
Gezegd wanneer men overvallen wordt door ongelooflijke feiten.

Dan zulle ze òn men toch unne kaoie hebbe!
(Dan zullen ze aan mij toch een kwade tegenstander hebben!)
Meestal gezegd door iemand die het bij deze dreiging laat.

Daor hedde van Hepskeute!
Gezegd bij het zien van iemand wiens naam men niet echt wil noemen.
Ook gezegd als: *Daor hedde Van Nepskeute.*
Vergelijkbaar is ook: *Daor hedde Van Gummigalge.*

Daor hedde Meluuk ok nog!
(Daar heb je hem ook nog!)
Meluuk is een spotnaam die uit het Bargoens stamt. (*meluk* is o.m. zak, lijf.)

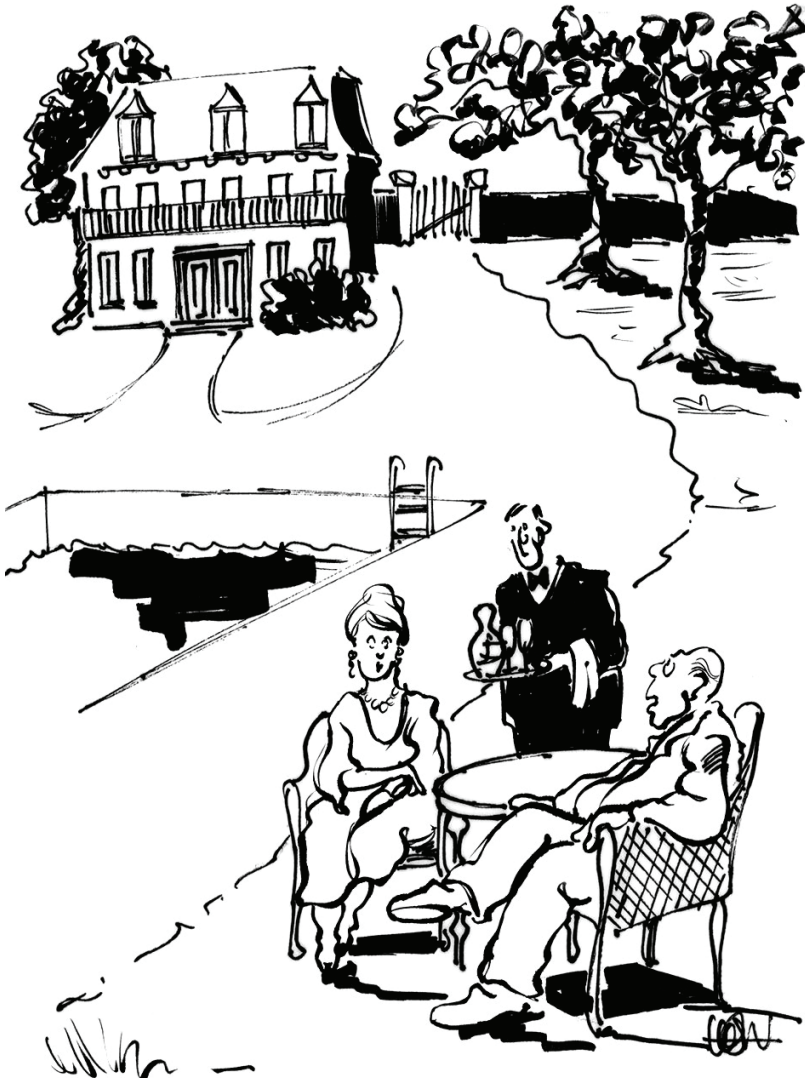
Daor is oew hemd veulste kort vur.
(Daar is je hemd veel te kort voor.)
Daar ben je veel te min (niet rijk genoeg) voor.

Daor kunde sleeg krijgen ès raopkoek.
(Daar kun je slaag krijgen als raopkoek.)
Daar kun je flink straf krijgen.

De dinger die ge 't liefste zót vergeete, blefde 't langste onthaauwe.
(De dingen die je het liefste zou vergeten, blijf je het beste onthouden.)
Je fouten blijven je achtervolgen.

De minse praote d'r skaand af.
(De mensen praten er schande van.)
Gezegd van iets dat niet door de beugel kan.

Van Hepscheuten op z'n Brabants

DE MEENSE, DIE 'T BETER HEBBE AS WIJ...
HEBBE 'T ÔK NIE SLÈÈCHT !

De kòjghèd mót 'r erres ùit.

(De 'kwajigheid' moet er ergens uit.)

Gezegd van iemand met jeugdpuistjes,
maar ook wel van drukke, ondeugende kinderen.

Daor zal 't kermisse!

(Daar zal het kermissen!)

Daar zal fikse ruzie zijn; daar zal een rel uitbreken.

Ook zegt men *daor zal 't 'r krulle!*

De locht zit nog vol daag.

(De lucht zit nog vol dagen.)

Er komen nog gelegenheden genoeg.

De miste boerrekeinder zen onder skofitted gemakt.

(De meeste boerenkinderen zijn verwekt onder schafttijd.)

De boeren gingen na het middagmaal
vaak even te bed om 'siësta te houden'.

De stront zit te kort bè z'n hart.

(De stront zit te kort bij zijn hart.)

Hij is te heetgebakerd.

De traone die ge skreuwte, hoefde nie te pisse.

(De tranen die je huilt, hoef je niet te pissen.)

Een huilbui is niet erg en lucht op.

Dè kùmt wèl wir ten blakke.

(Dat komt wel weer te voorschijn.)

Ook gebruikt in de zin van 'daar zal later wel weer over gesproken worden'.

Dè zal oew kuntje vaore.

(Dat zal je 'kontje varen'.)

Gezegd wanneer iemand iets in de toekomst node zal missen.

Zie ook p. 106 *Gemak vaort nie lang.*

Dè mót toch naauw lukke.

(Dat moet toch nauw lukken.)

Daarop is toch weinig kans.

Dè's ammòl kwats.

(Dat is allemaal flauwekul.)

Evenals het Duitse Quatsch, gebruikt men 'kwats' met de betekenis 'onzin'.

Dè's krèk in de krùik!

(Dat is precies goed!)

Gezegd van een gekookt ei dat precies goed is
en net tussen hard en zacht in zit.

Dè's me toch 'n aauwfiepen.

(Dat is me toch een kletsmeier.)

Soms ook: dat is me toch een grapjas.

Dè's ok mar 'ne miens mi z'n gòtje giens.

(Dat is ook maar een mens met zijn gaatje ginds.)

Gezegd door een derde, wanneer iemand te nederig is ten opzichte van de persoon in kwestie. De betekenis is 'we zijn allemaal maar mensen'.

Die is zó bot nog nie òn z'ne skèrpe kant.

(Die is zo bot nog niet aan de scherpe kant.)

Die is niet zo dom als hij er uit ziet.

Die zal z'n reuzels nie skeure.

(Die zal zijn reuzels niet scheuren.)

Gezegd van iemand die alles op zijn gemak doet en zich niet laat opjagen.

Die zen onder de puthaok getraowd.

(Die zijn onder de puthaak getrouwd.)

Gezegd van ongehuwd samenwonenden.

Die zitte mar te fikfakke.

(Die zitten maar te fikfakken.)

Die zitten verliefd te fluisteren, te vrijen.

*Die wone zó wijd de grond in dè
de Lieven Heer d'r z'n sandale verlorre hi!*

(Die wonen zo ver van de harde weg
dat Onze Lieve Heer er zijn sandalen verloren heeft!)

Die velt nog tusse twee stuul in d'aasse.
(Die valt nog tussen twee stoelen in de as.)
Die staat straks met lege handen, omdat hij/zij niet kiezen kan.

D'n daver op oew lijfkreijge.
(Grote schrik krijgen.)
D'n daver verwijst hier naar de rillingen.

D'n boer die werkt van zon tot maon, mar de boerrin hi noit gedaon.
(De boer die werkt van zon tot maan, maar de boerin heeft nooit gedaan)
De boer werkt hard, maar de boerin is nooit klaar.

D'n diejen is nogal dun van plaot.
(Die is nogal dun van plaat.)
Hij is suffig en traag van reactie.

D'n dieje mèlkte nie in 'n mèndje.
(Die melk je niet in een mandje.)
Die laat zich niet foppen.

D'n dieje springt nog over 'n zeuvejorrigge heg.
(Die springt nog over een zevenjarige heg.)
Gezegd van iemand die nog lenig en goed ter been is.

D'n dieje zal gin blaojers op z'n tong kreijge.
(Die zal geen blaren op zijn tong krijgen.)
Gezegd van iemand die weinig spraakzaam is.

D'n dieje zó unne sènt nog temiddendeur beijte ès ie kos!
(Die zou een cent nog doormidden bijten als hij kon.)
Gezegd van iemand die erg gierig (of zuinig) is.

D'n duvel is lù; anders hólde-n-ie 'r veul.
(De duivel is lui; anders haalde hij er veel.)
Veel zaken die niet kunnen of mogen, blijven ongestraft.

D'r gleijt niks zó lichelek ùit ès 'n tong.
(Er glijdt niets zo licht uit als een tong.)
Pas dus op wat je zegt.

D'r groeit meer in 'n krom voor ès in 'n rèchte.
(Er groeit meer in een kromme voor dan in een rechte.)
Vooral gezegd door iemand ie niet recht kan ploegen.

D'r is gin maand over gestùlpt.
(Er is geen mand over gestolpt.)
Het is nog niet beslist.

D'r jankt niks ès de kop.
(Er huilt niets dan het hoofd.)
Maak je niet druk; het huilen heeft niets te betekenen.

D'r kùmt volk; de kachel raost.
(Er komt visiste; de kachel gaat tekeer.)
Oud bijgeloof.

D'r kwaamp unne streup jong achter d'ròn.
(Er kwam een hele rij kinderen achter haar aan.)
Streup is 'reeks' of 'rij'.

D'r stikt gin spier kaod in de rotzak.
(Er zit geen greintje kwaad in de rotzak.)
Gezegd wanneer men bedoelt dat de deugeniet een gouden hart heeft.

D'r waar 's iemes die laustere kos.
(Er was eens iemand die luisteren kon.)
Gezegd wanneer er niemand wil horen.

D'r waar vanalles toepertoe!
(Er was vanalles in overvloed.)
< Frans: tout partout.

D'r zén d'r verskèije ùit de burries gevalle.
(Er zijn er verscheidenen uit de 'berries' gevallen.)
Er zijner veel die omeen of andere reden (vaak ziekte) niet kunnen werken.

Ègge stront zuukt!?
(Als je stront zoekt!?)
Als je ruzie zoekt!? (kun je die krijgen). Dreigend gezegd.

Èn ès ge 'm nie geleuft, zal ie oe wèl wè anders wijs make.
(En als je hem niet gelooft, zal hij je wel wat anders wijs maken.)
Geloof hem toch nooit of te nimmer.

Èn gé geleuft dè!
(En jij gelooft dat!)
Vooral gezegd met de betekenis 'daar trap je toch zeker niet in';
als je dat gelooft, dan ben je niet goed wijs.

Erres mi ten blakke komme.
(Ergens mee voor de dag komen.)
Ten blakke betekent 'te voorschijn'.

Ès alles mee lupt..., he 'n we unnen optocht.
(Als alles mee loopt..., hebben we een optocht.)
Gezegd wanneer iemand zegt: "als alles mee loopt..." Grappig be-
doelde aanvulling bij een onzekere zaak. Gehoord in Den Bosch.

Ès ge alt nor de zon kekt, blef de skadoew achter oe.
(Wanneer je altijd naar de zon kijkt, blijft de schaduw achter je.)
Opgewekte mensen zien geen reden voor somberheid.

Ès ge 't te druk het um oew èige rot te vuule, bende dik in orde.
(Als je het te druk hebt om je rot te voelen, ben je dik in orde.)

Ès ge 't nie kunt of nie mer wit, doede 't mi pur of gebrùikte kit.
(Als je het niet kunt of niet meer weet, maak je het met pur of gebruik je kit.
(Recente Brabantse spreuk.)

Ès ge teege de pestoor z 'nen toog ònpist, dan dreug 't noit mer op.
(Als je tegen de pastoor zijn toog aanpist, dan droogt het nooit meer op.)
Wanneer je een hoge piet beledigt, wordt je dat nooit meer vergeven.

Ès ge gin hèrrie het èn gin gèld, dan hedde hillemòl niks.
(Als je geen branie hebt en geen geld, dan heb je helemaal niks.)
Misprijzend gezegd van luidruchtig, opschepperig volk.

Ès die midden in de week sti, zie-t-ie bèij de zondaag.
(Als die midden in de week staat, ziet hij beide zondagen.)
Gezegd van iemand die erg scheel kijkt.

Van Hepscheuten op z'n Brabants

... EN DIE MUUR MEUGDE GIJ GRUUN WITTE !

Gemak vaort nie lang!

(Als iets makkelijker wordt, is men daar vrij snel aan gewoon.)

Vaore betekent hier ‘ontberen, missen’.

Ge kregt daor nie veul over de taand.

(Je krijgt daar niet veel over de tanden.)

Daar is het niet goed van eten en drinken.

Vooraf gezegd van een slecht kosthuis.

Ge kunt de skoft wèl langer make mar d'n dag nie.

(Je kunt de werkpauze wel langer maken, maar de dag niet.)

Beperk de schafttijd, want die tijd haal je niet meer in.)

Ge kunt 'r beeter mi laache ès mi janke.

(Je kunt er beter mee lachen dan mee huilen.)

Je kunt het leven maar het beste van de vrolijke kant bekijken.

Ge meugt pas weggaon ès oew kumke kaauw is.

(Je mag pas vertrekken als je kopje koud is.)

Het is onbeleefd meteen na de koffie op te stappen.

Ge ziet er ùit ès 'nen toddekreuge.

(Je ziet er uit als een voddenkoopman.)

Gezegd tegen iemand die er rommelig gekleed bij loopt.

De voddenkoopman kwam met *de kreuge* (kruiwagen)

of duwkar langs de deur.

Gé zet zeeker mi de Kèrsemis van haus gegaon?

(Jij bent zeker met Kerstmis van huis gegaan?)

Gezegd tegen iemand die in mooi voorjaarsweer nog winterkleden draagt.

Ge zot 'r èèrm zin van kréege.

(Je zou er arme zin van krijgen.)

Je zou er verdrietig van worden.

Ge zót 'r oew ziel òn versnoepe èn loope virtien daag zonder.

(Je zou je ziel eraan versnoepen en lopen veertien dagen zonder.)

Gezegd wanneer iets heel lekker is.

Zó skraol ès de pan op Goeie Vrédiég.
(Zo schraal als de pan op Goede Vrijdag.)
Gezegd van een zeer karig maal.

Hij is zó mottig ès unne spons.
(Hij is zo pokdalig als een spons.)
Gezegd van iemand met een zeer pokdalig gezicht.

Zó gezwak ès 'n looie deur.
(Zo lenig als een loden deur.)
Erg stijf en stram. In plaats van *gezwak* zegt men ook 'zwak'.

Zó tèij ès bokkeleer.
(Zo taai als bokkenleer.)
Heel taai en sterk.

Zó gevorlek ès 'n operasie mi d'n hik.
(Zo gevaarlijk als een operatie met de hik.)
De vaste hand van de chirurg komt bij de hik in het geding.

Zoo 't gi, zoo geuget.
(Zo het gaat, gaat het.)
Berustende spreuk.

Wè vende d'r af, zin d'een kars teege d'aander,
ès we samen 's ùitgonge?
(Wat vind je ervan, zei de ene kaars tegen de andere,
als we samen eens uitgingen?)

Gé zult oew dikke kont wèl haauwe.
(Jij zult je dikke kont wel houden.)
Vooral gezegd wanneer iemand iets lekkers zit te eten.

Ge kunt 'nen bloote mins nie in z'n tèsse vuule.
(Je kunt een blote mens niet in zijn zakken voelen.)
Je kunt van een kikker geen veren plukken.

Ge mót mar zien, dan kunde nog alt keijke.
(Je moet maar zien, dan kun je altijd nog kijken.)
Grappig bedoelde spreuk met de betekenis 'zoek het zelf maar uit'.

Ge mó't 'm mar nie te veel bestoeve.

(Je moet hem maar niet te veel prijzen.)

Ook wordt *bestuite* gebruikt in plaats van *bestoeve*.

Ge vraagt d'n duuvel um 'n zalighèid.

(Je vraagt de duivel om een zaligheid.)

Je vraagt het onmogelijke; de duivel gaat immers niet over zaligheid.

't Gi gelijk nor de kloote.

(Het gaat allemaal naar de kloten.)

Er blijft niets van heel.

Gòdde mee nor de slètterbèrg?

(Ga je mee naar de 'sletterberg'?)

Ga je mee naar bed?

*'ne Goeien boer gi nie ùit de reegen
zó lang ie onder z'n èrm nog dreug is.*

(Een goede boer gaat niet uit de regen,

zo lang hij onder zijn armen nog droog is.)

De echte boeren werken door zo lang ze maar kunnen

en ze gaan zeker niet op de loop voor een buitje regen.

Groot bal op klèin èipel.

(Groot feest op kleine aardappelen.)

Gezegd wanneer een royaal aangekondigd feest erg tegenvalt.

Ook wel gezegd van een feest boven de stand.

'n Haor in de botter.

(Een haar in de boter.)

Er zijn moeilijkheden die tot ruzie leiden.

Hedde unne kepotten bloes òn?

(Heb je een kapotte blouse aan?)

Gezegd tegen iemand die zijn jas bij bezoek niet uit wil doen.

Hier hedde iets, daor kredde iets.

(Hier heb je iets, daar krijg je iets.)

Het is overal wel wat (dus ga niet te gauw veranderen).

Hij droewg z'n kreugeburdjes.

(Hij droeg zijn billentikker.)

De *billentikker* is de slipjas die bij deftige gelegenheden gedragen werd door de notabelen.

Hij duu in smaol lint èn èremoei.

(Hij handelt in smal lint en armoede.)

Het is daar geen vetpot.

Hij gong dur roeien èn ruite.

(Hij ging door roeden en ruiten.)

Niets kon hem tegenhouden.

Hij heeget òlling verbèllemond.

(Hij heeft het helemaal kapot gemaakt.)

Òlling is een mooi oud dialectwoord dat nog correspondeert met het verdwenen Middelnederlandse 'aling' en 'alijk' dat in oorsprong 'het hele lichaam' en later 'geheel en al' is gaan betekenen. *Verbèllemond* komt van 'bal monden', slecht beheren.

Hij heeget op zonnen borsok.

(Hij heeft het op zijn borstrok)

Hij is erg verkouden.

Hij heeget 'r lillek neeve gedaon.

(Hij heeft het er lelijk naast gedaan.)

Hij heeft het helemaal verkeerd gedaan.

Waarschijnlijk ontleend aan 'het doen op het potje'.

Plaogereij:

"Wè gòdde gij doewn?" "Ik gò de zoerkólle ùit de waors haole!"

("Wat ga jij doen?" "Ik ga de zuurkool uit de war halen!")

Gezegd tegen vragende kinderen.

"Wè zedde òn 't doewn?" "Ik ben de zon òn 't ùitsteeke!"

("Wat ben je aan het doen?" "Ik ben de zon aan het uitsteken!")

Nonsensantwoord aan vragende kinderen.

“Wè za ’k òndoewn?” “Oew hemd bove!”
(“Wat zal ik aandoen?” “Je hemd boven!”)

Komisch antwoord aan een vrouw die vraagt wat ze aan zal trekken.

“Wor gòdde gij nor toew?” “Nor Boekelmèrt um gèite te koope.”
(“Waar ga jij naar toe?” “Naar Boekelmarkt om geiten te kopen.”)

“Wè bende toch kaol!” “Haor stòn op ’n eezelskont!”
(“Wat ben je toch kaal!” “Haar staat op een ezelskont!”)

*“Wè eete we?” “Husse mi tusse,
mi langstèrte d’rtusse èn klompspaonders nao!”*
(“Wat eten we?” “Hussen met tussen
met langstaarten ertussen en klompspaanders na.”)
Plaagantwoord aan degenen die vragen wat de pot schaft.

Ook *Husse mi flusse* wordt gezegd.
Variant : *Stront mi stripkes èn pèrderibkes!*
(Stront met streepjes en paardenribjes.)
Antwoord op de kindervraag: ‘wat eten we?’

De wirreld veraandert...:

*Vruuger han veul aauwers vier keijnder;
nou hen veul keijnder vier aauwers....*
(Vroeger hadden veel ouders vier kinderen;
nu hebben veel kinderen vier ouders...)

Wijshèid:

Minse, makt oew èige nie druk; ge bent hier mar vur efkes èn per ongeluk.
(Mensen, maak je niet druk, je bent hier maar voor even en per ongeluk.)

De wijshèid van onzen aauwe vèldwachter:

*Ès ge d’n dieje lèt staon (èn dan din ie èzzof ie ’n glas leegdrong)
èn (wijzend op z’n gùlp) d’n dieje lèt hange,
dan kregde nog nie zó gaauw trammelant!*
(Als je die laat staan (en dan deed hij alsof hij een glas leegdrong)
en (wijzend op zijn gulp) die laat hangen,
dan krijg je nog niet zo gauw trammelant!)

Vertélselkes

XII. Brabantse sprookjes zen kort (Brabantse sprookjes zijn kort.)

Sprookje van de marketèntster

D'r voer unne jonge visser in z'n bótje over de Maos. Hij ha kaoi zin èn waar zwaor op de haand. Alle kirres vong ie vort minder èn van 't visse koste eigelek al lang nie mer bestaon, mar wè moes ie anders? Hij zaat te prakkezeere wè-t-ie toch òn zó vange.

Innins kwaamp 'r 'n klèin bótje op hum af mi 'n heel aauw marketèntster d'rin. Zé riep teege de visser: "kekt 's wè blijer, gij, want gé meugt dalek drij wense doen!" De jonge visserman keek op èn vroeg: "daor zal dan zeeker wèl wè teegenover mótte staon?"

"Ja," zin 't aauw wefke, "mar ik vraog nie veul, hoor. Ge hoeft daorvur mar inne keer lèkker mi men te vreije...!"

De jonge moes 'r efkes over denke, want hij waar nie zó happig op dè aauw wijf, mar toen docht ie: "vur drij wense..., alla dan mar."

Toen de vreijpartiej verbé waar èn de bótjes wir rustig dobberde, vroeg de visser: "èn maag ik nou dan m'n wense doen?"

't Aauw marketèntsterke gniffelde èn riep: "mar jonge toch, bende gé nou eigelek nie vort wè te oud um nog in sprookjes te geeluve!"

Sprookje van d'n timmerman

D'r kwaam unnen aauwe mins òn de himmelport. D'n engel van de bewaking vong 'm op èn vroeg: "wè kan ik vur oe beteekene?"

"Ik zuuk m'ne zoon," zin d'n aauwen heer. "Ik ben alt timmerman geweest èn 't is al unnen hillen ted geleeje dè m'ne zoon èn ikke same gewerkt hebben in de werkplòts. Ze hen me verteld dè onze jonge hier mót zen èn dè-t-ie hier mi open èrm is ontvange."

"Zoo zoo," zin d'n engel èn hij keek in 't groot boek. "Ja, wij hen hier wèl 'n por zoontjes van timmerlù binne gekreege èn d'r zen d'r 'n por nogal hog gesteegen ok... Mar hi dieje jonge van aow misskien ok bezunder kenmerke?"

D'n aauwe mins mót efkes denke èn zi dan: "ja, hij ha gaoter in z'n haand èn voete."

“Ahaa,” zin de waakengel, “nou denk wèl dè’k weet wie ge bedoelt. Kom mar ’s mee. Mar ik mó’t wèl zegge dè-t-ie ’t heel druk hi èn dè-t-ie oe misskien wèl nie mer trugkent, want, ès ik dè hier goewd zie, waarde gé nie z’n èchte vòdder, wor...”

D’n auwen timmerman skudde z’ne kop. Mar toen ze zówè in ’t midde van d’n himmel kwame, wier d’r geroepe èn ’n figuur kwaam ùit ’t licht nor hullie toegerend.

“Papa, papa!” wier d’r hard dur d’n himmel geroepe.

“Pinocchio!” jubelde d’n timmerman.

Sprookje van d’n himmel intree

D’r gebeurde ’n zwaor ongeluk op d’n A2. D’r zaat unne Fries, unnen Brabander èn unne Surinamer in de wage die verongelukte. Ze waren alle drij dood. Ze kwamen òn de himmelport èn Petrus zin: “sorry, mar ’t is hier hillemòl vol. Ik kan niemes mer hèlpe.”

D’n Brabander begos te buurte èn hòlde ’n briefke van 50 euro vur d’n dag.

“Maag ik hiermi toch binnekomme?” vroeg ie òn Petrus. D’n himmelbewaorder viet ’t briefke èn zin: “nee, binnekomme kunde hiermi nie, mar ik stuur oe wèl trug nor de plòts wor ge vandòn kwaamt.”

Mee laag d’n Brabander wir op de plòts van ’t ongeluk èn begos bé te komme. Unne mins van d’n ambulans zin teegen ’m: “jonge, jonge, wè hedde gé geluk! Ge waart al klinies dood verklaard... Hoe kan dè nou, dè ge innins toch nog wakker wordt?”

Toen vertelde d’n Brabander van ’t veurval òn de himmelport. De verpleeger zin: “dè’s wèl mooi vur aow, mar hoe zit ’t dan mi die twee aander die hier harstikken dood op de weg ligge?”

“Tja,” zin d’n Brabander, “toen ik truggestuurd wier, probeerde de Fries Sint Petrus mi ’n tientje te paaie èn dieje Surinamer ston ammòl te beweere dè de regeering alt alles vur hùm betòlde!”

Sprookje van d’n traow

Unnen Brabander, unne Fries èn unne Surinamer kwame op dezèlfden ted bé Petrus òn de himmelport. Sint Petrus liet ze ’n lijst invulle. De uurste vraog op die lijst waar: “zedde oit ontraow geweest?”

De Surinamer vulde fiftig kirres in èn Sint Pieter keek ’m ’s lillek òn, mar zin toen dè-t-ie toch over z’n hart wó streijke èn dè-t-ie binne

moewg, mar hij kreeg mar 'n lillek indje in d'n himmel. De Fries vulde twentig kirres in èn kreeg unne keever èn d'n Brabander zin dè-t-ie noit vrimd geweest waar èn kreeg unne Rolls Royce Silver Shadow um over de himmelse heerbaon te tuffe.

'n Por weeke lötter komme de drij neijkommers van d'n himmel meka-re teegen op dezèlfde parkeerplòts. De Surinamer èn de Fries han goei zin, mar d'n Brabander ha niks te misse. 't Leek wèl of ie gejankt ha. Toen hum gevraogd wier wè d'r toch òn de haand waar, zuchtte-n-ie: "'n por daag geleeje ben ik ons vrouw hier teegeekomme... op rolskòtse."

Sprookje van Horendoofje

'r Waar 's 'n prinsesje èn dè hiette Horendoofje. Op unne mooien dag kwaamp ze unne jonge prins teege èn die von 't prinsesje zó mooi, zó mooi! Hij hagget mee gruwelek op heur gelaoje èn durrum vroeg ie: "wilde mi men traowe?"

Horendoofje drèijde d'r eigen um èn zin: "nee! Gin denken òn!"
Èn ze leefde nog lang èn gelukkig.

Sprookje van de kikkil

D'r waar 's in 'n laand wijd weg 'n skón, heel eigegerèjd prinsesje. Op unnen dag zaat ze zoomar te nikse in de zon òn de rand van d'n hofvijver bé 't kasteel dè heuren thaus waar, toen d'r innins unne kikkil vur d'r voewte zaat. Dieje kikfors sprong warèmpel zoomar innins bé heur op d're slip èn zin: "Mooi durske, ik ben eigelek unnen heel knappe prins, mar 'n lilleke heks hi men betooverd èn nou zit ik hier te hope dè'k 'n prinses teege kom die men wil kusse... Een kusje èn ik wor aachterme-kare wir de knappe prins die ik vruuger waar... Èn ès ik wir prins ben, zal ik 't haushauwe op 't kasteel gòn reegele mi ons moeder. Dan kunde gij lèkker eete vur ons klaor make, ons kleele skón hauwe èn ons kiendjes verzürge èn dan meugde hil oew leeve vort dankbaar èn gelukkig zen..."

Diejen aovend zaat de prinses òn de sjampagne èn ze sèbbelde op 'n por malse kikkerbille mi knoflooksaus èn ze giechelde bé d'r eige: "dè had-de gé gedocht!"

Sprookje van de pruuver

D'r waar 's unne pruuver die-t-'m goewd gerakt ha. Hij kwaamp midden in de naacht op breej spoor op haus òn. Zweijmelend van links nor rèchs makte-n-ie veul meer meeters ès nõddig waar, mar hij hiel 't mi moeite overèind. Toen ie bekant thaus waar, din ie onverwaachs d'n bèrm in èn daor ston ie 'n bietje op òjem te komme. Innins hurde-n-ie iets. Hij hiel stil èn lausterde wè beeter. Hij hurde duidelik 'n iel stemmeke roepe: "nim me mee! nim me mee!"

"Wè's dè nou toch?" docht de pruuver èn keek wor 't geluid vandón kwaamp.

't Waar unne gruune kikfors! Die vertelde dè-t-ie betooverd waar èn eigelek 'n prinses waar. Dè drong bé de zatte pruuver nie ècht deur, mar hij docht: "unne praotende kikfors, dè kan nog wèl 's goewd van paas komme" èn ie staak de gruune in z'n tès. Thaus kwaamp ie mi moeite de trap op èn toen ie op de slòpkamer kwaamp, kreeg ie de wend van vurre van z'n vrouw die al in bed laag. "Gé gòt hierneve mar sloope, zatlap," greens ze.

De pruuver din nor de lozjeerkamer èn begos z'n èigen ùit te kleeje. Toen ie z'n jèske over de stoewl hong, zaag ie dè de tès bewoog èn innins docht ie wer òn de kikfors. Hij viet 't beesje èn zette-n-'t op bed. Hij moes innins gruwelek pisse èn din nor de pleej. Trugkommend op de kamer zaag ie dè de kikfors veraanderd waar in 'n prachtige prinses! "Oet!" riep ie vol bewondering.

Dè hurde z'n vrouw èn die kwaamp keijke.

Èn denkte dè die stom trut nou toch wó geleuve dè hij unne kikfors mee nor haus gebrocht ha!

Kortste sprookje

D'r waar 's 'n maagd. Pang!

Èn ze leefde lang nie gelukkig...

Losse èndjes

(Losse eindjes.)

't Huwelek is krèk 'n procèssie; 't kruis wordt alt mee gedrage'.

Zé wó de wirreld zien. Hij kocht unnen atlas.

Vruuger wó ze avontuur èn spanning. 't Avontuur is vervloge, mar de spanning is gebleeve..., daor slikt ze nou pille vur.

Ge mót nie steeds dezèlfde foute make; d'r is keus zat.

Hoe meer foute ge maakt, hoe slimmer ge wordt.

Ge zit teegeworrig vaaster in 't verkeer, ès in de gevangenis.

Òn werke is nog noit niemes dood gegòn... èn die tradisie wil ik nie dur-breeke.

Ès ge alles op 'n reijke het, kekt dan ùit vur 't domino effekt.

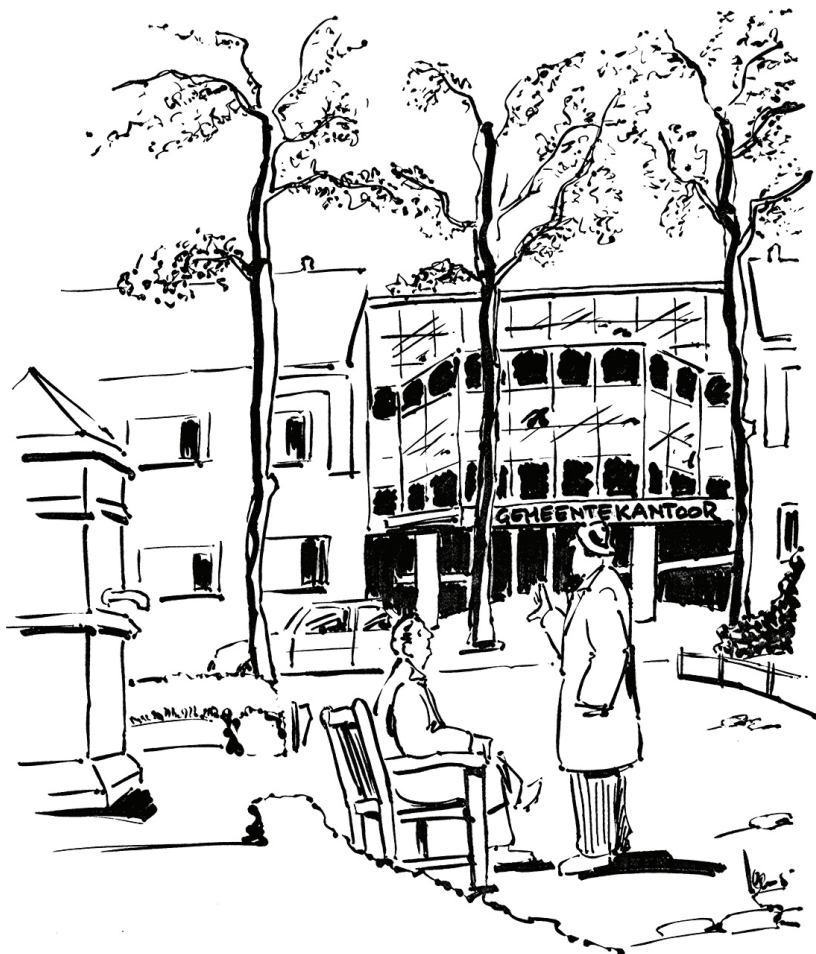
Gèld lekt op vèt; van bèij is er zat, mar alted op de verkeerde plòts.

'n Bezuuk òn d'n huidarts bezùrgt oe al ùitslag, vur 't onderzoek begon-nen is.

Vurrige mònd ben ik veijf kilo kwetgerakt, dees maond he'k ze wer truggevonde.

Unnen optimist is iemes die zonder inne sènt op zak in 'n duur restaurant oesters gi zitte eete in de hoop dè-t-ie unne parel teegekùmt, wormi-t-ie z'n reekening kan betaole.

Van Hepscheuten op z'n Brabants

**BIJ DE GEMINTE DOEN ZE NIKS...
MAR D'R GEBEURT VAN ALLES !**

Van de zanger wier gezeed dè't-ie 'n stem ha die hil zaole vulde.., mar toch zaag ik dè d'r nogal wè leeg plòtse ware...

Hòst ha onze grutvòdder noit.., daor ha-t-ie ginnen ted vur.

In onze straot hen ze d'ren buik vol van hondepoep.

Ik laas lest in de kraant: "Aantal deelnemers van de wandelvierdaagse loopt achteruit."

Rècht vur z'ne raap vroeg de skilder òn z'n pozeerend lastig modèl: "wè wilde nou... 'n petrèt van oew èige of 'n skildereij van men?"

'n Vrouw van wèl 250 pond zin in de kleerewinkel: "ik zó gèire unne jumper zien die men paaste."

"Ikken ok," flapte 't winkelmèidje d'r ùit.

"Wè zegde? Al tien jaor werkeloos?" zin 't vrouwke milleijend teege de skoier.

"Niks ès geluk, mevrouw," knikte d'n beedelaar.

Bent 'n bietje vriendelek vur rookers, want ieder segrèt kan hullie leste zen.

Wè wordt 'r gezeed ès ze pas verkeering hebbe? (Ik haauw van aow.)

Wè wordt 'r gezeed ès ze pas getraowd zen? (Ik haauw heel veul van aow.)

Wè wordt 'r gezeed ès ze gòn skèije? (Ik haauw alles van aow!)

Ik zaag 'n vrouw loope mi 'n shirtje òn worrop veurop mi groote letters ston "Raojt 's!"

Èn ik docht mee: "silikone!?"

Ès vliege aachter vliege vliege, dan vliege vliege vliege aachternao.

Ès vliege zó veilig is, worrum noeme ze de luchthaves dan alt "terminal"?

Winkeltip: *Ge kunt al vort skoewn kreijge vur innen euro bé de bowling!*

In men leeve is eete vort veul belangrijker ès seks; ik kan nog hòst nie mer in m'n èjge boks komme.

Ik doe nie mer òn drugs, want ès ik teegesworrig vlug opstò, wor ik vort nèt zó duizelig.

Ès ge dieje Metallic van dè jonk volk van teegesworrig hurt, dan begien-de toch vanèiges vort te bidde um de genade van ewigduurend geheur-verliejs!

De Hollanders worre gemiddeld steeds ouwer. Dè kùmt umdè ze per see 't èind van 'Goede tijde, slechte tijde' nog wille meemake.

't Gi teegeworrig gelukkig wèl steeds beeter in de wirreld van de boere; die zen wir biologies geworre; ès ze zoo durgòn, dan make ze irdaags wir ècht bótter van de romme!

Mi al die konzerveeringsmiddele die ze overal indaowe, hi 'n snee rog-gebroad onderhand 'n langer leevesverwachting ès wij èiges!

Ik maag van ons moeder nie op de foto, umdè'k veuls te dik ben... Want dan kan d'n album nie mer dicht.

Bé ons, bé de neij geminte doen ze wè ze kunne èn dè is nou krèk ons probleem.

Ès ik onzen uurste wethaauer heur praote, dan betreur ik 't dè enkelt dokters èn priesters de zweijplicht hebbe.

Witte wè 't verskil is tusse 'n tillefooncel èn ons geminte?

Bé de tillefoon is 't uurst betaole èn dan kieze....

Brabantse Petòzzie*

(Brabantse mengelmoes.)

Berlicum

*D'r zin 's 'n durske in Ballekum
"nò dè fist, God jonge, wè zal 'k 'm
ik vat nou gin pil
doe strak' wè-t-ie wil;
zeeker weete, zódoende beval ik 'm!"*

Houdoe èn bedankt

*Nou we hòst vort tèine zen,
wó 'k nog zegge hoe vereerd ik ben
dè gullie allemòl zó vrolek waart
èn oew wardeering het verklaard.
Zonder ùllie waar 't niks gewist;
dur oew òndacht wier 't 'n fist!
Dùrrum hier nou m'n gevuul verklant:
Fijn, dè ge 't wardeert èn welbedankt!*

Wijs worde tot slot:

Wie de èndjes òn mekare mót kneupe, is alted in taauw.
(Wie de eindjes aan elkaar moet knopen, is altijd in touw.)

Wie òn de weg timmert, mót spijkers mi koppe slaon.
(Wie aan de weg timmert, moet spijkers met koppen slaan.)

Wie gaast is, mót ok unne keer verzuke.
(Wie gast is, moet ook eens uitnodigen.)
Het kan niet allemaal van een kant komen.

*Petòzzie (<Frans potage) betekent oorspronkelijk 'stampot'.

Boeken van Cor Swanenberg:

- 1977** Vrimd.
1978 Van hemels licht en hellevuur.
1979 Krèk wè`k wò.
1981 Van oorlog, overvloed en onvrede.
1982 Boerrejonges krintemik.
1982 Dur de bank hene.
1982 Laacht `s lekker.
1983 Het land van de leeuwerik.
1984 Het teken van de grutto.
1984 En we laache vort...
1986 Wiej wè bewaort...
1987 De Brabantse koffietafel. (Met Nelleke de Laat)
1987 Diej he' wè...
1988 Zin `t wefke...
1988 Van Hemels Licht Herzien.
1989 Beroepen op z'n Brabants.*
1990 Een boeketje Shakespeare. (Met Nelleke de Laat)
1990 De Spiegel van Dree de Kapper.
1990 Jikkés merante!
1991 En ze waar al 80 jaar maagd...
1991 Goeien aard.
1991 Wèsse dinne, wèsse doen.
1991 Heddet al geheurd?
1991 De blankboom.
1992 Brabant is another cup of coffee. (Met André Riether)*
1992 Dree Drie.
1992 Daor stòde dan me' oew zweetvoewte.
1993 Brabo de Lampesnuter.*
1993 Z'is wèl `n zonde wèrd...
1993 We blijven lachen.
1994 Vlinders bij de vlam.*
1994 Zin `t wefke en ze waar al 80 jaar maagd. (Samengevoegde heruitgave)*
1995 `t Brabants ketierke.*
1996 Brabantse Blomme.
1996 Eige grèij. (Met Jos Swanenberg)*
1997 Zo de dingen gingen.*
1997 Brabantse Kèrst.*
1998 Brabantse Beestjes (Met Jos Swanenberg)*
1998 Oei oei. Brabantse humor.*
1999 Vlinders bij de Vlam (herziene heruitgave)*
1998 Shakespeare in vier. (Met Nelleke de Laat)*
2000 Vergeete grèij. (Met Jos Swanenberg)*
2000 De Brabantse koffietafel. (Met Nelleke de Laat. Uitgebreide, herziene uitgave.)*
2001 Lachen over de dood.*
2002 Het beste van Klaas van Bètte.*
2002 Oost-Brabants. (Met Jos Swanenberg)
2002 Lachen om het leven.*
2003 De beeter helft van Klaas van Bètte.*
2003 Oost-Brabantse Streekwoorden.*
2003 Wiej wè bewaort diej he' wè. Oost-Brabants leeswoordenboek. (Samengevoegde herziene uitgave)*
2003 Waarom Hertog Jan moet blijven varen. (met cd)*
2003 Beog Neere Burkina. Een reis door Burkina Faso. (Met Henk Janssen)
2004 West-Brabantse Streekwoorden. (Met Michel de Koning)*
2005 Tien èn Ant, Klaas èn Bèt èn aander schön volk.*
2005 Tussen vroeger en vandaag...*
2005 Dividivi en stampot. Taalkundige beschouwingen.*
2005 Jikkés Merante! Sprokkelen in Brabantse spreuken. (Herziene heruitgave)*
2006 Mi de muziek mee. Bloemlezing dertig jaar dialectdichtwerk met cd)*
2006 Ze is wèl `n zonde wèrd. (Heruitgave)*
2006 Daor hedde hum wer.*
2006 Brabants kèrstbuukske.*
2007 Op goei gevuul. (Met Jos Swanenberg)*
2008 Bij wijze van spreuken. (Met Jos Swanenberg)*
2009 Nou houdoe dan.*
2009 `t Hoef hier nie gèkker te worre. (deel 5 in de reeks van Klaas van Bètte)*
2010 Daor stòde dan mi oew zweetvoewte. (Herziene heruitgave)*
2010 Tenblakke trilogie (in cassette) (Herziene heruitgave)*
 Deel 1 Van hemels licht en hellevuur
 Deel 2 Van oorlog, overvloed en onvrede.
 Deel 3 Het land van de leeuwerik.
2011 `t Leste van Klaas van Bètte. (deel 6 in de reeks van Klaas van Bètte)*

* nog verkrijgbaar